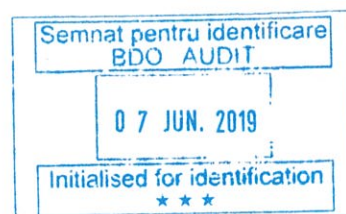

**COMPANIA NATIONALA DE TRANSPORTURI AERIENE ROMANE
"TAROM" S.A.**

SITUATII FINANCIARE INDIVIDUALE

**Intocmite in conformitate cu
Standardele Internationale de Raportare Financiara**

**La data si pentru anul incheiat la
31 DECEMBRIE 2016**

CUPRINS**PAGINA**

Raportul auditorului independent	-
Situatia pozitiei financiare	3 - 4
Situatia rezultatului global	5
Situatia modificarilor capitalurilor proprii	6 - 7
Situatia fluxurilor de trezorerie	8 - 9
Note la situatiile financiare individuale	10 - 107

RAPORTUL AUDITORULUI INDEPENDENT

Către Acționari,

Compania Națională de Transporturi Aeriene Române TAROM SA

Raport cu privire la auditul situațiilor financiare

Opinia cu rezerve

1. Am auditat situațiile financiare ale Companiei Naționale de Transporturi Aeriene Române TAROM S.A. ("Societatea") - cu sediul social în Otopeni, Calea Bucureștilor nr.224F, județ Ilfov, identificată prin codul unic de înregistrare fiscală RO477647, care cuprind bilanțul la data de 31 decembrie 2016, și contul de profit și pierdere, situația modificării capitalului propriu și situația fluxurilor de trezorerie pentru exercițiul încheiat la această dată, precum și un sumar al politicilor contabile semnificative și alte note explicative.

2. Situațiile financiare la 31 decembrie 2016 se identifică astfel:

➤ Activ net/Total capitaluri proprii:	1.032.437.365 Lei
➤ Pierderea netă a exercițiului financiar:	61.258.229 Lei

3. În opinia noastră, cu excepția efectelor posibile (para. 4 și 5) ale aspectelor prezentate în secțiunea *Baza pentru opinia cu rezerve* a raportului nostru, situațiile financiare individuale anexate prezintă fidel, sub toate aspectele semnificative, poziția financiară a Societății la data de 31 decembrie 2016, și performanța sa financiară și fluxurile sale de trezorerie aferente exercițiului încheiat la această dată, în conformitate cu Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 2844/2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară ("OMFP 2844/2016").

Baza pentru opinia cu rezerve

4. Nu am observat inventarierea stocurilor fizice în sumă de 27,6 milioane Lei, așa cum sunt raportate la data de 31 decembrie 2016, întrucât această dată a fost anterioară numirii noastre ca auditori ai Societății. Datorită volumului semnificativ al tranzacțiilor derulate cu stocuri între data inventarului anual efectuat de societate și momentul numirii noastre ca auditori, noi nu suntem în măsură să obținem o asigurare suficientă cu privire la existența, exhaustivitatea și starea fizică a stocurilor cantitative. Ca urmare, nu am fost în măsură să determinăm dacă se impun corecții cu privire la stocurile raportate în bilanțul atașat, precum și asupra cheltuielilor aferente în Contului de profit și pierdere.

5. La 31 decembrie 2015, datorită numărului semnificativ de litigii, al incertitudinilor referitoare la deciziile instanțelor de judecată și a valorii cumulate a acestor litigii, precum și a insuficienței informațiilor necesare estimării provizionului pentru litigii de către conducere la data emiterii situațiilor financiare aferente anului 2015, noi nu am fost în măsură să determinăm acele ajustări ce ar fi putut fi necesare pentru a raporta integral efectele potențiale ale acestor litigii la 31 decembrie 2015. Urmare a modificărilor în structura organizatorică materializate în principal prin externalizarea serviciilor juridice, pentru anul 2016, conducerea a estimat valoarea pierderilor probabile ce vor fi generate de litigiile în care este implicată la data emiterii situațiilor financiare atașate, sumă care a fost recunoscută integral la cheltuielile din exploatare ale exercițiului financiar curent. Ca urmare, performanța financiară a exercițiului curent este afectată de sume ce nu au fost recunoscute în exercițiile financiare anterioare. Noi nu am fost în măsură să determinăm posibilele ajustări cu privire la pozițiile bilanțiere "Provizioane" și "Pierderea exercițiului financiar" la 31 decembrie 2015, respectiv "Rezultatul reportat" și "Pierderea exercițiului financiar" la 31 decembrie 2016, ce ar fi provenit din aspectele prezentate.

6. Am desfășurat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit ("ISA"), Regulamentul UE nr. 537 al Parlamentului și al Consiliului European (în cele ce urmează "Regulamentul") și Legea nr. 162/2017 ("Legea"). Responsabilitățile noastre în baza acestor standarde sunt descrise detaliat în secțiunea "*Responsabilitățile auditorului într-un audit al situațiilor financiare*" din raportul nostru. Suntem independenți față de Societate, conform Codului Etic al Profesioniștilor Contabili emis de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Etică pentru Contabili (Codul IESBA), conform cerințelor etice care sunt relevante pentru auditul situațiilor financiare în România, inclusiv Regulamentul și Legea, și ne-am îndeplinit responsabilitățile etice conform acestor cerințe și conform Codului IESBA. Credem că probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră cu rezerve.

Incertitudini semnificative cu privire la continuarea activității

7. Atragem atenția asupra Notei 2.1. (e) la situațiile financiare individuale anexate care prezintă faptul că Societatea a înregistrează la 31 decembrie 2018, pierderi cumulate în sumă 2.675 milioane Lei (2.614 milioane la 2015) din care pierderea exercițiului curent este de 61 milioane Lei (59 milioane la 2015). Aceste elemente reprezintă indicii cu privire la riscuri semnificative privind capacitatea Societății de a genera resurse suficiente necesare continuării activității în perioadele următoare. Conducerea Societății consideră adecvată aplicarea principiului continuității activității în întocmirea situațiilor financiare individuale la data și pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2016, dat fiind că activele circulante ale Societății depășesc datoriile curente cu 220 milioane Lei și că Societatea a primit în data de 2 martie 2017 o scrisoare din partea Ministerului Transporturilor prin care acesta confirmă angajamentul său în susținerea procesului de restructurare a Societății. Opinia noastră nu conține o rezervă în legătură cu acest aspect. De asemenea, Societatea raportează capitaluri proprii în sumă de 1.032 milioane lei, reprezentând mai puțin de 50% din capitalul social. Astfel, Societatea se încadrează în prevederile art. 153²⁴ din Legea 31/1990, republicată. Prin urmare, este necesară convocarea adunării generale extraordinare a acționarilor pentru a decide asupra măsurilor de acoperire a pierderilor acumulate sau a dizolvării societății.

Aspecte cheie de audit

8. Aspectele cheie de audit sunt acele aspecte care, în baza raționamentului nostru profesional, au avut cea mai mare importanță pentru auditul situațiilor financiare ale perioadei curente. Aceste aspecte au fost abordate în contextul auditului situațiilor financiare în ansamblu și în formarea opiniei noastre asupra acestora și nu oferim o opinie separată cu privire la aceste aspecte cheie.

Aspect Cheie de audit

Modul de abordare în cadrul auditului:

1. Recunoașterea veniturilor

A se vedea Nota 2.24 "Recunoașterea veniturilor" și Notele 23 "Venituri din zboruri" și 24 "Venituri din activități conexe"

Politica de recunoaștere a veniturilor este prezentată în Nota 2.24 „Politici contabile - Recunoașterea veniturilor”.

În conformitate cu ISA, există un risc implicit în recunoașterea veniturilor, datorat presiunii pe care conducerea o poate resimți în legătură cu obținerea rezultatelor planificate.

Veniturile Societății sunt recunoscute urmare a prestării serviciilor de transporturi aeriene. În momentul prestării efective a serviciului, avansurile primite de la clienți, reprezentate de vânzarea biletului, sunt recunoscute ca venituri.

2. Beneficii acordate salariaților

A se vedea și Nota 2.21 "Beneficiile angajaților"

Conform contractului colectiv de muncă, Societatea acordă angajaților săi anumite beneficii sub forma unor salarii compensatorii. Numărul acestor salarii depinde de vechimea în companie, dar și de tipul de activitate desfășurat (personal aeronautic licențiat / nelicențiat).

Costurile acestor beneficii sunt estimate utilizând tehnica actuarială „metoda factorului de credit proiectat”, iar orice câștiguri sau pierderi actuariale sunt recunoscute în contul de profit și pierdere pe măsură ce se realizează.

Procedurile noastre de audit au inclus, printre altele:

- evaluarea principiilor de recunoaștere a veniturilor în conformitate cu prevederile IFRS;
- testarea sistemului informatic folosit de societate (RAPID) în vederea obținerii asigurării necesare cu privire la controalele și procesele implementate, precum și cu privire la efectul tranzacțiilor derulate asupra situațiilor financiare, prin importul tranzacțiilor din RAPID în SAP (sistemul informatic general).
- testarea pe baza unui eșantion a soldurilor creanțelor comerciale la 31 decembrie 2016, prin transmiterea de scrisori de confirmare.

Procedurile noastre de audit au inclus, printre altele:

- Analiza contractului colectiv de muncă pentru a identifica beneficiile acordate
- Analiza raportului de evaluare actuarială folosit de societate. Aceasta analiză a inclus și verificarea calificărilor și a reputației expertului extern folosit de conducerea societății
- Verificarea reflectării corespunzătoare a rezultatelor evaluării în situațiile financiare.

Alte aspecte

9. Situațiile financiare individuale atașate sunt întocmite în scop informativ în conformitate cu prevederile OMFP 666/2015 art. 2 din OMFP 666/2015 privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară de către unele entități cu capital de stat, și sunt obținute prin retratarea situațiilor financiare statutare în conformitate cu prevederile Standardelor Internaționale de Raportare Financiară adoptate de Uniunea Europeană.

Societatea a emis în data de 25 mai 2017 situațiile financiare statutare, întocmite în conformitate cu prevederile OMFP 1802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, cu modificările ulterioare.

10. Acest raport al auditorului independent este adresat exclusiv acționarilor Societății, în ansamblu. Auditul nostru a fost efectuat pentru a putea raporta acționarilor Societății acele aspecte pe care trebuie să le raportăm într-un raport de audit financiar, și nu în alte scopuri. În măsura permisă de lege, nu acceptăm și nu ne asumăm responsabilitatea decât față de Societate și de acționarii acesteia, în ansamblu, pentru auditul nostru, pentru acest raport sau pentru opinia formată.

Alte informații - Raportul administratorilor

11. Administratorii sunt responsabili pentru întocmirea și prezentarea altor informații. Acele alte informații cuprind Raportului administratorilor, dar nu cuprind situațiile financiare și raportul auditorului cu privire la acestea.

Opinia noastră cu privire la situațiile financiare nu acoperă și aceste alte informații și, cu excepția cazului în care se menționează explicit în raportul nostru, nu exprimăm niciun fel de concluzie de asigurare cu privire la acestea.

În legătura cu auditul situațiilor financiare pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2016, responsabilitatea noastră este să citim acele alte informații și, în acest demers, să apreciem dacă acele alte informații sunt semnificativ inconsecvente cu situațiile financiare sau cu cunoștințele pe care noi le-am dobândit în timpul auditului, sau dacă ele par a fi denaturate semnificativ.

În ceea ce privește Raportul administratorilor, am citit și raportăm dacă acesta a fost întocmit, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu informațiile prevăzute la punctele 15-19 din OMFP 2844/2016.

În baza exclusiv a activităților care trebuie desfășurate în cursul auditului situațiilor financiare, în opinia noastră:

- a) Informațiile prezentate în Raportul administratorilor pentru exercițiul financiar pentru care au fost întocmite situațiile financiare sunt în concordanță, în toate aspectele semnificative, cu situațiile financiare;
- b) Raportul administratorilor a fost întocmit, în toate aspectele semnificative, în conformitate cu informațiile cerute de punctele 15-19 din OMFP 2844/2016.

În plus, în baza cunoștințelor și înțelegerii noastre cu privire la Societate și la mediul acesteia, dobândite în cursul auditului situațiilor financiare pentru exercițiul financiar încheiat la data de 31 decembrie 2017, ni se cere să raportăm dacă am identificat denaturări semnificative în Raportul administratorilor. Nu avem nimic de raportat cu privire la acest aspect.

Responsabilitățile conducerii și ale persoanelor responsabile cu guvernanta pentru situațiile financiare

12. Conducerea este responsabilă pentru întocmirea și prezentarea fidelă a situațiilor financiare în conformitate cu OMFP 2844/2016 și pentru acel control intern pe care conducerea îl consideră necesar pentru a permite întocmirea de situații financiare lipsite de denaturări semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare.

13. În întocmirea situațiilor financiare, conducerea este responsabilă pentru aprecierea capacității Societății de a-și continua activitatea, prezentând, dacă este cazul, aspectele referitoare la continuitatea activității și utilizând principiul continuității activității ca bază a contabilității, cu excepția cazurilor în care conducerea fie intenționează să lichideze Societatea sau să oprească operațiunile, fie nu are nicio altă alternativă realistă în afara acestora.

14. Persoanele responsabile cu guvernanta sunt responsabile pentru supravegherea procesului de raportare financiară al Societății.

Responsabilitatea auditorului într-un audit al situațiilor financiare

15. Obiectivele noastre constau în obținerea unei asigurări rezonabile privind măsura în care situațiile financiare, în ansamblu, sunt lipsite de denaturări semnificative, cauzate fie de fraudă, fie de eroare, precum și în emiterea unui raport al auditorului care include opinia noastră. Asigurarea rezonabilă reprezintă un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garanție a faptului că un audit desfășurat în conformitate cu ISA-urile va detecta întotdeauna o denaturare semnificativă, dacă aceasta există. Denaturările pot fi cauzate fie de fraudă, fie de eroare și sunt considerate semnificative dacă se poate preconiza, în mod rezonabil, că acestea, individual sau cumulativ, vor influența deciziile economice ale utilizatorilor, luate în baza acestor situații financiare.

16. Ca parte a unui audit în conformitate cu standardele de audit adoptate de Camera Auditorilor Financiar din România, care sunt bazate pe Standardele Internaționale de Audit, exercităm raționamentul profesional și menținem scepticismul profesional pe parcursul auditului. De asemenea:

- a) Identificăm și evaluăm riscurile de denaturare semnificativă a situațiilor financiare, cauzată fie de fraudă, fie de eroare, proiectăm și executăm proceduri de audit ca răspuns la respectivele riscuri și obținem probe de audit suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră. Riscul de nedetectare a unei denaturări semnificative cauzată de fraudă este mai ridicat decât cel de nedetectare a unei denaturări semnificative cauzată de eroare, deoarece fraudă poate presupune înțelegeri secrete, fals, omisiuni intenționate, declarații false și evitarea controlului intern;
- b) Înțelegem controlul intern relevant pentru audit, în vederea proiectării de proceduri de audit adecvate circumstanțelor, dar fără a avea scopul de a exprima o opinie asupra eficacității controlului intern al Societății;
- c) Evaluăm gradul de adecvare a politicilor contabile utilizate și caracterul rezonabil al estimărilor contabile și al prezentărilor aferente realizate de către conducere;
- d) Formulăm o concluzie cu privire la gradul de adecvare a utilizării de către conducere a contabilității pe baza continuității activității și determinăm, pe baza probelor de audit obținute, dacă există o incertitudine semnificativă cu privire la evenimente sau condiții care ar putea genera îndoeli semnificative privind capacitatea Societății de a-și continua activitatea. În cazul în care concluzionăm că există o incertitudine semnificativă, trebuie să atragem atenția în raportul auditorului asupra prezentărilor aferente din situațiile financiare sau, în cazul în care aceste prezentări sunt neadecvate, să ne modificăm opinia. Concluziile noastre se bazează pe probele de audit obținute până la data raportului auditorului. Cu toate acestea, evenimente sau condiții viitoare pot determina Societatea să nu își mai desfășoare activitatea în baza principiului continuității activității;

- e) Evaluăm prezentarea, structura și conținutul general al situațiilor financiare, inclusiv al prezentărilor de informații, și măsura în care situațiile financiare reflectă tranzacțiile și evenimentele de bază într-o manieră care realizează prezentarea fidelă.

17. Comunicăm persoanelor responsabile cu guvernarea, printre alte aspecte, aria planificată și programarea în timp a auditului, precum și principalele constatări ale auditului, inclusiv orice deficiențe ale controlului intern pe care le identificăm pe parcursul auditului.

18. De asemenea, furnizăm persoanelor responsabile cu guvernarea o declarație că am respectat cerințele etice relevante privind independența și că le-am comunicat toate relațiile și alte aspecte despre care s-ar putea presupune, în mod rezonabil, că ne afectează independența și, acolo unde este cazul, măsurile de protecție aferente.

19. Dintre aspectele pe care le-am comunicat persoanelor însărcinate cu guvernarea, stabilim acele aspecte care au avut o mai mare importanță în cadrul auditului asupra situațiilor financiare din perioada curentă și, prin urmare, reprezintă aspecte cheie de audit. Descriem aceste aspecte în raportul nostru de audit, cu excepția cazului în care legislația sau reglementările împiedică prezentarea publică a aspectului respectiv sau a cazului în care, în circumstanțe extrem de rare, considerăm că un aspect nu ar trebui comunicat în raportul nostru deoarece se preconizează în mod rezonabil ca beneficiile interesului public să fie depășite de consecințele negative ale acestei comunicări.

Raport cu privire la alte dispoziții legale și de reglementare

20. Am fost numiți de Adunarea Generală a Acționarilor prin hotărârea nr. 12 din data de 26.01.2017 să audităm situațiile financiare ale **CNTAR TAROM SA** pentru exercițiile financiare 2016 - 2018. Durata totală neîntreruptă a angajamentului nostru este de 4 ani, acoperind exercițiile financiare încheiate de la 31.12.2013 până la 31.12.2016.

Confirmăm că:

- Nu am furnizat pentru Societate serviciile non audit interzise, menționate la articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul UE nr. 537/2014.

În numele

BDO Audit SRL

Înregistrat în Registrul Public electronic

Cu nr. 18/02.08.2001

Autorizat de Autoritatea pentru Supravegherea Publică a Activității de Audit Statutar (ASPAAS)

Prin autorizația FA 19 TEMP Nr. 14/04.02.2019

Numele partenerului: Răzvan Cocei

Înregistrat la Camera Auditorilor Financieri din România

Cu nr. 2568/25.06.2008

Autorizat de ASPAAS

Prin autorizația AF 19 TEMP Nr. 99/04.02.2019

București, România

7 iunie 2019

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

	Note	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015
Active				
Active pe termen lung				
Imobilizari corporale	5	790.057.208	833.440.036	781.263.130
Investitii imobiliare	6	750.437	799.160	804.395
Imobilizari necorporale	7	218.108	321.669	1.185.227
Interese de participare in alte entitati	8	14.990.474	14.990.474	15.777.973
Investitii financiare pe termen lung	9.1	31.815.209	32.196.876	81.401.475
Total active pe termen lung		837.831.436	881.748.215	880.432.200
Active curente				
Piese de schimb si alte stocuri	10	27.579.922	28.102.091	26.312.666
Creante comerciale si alte creante	11	62.573.988	63.897.463	114.384.342
Cheltuieli inregistrate in avans	12	4.765.022	5.082.797	5.110.446
Investitii financiare pe termen scurt	9.2	314.891.293	184.172.071	188.036.572
Numerar restrictionat	13	7.117.105	7.491.260	6.591.068
Disponibilitati si alte conturi asimilate	13	90.670.102	235.609.122	92.108.506
Total active curente		507.597.432	524.354.804	432.543.600
Total active		1.345.428.868	1.406.103.019	1.312.975.800
Datorii si capitaluri				
Capitaluri proprii				
Capital social si contributii in avans	14	3.564.664.211	3.557.680.005	3.526.616.875
Rezerva legala		2.568.174	2.568.174	2.568.174
Rezerve din reevaluare	5	140.314.584	129.900.758	-
Alte rezerve	14,18	692.032	2.100.001	2.601.616
Pierdere reportata		(2.675.801.636)	(2.614.543.407)	(2.555.887.779)
Total capitaluri proprii		1.032.437.365	1.077.705.531	975.898.886
Datorii pe termen lung				
Alte obligatii pe termen lung	17	3.910.688	5.008.299	8.870.793
Datorii privind impozitul amanat	22	-	-	-
Beneficii postangajare pe termen lung	18	21.768.689	22.371.315	18.616.544
Venituri inregistrate in avans	20	8.301	17.887	41.785
Total datorii pe termen lung		25.687.678	27.397.501	27.529.122
Datorii curente				
Imprumuturi pe termen scurt	15	-	-	23.645.453
Datorii comerciale	16	193.550.523	205.525.335	209.112.018
Alte obligatii pe termen scurt	17	33.304.009	35.316.192	26.459.476
Beneficii postangajare pe termen scurt	18	1.639.413	1.347.525	156.477
Provizioane	19	58.621.887	57.070.686	49.710.828
Venituri in avans pe termen scurt	20	187.993	1.740.249	463.540
Total datorii curente		287.303.825	300.999.987	309.547.792
Total datorii		312.991.503	328.397.488	337.076.914
Total datorii si capitaluri proprii		1.345.428.868	1.406.103.019	1.312.975.800

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Situația pozitiei financiare trebuie citită împreună cu notele explicative care fac parte integranta a acestor situatii financiare individuale.

Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de

si semnate in

numele acesteia de catre:

Administrator,

Petre NEACSA

Director Economic,

Maresi CARAVAN

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

	Note	Perioada incheiata la:	
		31 decembrie 2016	31 decembrie 2015
Venituri din transporturi aeriene	23	1.063.534.315	1.126.755.966
Venituri din activitati conexe	24	9.735.155	9.983.227
Alte venituri din exploatare	25	70.579.803	64.486.529
Total venituri din activitatea de exploatare		<u>1.143.849.273</u>	<u>1.201.225.722</u>
Cheltuieli privind combustibilul	26	(243.533.037)	(294.998.234)
Cheltuieli cu serviciile de traffic	27	(293.532.720)	(292.409.459)
Cheltuieli cu materiale, reparatii si intretinere	28	(123.164.353)	(118.074.918)
Cheltuieli cu personalul	29	(182.608.195)	(202.978.475)
Cheltuieli cu amortizarea si deprecierea activelor	30	(122.238.406)	(126.342.913)
Alte cheltuieli de exploatare	31	(256.944.300)	(264.167.703)
Total cheltuieli din activitatea de exploatare		<u>(1.222.021.010)</u>	<u>(1.298.971.702)</u>
Pierdere din activitatea de exploatare		(78.171.737)	(97.745.980)
Venituri financiare	32	74.659.089	96.184.172
Cheltuieli financiare	33	(58.289.971)	(82.338.437)
Castigul net din activitatea financiara		<u>16.369.118</u>	<u>13.845.735</u>
Pierdere inainte de impozitare		(61.802.619)	(83.900.245)
Venit net din impozitul pe profit	34	544.390	24.743.002
Pierdere neta a exercitiului curent		(61.258.229)	(59.157.243)
Alte elemente ale rezultatului global			
Surplus din reevaluarea imobilizarilor corporale	5	10.958.215	154.643.760
Impozit amanat aferent rezervei din reevaluare	22	(544.389)	(24.743.002)
Pierderi actuariale din evaluarea planului de beneficii determinate postangajare	18	(1.407.969)	-
Alte elemente ale rezultatului global aferente perioadei		<u>9.005.857</u>	<u>129.900.758</u>
Total rezultat global al exercitiului financiar		(52.252.372)	70.743.515

Situatia rezultatului global trebuie citita impreuna cu notele explicative care fac parte integranta a acestor situatii financiare individuale.

Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de _____ si semnate in numele acesteia de catre:

Administrator,

Patre Neasca

Director Economic,

Maresi CARAVAN

Notele de la 1 la 38 constituie parte integranta din situatiile financiare individuale IFRS

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

	Capital social (Nota 14)	Rezerva legala	Rezerve din reevaluare (Nota 5)	Componenta planului de beneficii determinate postangajare	Alte rezerve	Rezultat reportat	Total
Sold la 1 ianuarie 2015	3.526.616.875	2.568.174	-	-	2.601.616	(2.555.887.779)	975.898.886
Rezultatul global							
Pierderea exercitiului financiar curent	-	-	-	-	-	(59.157.243)	(59.157.243)
Alte elemente ale rezultatului global							
Surplus din reevaluarea imobilizarilor corporale	-	-	154.643.760	-	-	-	154.643.760
Impozit amanat aferent elementelor de capitaluri proprii	=	=	(24.743.002)	=	=	=	(24.743.002)
Total rezultat global al perioadei	-	-	129.900.758	-	-	(59.157.243)	70.743.515
Tranzactii cu actionarii							
Acoperirea pierderii reportate din alte rezerve	-	-	-	-	(501.615)	501.615	-
Contributii in avans la capital social	31.063.130	=	=	=	=	=	31.063.130
Total tranzactii cu actionarii	31.063.130	-	-	-	(501.615)	501.615	31.063.130
Sold la 31 decembrie 2015	3.557.680.005	2.568.174	129.900.758	-	2.100.001	(2.614.543.407)	1.077.705.531
Sold la 1 ianuarie 2016	3.557.680.005	2.568.174	129.900.758	-	2.100.001	(2.614.543.407)	1.077.705.531
Rezultatul global							
Pierderea exercitiului financiar curent	-	-	-	-	-	(61.258.229)	(61.258.229)

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Semnat pentru identificare
BDO AUDIT

07 JUN. 2019

Initialised for identification
***

Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane "TAROM" S.A.
 SITUATIA MODIFICARILOR CAPITALURILOR PROPRII PENTRU ANUL INCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2016
 (toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

	<u>Capital social</u> <u>(Nota 14)</u>	<u>Rezerva</u> <u>legala</u>	<u>Rezerve din</u> <u>reevaluare</u> <u>(Nota 5)</u>	<u>Componenta</u> <u>planului de</u> <u>beneficii</u> <u>determinate</u> <u>postangajare</u>	<u>Alte</u> <u>rezerve</u>	<u>Rezultat</u> <u>reportat</u>	<u>Total</u>
Alte elemente ale rezultatului global							
Pierderi actuariale din modificarea valorii actualizate a obligatiei privind beneficiile determinate postangajare	-	-	-	(1.407.969)	-	-	(1.407.960)
Surplus din reevaluarea imobilizarii corporale	-	-	10.958.215	-	-	-	10.958.215
Impozit amanat aferent elementelor de capitaluri proprii	=	=	(544.389)	=	=	=	(544.389)
Total rezultat global al perioadei curente	-	-	10.413.826	(1.407.969)	-	(61.258.229)	(52.252.372)

Tranzactii cu actionarii

Contributii in avans la capital social	6.984.206	=	=	=	=	=	6.984.206
Total tranzactii cu actionarii	6.984.206	-	-	-	-	-	6.984.206

Sold la 31 decembrie 2016

	3.564.664.211	2.568.174	140.314.584	(1.407.969)	2.100.001	(2.675.801.636)	1.032.437.365
--	----------------------	------------------	--------------------	--------------------	------------------	------------------------	----------------------

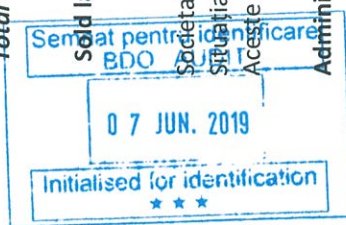
Societatea nu a distribuit dividende in cursul exercitiilor financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2015.
 Situatia modificarilor capitalurilor proprii trebuie citita împreună cu notele explicative care fac parte integranta a acestor situatii financiare individuale.
 Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de _____ si semnate in numele acesteia de catre:

Administrator,

Petre Neacsu

Director Economic,

Marius CARAVAN

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situatiile financiare individuale IFRS.

	<u>Note</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Fluxuri de trezorerie din activitati de exploatare			
Pierdere neta inainte de impozitare		(61.258.229)	(59.157.243)
Ajustări pentru reconcilierea rezultatului net cu numerarul net utilizat în activitățile operaționale:			
Ajustarea valorii imobilizărilor corporale și necorporale - net	30	122.231.397	125.568.552
Ajustarea valorii investițiilor imobiliare - net	30	48.723	5.235
Ajustări privind provizioane pentru active circulante - net	31	2.303.740	3.293.528
Ajustări privind provizioane pentru active financiare- net	32	-	787.500
Ajustări privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli - net	31 a)	25.580.524	30.935.361
Ajustări privind provizioanele pentru pensii - net	22	1.040.971	4.945.820
Reluări din veniturile în avans aferente imobilizărilor corporale	25	-	-
Pierdere neta din vânzarea de imobilizări corporale și necorporale	31	24.861	1.488.275
Pierderi/ (castiguri) nete din reevaluarea imobilizărilor corporale	30	(41.714)	769.126
Venituri din dividende	32	(9.345.001)	(7.947.883)
Venituri din dobânzi	32	(5.007.253)	(6.604.109)
Cheltuieli cu dobânzile	33	7.441.313	10.287.163
Cheltuieli cu dobânda aferenta datoriei nete privind beneficiile determinate postangajare	22, 33	839.566	-
Efectul variației cursului de schimb valutar asupra creditelor și datoriilor	32, 33	(9.021.947)	(7.202.139)
Venituri din impozit pe profit amanat	22, 34	(544.390)	(24.743.002)
Creșterea/(descreșterea) numerarului din exploatare înainte de modificările capitalului circulant		74.292.561	72.426.184
Modificări ale capitalului circulant			
(Creștere)/Descreștere în soldurile de creanțe comerciale și alte creanțe		840.207	49.941.104
(Creștere)/Descreștere în soldurile de stocuri		(84.931)	(3.426.657)
Creștere/(Descreștere) în soldurile de datorii comerciale și alte datorii		(39.702.634)	1.874.446
Fluxuri de trezorerie din activități de exploatare			
Dobânzi platite		(457.107)	(1.390.732)
Beneficii platite angajaților la pensionare	18	(3.599.244)	(394.355)
Impozitul pe profit platit		-	-
Numerar net din activități de exploatare		31.288.853	119.029.990
Fluxuri de trezorerie din activitățile de investiții			
Plati în numerar pentru achiziționarea de echipamente de zbor, alte imobilizări corporale și imobilizări necorporale		(68.426.998)	(49.234.571)

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

	<u>Note</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Incasari din vanzari de imobilizari corporale		-	15.346
Incasari din dobanzi		4.365.529	8.147.618
Dividende incasate	8	9.345.001	7.947.883
Incasari in numerar din transferuri de interese de participare. investitii in imobilizari financiare sau titluri de plasament		-	58.018.777
Plata in numerar pentru achizitia de interese de participare. investitii in imobilizari financiare sau titluri de plasament		(121.885.560)	
Numerar net din activitati de investitii		(176.602.028)	24.895.053
Fluxuri de trezorerie din activitati de finantare:			
Rambursari in numerar ale sumelor imprumutate		-	(21.679.900)
Incasari din subventii Ministerul Transporturilor pentru plata ratelor si dobanzilor la creditele garantate de Statul Roman		-	22.155.665
Numerar net din activitati de finantare		-	475.765
Creșterea/ (descreșterea) netă a numerarului și echivalentelor de numerar		(145.313.175)	144.400.808
Numerar si echivalente de numerar la inceputul exercitiului financiar	13	243.100.382	98.699.574
Numerar si echivalente de numerar la sfarsitul perioadei	13	97.787.207	243.100.382

Notele atasate de la 1 la 38 constituie parte integranta a acestor situatii financiare.

Aceste situatii financiare au fost aprobate de catre conducere in data de _____ si semnate in numele acesteia de catre:

_____

Administrator,

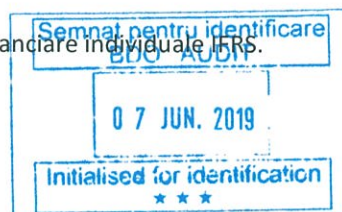
Petre Neacsu

Director Economic,

Maresi CARAVAN

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

1. INFORMATII GENERALE

S.C. Compania Nationala de Transporturi Aeriene Romane – TAROM S.A. ("Compania", "Societatea" sau "TAROM") are ca obiect principal de activitate transporturile aeriene de pasageri, cargo si posta, prin curse regulate si charter, spre si dinspre Romania, precum si pe teritoriul Romaniei. Pe langa activitatea de baza, Societatea presteaza si servicii conexe, constand in: intretinere tehnica aeronave pentru parteneri externi si interni.

Compania este o societate pe actiuni inregistrata in Romania, cu sediul central in Calea Bucurestilor nr. 224F, Otopeni, Ilfov. Compania este membra a Asociatiei Internationale a Companiilor de Transport Aerian (International Air Transport Association „IATA”) si a Asociatiei Europene a Transportatorilor Aerieni (AEA).

TAROM a fost infiintata ca o companie de stat in 1954. TAROM a fost reorganizata pe baza Ordonantei de Guvern 45/1997 si a legii 136/1998, noul statut fiind cel de companie nationala de transporturi aeriene civile din Romania.

Capitalul social al Companiei la data de 31 decembrie 2016 era detinut de:

- Statul Roman, reprezentat de Ministerul Transporturilor („MT”), cu o cota de participare de 97,21%;
- Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti (fostul Aeroport International Henri Coanda),cu o cota de participare de 1.47%
- ROMATSA (Administratia Romana a Serviciilor de Trafic Aerian), cu o cota de participare de 1.24%
- Fondul de Investitii Muntenia, cu o cota de participare de 0,08 %;

TAROM este prima companie din subordinea Ministerului Transporturilor care a introdus managementul privat in anul 2012. Selectia managementului superior, respectiv a directorului general si a membrilor Consiliului de Administratie, a fost efectuata de catre o asociere de firme specializate in recrutare, în conformitate cu prevederile OUG nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice.

La data de 31.12.2016 Consiliul de Administratie are urmatoarii membrii:

- Florescu Radu Francis – administrator și presedinte al Consiliului de Directori
- Andrei Dragoș - administrator;
- Iordache Valentin - administrator;
- Măchiță Dan – Aurel – administrator;
- Dan Iulius Plaveti – administrator;
- Stan Ivona – administrator

In anul 2016, Societatea si-a mentinut organizarea functionala nefiind modificari de fuziuni, divizari, insolventa.

2. SUMARUL POLITICILOR CONTABILE SEMNIFICATIVE

2.1 Bazele intocmirii situatiilor financiare individuale

a. Declarație de conformitate

Situatiile financiare au fost intocmite pe baza conventiei costului istoric, cu exceptia terenurilor, cladirilor si a echipamentelor de zbor, care sunt reevaluate.

Situatiile financiare individuale ale TAROM sunt intocmite în conformitate cu:

- Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) adoptate de Uniunea Europeană;
- Legea 82 din 1991 a contabilității republicată și actualizată;
- Ordinul nr. 666/2015 privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară de către unele entități cu capital de stat;
- Ordinul nr. 2844/12.12.2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară („Ordin 2844”).

In cadrul procesului de tranzitie la raportarea financiara in conformitate cu IFRS in contextul aplicarii prevederilor Ordinului 666/2015, acest set de situatii financiare reprezinta primele situatii financiare individuale conforme cu versiunea standardelor IFRS aprobate de UE în vigoare la 31 decembrie 2016. Anterior, alaturi de situatiile financiare individuale intocmite in conformitate cu dispozitiile nationale care nu sunt consecvente cu IFRS-urile in toate aspectele, Societatea a intocmit incepand cu anul 2000 situatii financiare consolidate conforme cu IFRS, insa neadoptate de UE, pe care le-a utilizat in scopuri speciale in raporturile cu actionarii si tertii (institutiile de credit, parteneri externi/interni sau autoritati din alte state).

Regulamentul (CE) nr. 1606/2002 al Parlamentului European și al Consiliului a fost adoptat in anul 2002, iar cerintele de raportare conform IFRS adoptate de UE nu puteau fi adoptate de statele membre UE mai devreme de anul 2007. Astfel, la intocmirea prezentului set de situatii financiare individuale, in contextul aplicarii prevederilor Ordinului 666/2015, Societatea decide sa-si defineasca politicile contabile in conformitate cu IFRS aprobate de UE. In acest sens, in vederea asigurarii conformitatii informatiilor comparative cu variantele IFRS aprobate de UE, Societatea aplica IFRS 1 - „Adoptarea pentru prima dată a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară”.

Primul set de situatii financiare intocmit in conformitate cu IFRS aprobate de UE include:

- trei situatii ale pozitiei financiare la data incheierii exercitiului financiar de raportare (31 decembrie 2016), la data incheierii exercitiului financiar anterior (31 decembrie 2015) si la data inceperii exercitiului financiar anterior, considerata data tranzitiei la IFRS (1 ianuarie 2015).
- doua situatii ale profitului sau pierderii si altor elemente ale rezultatului global, corespunzatoare exercitiului financiar curent de raportare (1 ianuarie – 31 decembrie 2016) si exercitiului anterior de raportare (1 ianuarie – 31 decembrie 2015)
- doua situatii ale modificarilor capitalurilor proprii
- doua situatii ale fluxurilor de trezorerie
- notele explicative aferente, inclusiv informatii comparative pentru toate situatiile prezentate

Situatiile financiare statutare ale Societatii pentru anii incheiati la 31 decembrie 2016, 31 decembrie 2015 si 31 decembrie 2014 sunt intocmite in conformitate cu principiile contabile general acceptate in Romania si anume Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.802/2014, cu modificarile si completările ulterioare („OMF 1802”), care difera in anumite aspecte de IFRS adoptate de Uniunea Europeana. In vederea tranzitiei

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

la IFRS aprobate de UE, situatiile financiare statutare au fost retratate in conformitate cu IFRS pentru toate cele trei perioade prezentate in primul set de situatii financiare conforme cu IFRS, incepand cu data de 1 ianuarie 2015 (data trecerii la IFRS-uri).

Reconcilierile și descrierea ajustărilor realizate pentru retratarea informatiilor din contabilitatea statutara la IFRS, cu detalierea efectelor asupra pozitiei financiare si a performantei financiare ale Societatii sunt prezentate în Nota 4.

b. Baza evaluării

Situațiile financiare conforme cu IFRS au fost întocmite pe baza costului istoric ajustat la efectele hiperinflatiei pana la 31 decembrie 2003, conform IAS 29 („Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste”), in cazul capitalului social si urmatoarelor categorii de active fixe: echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate si instalatii de masura si reglare; componente rotabile si pool; mobilier si aparatura birotica; titluri sub forma intereselor de participare in alte entitati.

Pentru acele categorii de active imobilizate la care colectarea informatiilor reconstitutive privind costul istoric implica eforturi nejustificate, avand in vedere si faptul ca acestea conduceau la determinarea unei evaluari mai putin relevante si mai putin fiabile decat informatiile curente privind valoarea justa, Societatea a optat pentru utilizarea valorii juste drept cost presupus (ca substituent pentru cost sau costul amortizat) in situatia de deschidere a pozitiei financiare la 1 ianuarie 2015, in conformitate cu IFRS 1. Astfel, metoda costului presupus a fost aplicata pentru urmatoarele categorii de active: terenuri și amenajări de terenuri, cladiri si construcții speciale, echipamente de zbor. După data trecerii la IFRS Compania a utilizat tratamentul alternativ din IAS 16 (respectiv metoda reevaluarii) pentru terenuri, cladiri si echipamente de zbor.

c. Moneda functionala si de prezentare

Elementele incluse in situatiile financiare sunt masurate folosind moneda mediului economic principal in care opereaza entitatea, care este Leul romanesc sau „RON” („moneda functionala”). Leul romanesc nu este convertibil in afara Romaniei.

Elementele nemonetare denominate intr-o alta valuta, care sunt contabilizate la cost, sunt convertite utilizand ratele de schimb de la data tranzactiei initiale. Elementele nemonetare denominate in valuta masurate la valoarea justa sunt convertite utilizand ratele de schimb de la data determinarii valorii juste.

d. Utilizarea estimărilor și raționamentelor profesionale

Întocmirea situațiilor financiare în conformitate cu IFRS impune utilizarea anumitor estimări contabile critice si necesitatea aplicarii de raționamente profesionale de către Conducere în cadrul procesului de implementare a politicilor contabile IFRS.

Domeniile care implică un grad mai ridicat de complexitate sau cele în care ipotezele și estimările au un impact semnificativ asupra situațiilor financiare sunt prezentate în Nota 3 - „Estimări și raționamente contabile critice”.

e. Continuitatea activitatii

Prezentele situatii financiare au fost intocmite in baza principiului continuitatii activitatii care presupune ca Societatea isi va putea continua in mod normal functionarea intr-un viitor previzibil.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Pentru anul încheiat la 31 decembrie 2016, Societatea înregistrează pierderi cumulate de 2.675.801.636 lei (la 31 decembrie 2015: pierdere reportata de 2.614.543.407 lei; la 1 ianuarie 2015: pierdere neta reportata de 2.555.887.779 lei), din care pierdere neta a exercitiului financiar curent este 61,258,229 lei (pierderea neta a exercitiului financiar la 31.12.2015 este 59.157.243 lei).

La 31 decembrie 2016 Societatea înregistrează active nete pozitive in suma de 1.032.437.365 lei (31 decembrie 2015: active nete pozitive in suma de 1.077.705.531 lei; 1 ianuarie 2015: active nete pozitive de 975.898.886 lei), in principal ca urmare a majorării de capital social.

Totodată, la 31 decembrie 2016, activele curente ale Societății depășeau datoriile curente cu suma de 220.293.607 lei (la 31 decembrie 2015: active nete curente de 223.354.817 lei; la 1 ianuarie 2015: active nete curente de 122.995.808 lei).

Ministerul Transporturilor este actionarul majoritar al Societatii, astfel politicile guvernamentale pot avea un impact semnificativ asupra pozitiei financiare, rezultatelor si fluxurilor de numerar ale Companiei.

Societatea a pregatit un buget pentru urmatorul an, precum si un plan de administrare pentru perioada 2016-2019, care a fost aprobat de catre Adunarea Generala a Actionarilor si un plan de management aprobat de Consiliul de Administratie, pentru aceeasi perioada, intocmit de catre managementul privat al Companiei.

Conform bugetului si celor doua planuri, pierderea operationala a Societatii se va diminua de la an la an, avand la baza masurile de restructurare ce vor avea loc ca urmare a renegocierii contractelor, plecarilor voluntare de personal si a schimbarii politicii comerciale a Companiei, menite sa creasca nivelul de incarcare al aeronavelor si cresterea veniturilor Companiei.

Conducerea Societatii a obtinut o scrisoare din partea Ministerului Transporturilor prin care acesta confirma angajamentul in sustinerea procesului de restructurare a Companiei in vederea obtinerii rezultatelor bugetate pentru perioada 2016-2019, care sunt menite sa creeze premisele pentru reintregirea rezervelor de numerar ale Societatii dincolo de anul 2016.

Tinand cont de cifrele bugetate, conducerea considera ca Societatea are suficiente lichiditati pentru a-si putea indeplini obligatiile financiare atunci cand ele devin scadente pentru o perioada de cel putin un an.

Ministerul Transporturilor a alocat sume de la bugetul statului pentru plata dobanzilor aferente contractelor de imprumut pentru achizitia de aeronave detinute de Companie, respectiv suma de 6.984.204 lei in cursul anului 2015 si suma de 31.063.132 lei in cursul anului 2015.

Avand in vedere cele mentionate mai sus, Conducerea considera ca Societatea isi va putea desfasura activitatea in viitorul previzibil si, in consecinta, aplicarea principiului continuitatii activitatii in intocmirea situatiilor financiare individuale este considerata adecvata.

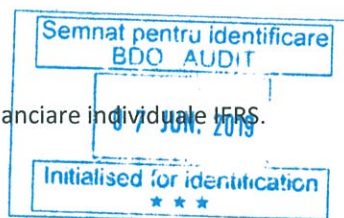
2.2 Modificări în politicile contabile și în prezentarea informațiilor

(a) Cerinte IFRS 1

Exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2016 reprezintă primul exercițiu de adoptare a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară adoptate de UE aflate in vigoare la data raportarii. Conform IFRS 1, politicile contabile în conformitate cu standardele IFRS adoptate de UE sunt aplicate retrospectiv pentru bilanțul de deschidere la 1 ianuarie 2015 (data trecerii la IFRS) și pentru sumele comparative pentru anul 2015.

În vederea întocmirii bilanțului de deschidere:

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

- activele și datoriile care nu au fost recunoscute potrivit OMF 1802, dar care îndeplinesc condițiile de recunoaștere precizate de IFRS au fost incluse în bilanțul de deschidere (de exemplu, impozitele amânate);
- activele și datoriile recunoscute anterior, dar care nu îndeplinesc criteriile de recunoaștere ale IFRS au fost eliminate din bilanț;
- activele, datoriile și capitalurile proprii au fost clasificate, evaluate și prezentate potrivit cerințelor IFRS;
- retratările efectuate au afectat, cu unele excepții (cele legate de reclasificari), capitalurile proprii – rezultatul raportat.

Principalele politici contabile adoptate in intocmirea acestor situatii financiare sunt prezentate mai jos. Aceste politici au fost aplicate in mod consecvent, in toti anii prezentati, daca nu este indicat altfel.

(b) Standarde noi și amendamente adoptate de Societate

Pentru exercitiile financiar incepute la 1 ianuarie 2016, urmatoarele standarde si modificari de standarde erau aplicabile pentru prima data:

Amendamente la prezentarea informațiilor financiare IAS 1 (emis în decembrie 2014 și în vigoare pentru perioadele începând cu ianuarie 2016 sau după). Standardul a fost modificat pentru a clarifica conceptul de semnificație și explică faptul că o entitate nu trebuie să furnizeze o informare specifică impusă de un IFRS dacă informațiile care rezultă din această prezentare nu este semnificativă, chiar dacă IFRS conține o listă de cerințe specifice sau să le descrie ca fiind cerințe minime. Standardul prevede, de asemenea îndrumări noi privind subtotaluri în situațiile financiare, în special, aceste subtotaluri (a) trebuie să fie alcătuite din elemente la nivel de linie formate din valorile recunoscute și evaluate în conformitate cu IFRS; (b) să fie prezentate și etichetate într-un mod care face ca elementele la nivel de linie subtotal să fie clare și ușor de înțeles; (c) să fie în concordanță de la o perioadă la alta; și (d) să nu fie afișate cu mai importanță decât subtotalurile și totalurile cerute de standardele IFRS.

Clarificare privind metodele acceptabile de amortizare și depreciere - Amendamente la IAS 16 și IAS 38 (emis la 12 mai 2014 și aplicabil pentru perioadele începând cu ianuarie 2016 sau după). În acest amendament, IASB a clarificat faptul că utilizarea metodelor bazate pe venituri pentru a calcula deprecierea unui activ nu este adecvată pentru că veniturile generate de o activitate care include utilizarea a unui activ reflectă, în general, alți factori decât consumul beneficiilor economice înglobate în activ.

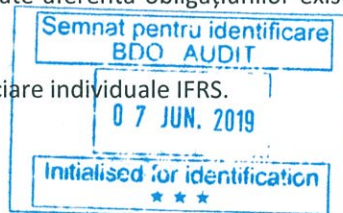
Îmbunătățiri anuale aduse IFRS-urilor 2012 - 2014 (emise la 25 septembrie 2014 și în vigoare pentru perioadele anuale care încep la 1 ianuarie 2016 sau după).

IFRS 5 "Active immobilizate deținute în vederea vânzării și activității întrerupte" a fost modificat pentru a clarifica faptul că schimbarea modului de ieșire (reclasificare de la "deținute în vederea vânzării" la "deținute în vederea distribuirii" sau vice-versa) nu constituie o modificare a unui plan de vânzare sau de distribuție, și nu trebuie să fie contabilizat ca atare.

IFRS 7 "Instrumente financiare: informații de furnizat" aduce îndrumari in vederea determinarii necesitatii implicarii continue a managementului in baza termenilor unui aranjament la serviciul unui activ financiar care a fost transferat. Modificarea clarifica de asemenea ca notele de compensare ale IFRS 7 nu sunt specific cerute pentru situatiile financiare intermediare decat daca sunt cerute expres de IAS 34.

Modificările la IAS 19 – "Beneficiile angajaților" clarifică faptul că pentru obligațiile privind beneficiile postangajare, decizia privind rata de actualizare, folosirea unei rate aferentă obligațiunilor existente într-o

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

piață de înaltă calitate sau luarea unei decizii privind ce obligațiuni de stat să fie utilizate ca bază, ar trebui să țină cont de moneda în care datoriile sunt exprimate și nu țara în care acestea apar.

Adoptarea acestor modificari de standarde nu a avut un impact semnificativ asupra Societatii in perioada curenta si perioadele anterioare.

(c) Noi standarde, amendamente și interpretări emise, dar neaplicabile pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2016, drept urmare neadoptate:

Recunoașterea Activelor privind impozitul amânat aferent pierderilor nerealizate - modificări la IAS 12 (emis în ianuarie 2016 și în vigoare pentru perioadele anuale care încep la 1 ianuarie 2017 sau după). Această modificare a clarificat cerințele privind recunoașterea activelor privind impozitul amânat pentru pierderi nerealizate din titluri de creanță. Entitatea va trebui să recunoască un activ privind impozitul amânat pentru pierderile nerealizate ce apar ca urmare a fluxurilor de numerar actualizate ale instrumentelor de împrumut folosind ratele dobânzii de pe piață, chiar și în cazul în care se așteaptă să dețină instrumentul până la maturitate astfel nici un impozit nu va fi plătit la colectarea principalului. Beneficiul economic încorporat în activul privind impozitul amânat rezultă din capacitatea deținătorului instrumentului de datorie de a obține câștiguri viitoare fără plata taxelor pe aceste câștiguri.

Inițiativa de informare – Modificări ale IAS 7 (emis la data de 29 ianuarie 2016 și în vigoare pentru perioadele anuale care încep la 1 ianuarie 2017 sau după). IAS 7 modificat va impune prezentarea unei reconciliere a mișcărilor în datoriile privind activitățile de finanțare.

Îmbunătățiri anuale aduse IFRS-urilor 2014-2016 (emise la 8 decembrie 2016 și în vigoare pentru perioadele anuale care încep la 1 ianuarie 2017 sau după pentru modificările la IFRS 12, și la 1 ianuarie 2018 sau după pentru modificările la IFRS 1 sau IAS 28).

Modificările clarifica scopul cerintelor de prezentare a informatiilor in notele explicative conform IFRS 12, precizand ca acestea, cu exceptia celor care se refera la sumarizarea informatiilor financiare pentru filiale, asociati sub control comun si asociati, se aplica intereselor (participatiilor) unei entitati in alte entitati care sunt clasificate ca fiind "detinute in vederea vanzarii sau intreruperii activitatii" conform IFRS 5.

IFRS 1 a fost modificat, fiind eliminate unele exceptii pe termen scurt de la IFRS in privinta notelor explicative pentru instrumente financiare, beneficiile angajatilor si investitii, intrucat aceste exceptii si-au atins scopul. Modificarile sunt adoptate de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018.

IFRS 9, „Instrumente financiare” se referă la clasificarea, evaluarea și recunoașterea activelor și datoriilor financiare. Versiunea completă a IFRS 9 a fost publicată în iulie 2014. Aceasta înlocuiește părțile din IAS 39 care se referă la clasificarea și evaluarea instrumentelor financiare. IFRS 9 păstrează, dar simplifică modelul de evaluare mixtă și stabilește trei categorii principale de evaluare a activelor financiare: cost amortizat, valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (OCI) și valoarea justă prin profit sau pierdere (P&L). Baza clasificării depinde de modelul de afaceri al entității și de caracteristicile fluxului de numerar contractual ale activului financiar. Investițiile în instrumente de capitaluri proprii trebuie să fie evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, cu opțiunea irevocabilă la început de a prezenta schimbările în valoarea justă în alte elemente ale rezultatului global (OCI) care nu se reciclează.

IFRS 9 introduce un model nou, bazat pe pierderile preconizate, care impune recunoașterea timpurie a pierderilor ce se așteaptă să apară din deprecierea creanțelor. Standardul prevede ca entitățile să înregistreze pierderile din depreciere preconizate aferente creanțelor din momentul recunoașterii inițiale a

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

instrumentelor financiare și totodată să recunoască mult mai devreme pierderile din depreciere preconizate pe toată durata de viață a acestora.

Pentru datoriile financiare nu au existat schimbări în clasificare și evaluare, cu excepția recunoașterii efectelor modificărilor riscului de credit al datoriilor financiare desemnate la valoarea justă prin profit sau pierdere în alte elemente ale rezultatului global. IFRS 9 relaxează cerințele privind eficacitatea protecției prin înlocuirea criteriilor obiective de apreciere a eficacității protecției. Acesta impune o relație economică între articolul acoperit și instrumentul de acoperire și pentru 'indicele de acoperire' ca acesta să fie același ca și cel pe care conducerea îl folosește efectiv în scopul gestionării riscurilor.

Standardul este în vigoare pentru perioadele anuale începând cu sau după 1 ianuarie 2018. Pe baza evaluărilor efectuate până în prezent, Societatea nu se așteaptă ca aplicarea noului standard să afecteze semnificativ clasificarea și evaluarea activelor și datoriilor sale financiare.

IFRS 15, „Venituri din contracte cu clienții” are în vedere recunoașterea veniturilor și stabilește principiile pentru raportarea informațiilor utile către utilizatorii situațiilor financiare cu privire la tipul, valoarea, distribuția și nesiguranța veniturilor și fluxurilor de numerar care rezultă din contractele Societății cu clienții. Veniturile sunt recunoscute atunci când un client obține controlul asupra unui produs sau serviciu și astfel are abilitatea de a direcționa utilizarea și obține beneficii din acel produs sau serviciu. Standardul înlocuiește IAS 18 'Venituri' și IAS 11 'Contracte de construcție' și interpretările legate de acestea. Standardul intră în vigoare pentru perioade anuale care încep la data sau după data 1 ianuarie 2018 și se permite aplicarea sa mai devreme. Societatea evaluează în prezent impactul IFRS 15.

IFRS 16, 'Leasing' se referă la contractele de leasing și presupune recunoașterea majorității contractelor de leasing în bilanț. De asemenea, noul standard înlătură diferența dintre leasingul financiar și cel operațional și presupune recunoașterea unui activ și a unei datorii financiare pentru majoritatea contractelor de leasing, o excepție opțională fiind contractele de leasing pe termen scurt sau cu valoare mică. Ca noutate majoră, locatarii vor trebui să recunoască în bilanț active și pasive care anterior erau identificate în leasingurile operaționale. Impactul major va fi contabilizarea contractelor de leasing a locatarilor, aceștia fiind nevoiți să recunoască acel drept de utilizare a unui activ.

Noul standard va avea impact și pentru contul de profit și pierdere deoarece cheltuielile totale sunt mai mari în primii ani ai contractelor de leasing. De asemenea, cheltuielile operaționale vor fi înlocuite cu cheltuielile cu dobânda și deprecierea, prin urmare anumiți indicatori financiari vor suferi modificări. De asemenea, vor exista modificări și la nivelul situației fluxurilor de trezorerie întrucât fluxurile de trezorerie din activitățile de exploatare vor fi mai mari.

Standardul intră în vigoare pentru perioade anuale care încep la data sau după data 1 ianuarie 2019 și se permite aplicarea sa mai devreme, cu condiția ca să se adopte în același timp cu IFRS 15.

Societatea estimează ca noul standard va afecta în primul rând contabilizarea contractelor de leasing operaționale. În această fază, Societatea nu intenționează să adopte standardul înainte de data de 1 ianuarie 2019.

Modificări la IFRS 15 - "Venituri din contracte cu clienții" (emis la 12 aprilie 2016 și în vigoare pentru perioadele care încep la 1 ianuarie 2018 sau după). Modificările clarifică modul cum se identifică "obligatia de prestare" (promisiunea de a transfera un bun sau serviciu la un client) într-un contract; cum se determina dacă o entitate este principal (furnizor al unui serviciu sau bun) sau agent (responsabil cu intermedierea furnizării unui bun sau serviciu); sau cum se determina dacă venitul din acordarea unei licențe ar trebui recunoscut într-un anumit moment sau esalonat de-a lungul contractului. În plus, modificările includ două excepții pentru reducerea costului și complexității pentru o entitate care aplică pentru prima oară noul Standard.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Modificarile sunt adoptate de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018, iar Societatea evaluează în prezent impactul modificărilor asupra situațiilor sale financiare.

Modificari la IAS 40 - Transferul investitiilor imobiliare (emise la 8 decembrie 2016 si in vigoare pentru perioadele incepand cu 1 ianuarie 2018 sau dupa).

Modificarile clarifica cerintele privind transferul proprietatilor in constructie de la/la investitii imobiliare, specificand ca nu exista inainte intentia de a interzice transferurile unei proprietati in constructie sau in dezvoltare, clasificate anterior la stocuri, de la/la investitii imobiliare daca exista evidenta modificarii folosintei acelei proprietati. IAS 40 a fost modificat pentru a intari principiul transferurilor de la/la investitii imobiliare, care trebuie facute doar daca exista o modificare in folosinta proprietatii; aceasta implicand un rationament profesional pentru a determina daca o proprietate se clasifica la investitii imobiliare sau nu.

Modificarile sunt adoptate de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018.

IFRIC 22 – "Tranzactii in valuta si plata in avans" (emis la 8 decembrie 2016 si in vigoare pentru perioadele anuale incepand cu 1 ianuarie 2018 sau dupa). Aceasta interpretare se refera la determinarea datei tranzactiei in vederea stabilirii cursului de schimb ce trebuie folosit la recunoasterea initiala a unui activ, a unei cheltuieli sau a unui venit (sau parte din acestea) la derecunoasterea unui activ ne-monetar sau a unei datorii ne-monetare generate de o plata in avans in valuta. Conform IAS 21, data tranzactiei pentru care se stabileste cursul de schimb a se folosi la recunoasterea initiala a unui activ, a unei cheltuieli sau a unui venit (sau parte din acestea) este data la care o entitatea recunoaste initial activul ne-monetar sau datoria ne-monetara rezultand dintr-o plata in avans. Daca sunt mai multe plati sau incasari in avans, entitatea trebuie sa determine data tranzactiei pentru fiecare plata sau incasare in avans. IFRIC 22 se aplica doar in conditiile in care entitatea recunoaste un activ sau o datorie ne-monetara rezultand din plata sau incasarea in avans a consideratiei. IFRIC 22 nu ofera indicatii privind definirea elementelor monetare si ne-monetare. O plata sau incasare in avans in general duce la recunoasterea unui activ/unei datorii ne-monetare, inasa poate conduce si la recunoasterea unui activ/unei datorii monetare. Entitatea trebuie sa aplice rationamentul profesional pentru a determina daca un element este monetar sau ne-monetar. Societatea evaluează în prezent impactul modificării asupra situațiilor sale financiare. Modificarea este adoptata de Uniunea Europeana incepand cu 1 ianuarie 2018.

IFRIC 23 „Incertitudinea privind tratamentele impozitului pe profit" (emis la 7 iunie 2017 si in vigoare pentru perioadele incepand cu sau dupa 1 ianuarie 2019). Acesta clarifica aplicarea criteriilor de recunoastere si evaluare din IAS 12 atunci cand exista incertitudine in privinta tratamentelor asupra impozitului pe profit. O entitate trebuie sa determine o modalitate de diminuare a incertitudinii, fie pentru fiecare tratament fiscal incert in parte, fie o abordare agregata pentru mai multe tratamente fiscale incerte. O entitate trebuie sa porneasca de la premisa ca autoritatile fiscale vor avea toata informatia referitoare la sumele examinate. Daca o entitate concluzioneaza ca este improbabil ca autoritatile fiscale sa accepte un tratament fiscal incert, efectul incertitudinii va fi reflectat la determinarea profitului sau pierderii fiscale, bazei fiscale, pierderilor fiscale reportate, creditelor fiscale reportate sau ratelor de impozit, fie prin cea mai buna estimare a sumei, fie prin estimarea unei valori asteptate, in functie de metoda folosita de entitate in diminuarea incertitudinii. O entitate va reflecta efectul modificarii circumstantelor (de ex. actiuni ale autoritatilor fiscale, schimbari de legislatie, prescrierea perioadei supuse inspectiei fiscale etc.) asupra estimarilor si rationamentului folosit.

Societatea evaluează în prezent impactul modificării asupra situațiilor sale financiare. Interpretarea inca nu a fost adoptata de Uniunea Europeana.

Îmbunătățiri anuale aduse IFRS-urilor 2015-2017 - modificări la IAS 12 și IAS 23 (emise la 12 decembrie 2017 și în vigoare începând cu sau dupa 1 ianuarie 2019).

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS 2019

Modificarea din IAS 12 precizează faptul că o entitate va recunoaște toate consecințele fiscale ale dividendelor, în cazul în care a recunoscut tranzacții sau evenimente care au generat profiturile distribuibile aferente, de exemplu: în profit sau pierdere sau în alte elemente ale rezultatului global. Devine clar că această cerință se va aplica în toate circumstanțele, atâta timp cât plățile pentru instrumente financiare clasificate la elemente de capital propriu sunt distribuiri ale profiturilor și nu numai în cazurile în care consecințele fiscale sunt rezultatul unor rate diferite de impozitare pentru profiturile distribuite și nedistribuite.

Modificarea din IAS 23 include în prezent o precizare că împrumuturile obținute în mod specific pentru finanțarea unui activ specific sunt excluse din categoria costurilor generale ale împrumuturilor eligibile pentru capitalizare numai până la momentul când activul specific este în mod substanțial finalizat.

Modificările încă nu au fost adoptate de Uniunea Europeană. Societatea evaluează în prezent impactul amendamentelor asupra situațiilor sale financiare.

Modificări la cadrul conceptual de raportare financiară (emise la 29 martie 2018 și în vigoare pentru perioadele anuale începând cu sau după 1 ianuarie 2020).

Cadrul conceptual include un nou capitol privind evaluarea; îndrumări privind raportarea performanței financiare; îmbunătățiri ale definițiilor și regulilor – în special, definiția datoriei; și clarificări în arii importante, cum ar fi rolul de agent, principiul prudenței și evaluarea incertitudinii în raportarea financiară.

Modificările încă nu au fost adoptate de Uniunea Europeană. Societatea evaluează în prezent impactul amendamentelor asupra situațiilor sale financiare.

2.3 Tranzacții în valută

Tranzacțiile în monedă străină sunt convertite în moneda funcțională pe baza cursului de schimb de la data tranzacțiilor sau a evaluării pentru elementele care sunt reevaluate. Câștigurile și pierderile din diferențele de curs rezultate în urma efectuării acestor tranzacții și din conversia la cursul de schimb de sfârșit de an a activelor și pasivelor monetare exprimate în monedă străină, sunt recunoscute în situația rezultatului global, cu excepția cazului în care sunt înregistrate în alte elemente ale rezultatului global ca instrumente financiare care pot fi desemnate ca instrumente de acoperire împotriva riscului asociat fluxurilor de trezorerie, precum și ca instrumente financiare care pot fi desemnate ca instrumente de acoperire împotriva riscurilor a investiției nete.

	Curs de schimb mediu			Curs de schimb de închidere		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
RON/USD	4,0592	4,0057	3,3492	4,3033	4,1477	3,6868
RON/EURO	4,4908	4,4450	4,4446	4,5411	4,5245	4,4821

2.4 Contabilizarea efectului hiperinflației

Economia românească a înregistrat în trecut niveluri ridicate ale inflației și a fost considerată hiperinflaționistă până la data de 1 ianuarie 2004.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

IAS 29 "Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste" impune ca situatiile financiare întocmite în moneda unei economii hiperinflaționiste să fie prezentate în termenii puterii de cumpărare la data bilantului.

Prin urmare, valorile raportate în termenii puterii de cumpărare la data de 31 decembrie 2003 (considerata data de incetare a hiperinflatiei) sunt tratate ca bază pentru valorile contabile din aceste situații financiare. Societatea a reflectat impactul aplicarii IAS 29 in situatiile financiare, ajustand capitalul social (Nota 14), titlurile sub forma intereselor de participare in alte entitati (Nota 8) si urmatoarele categorii de mijloace fixe: echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru (conturile 2131000000 si 2133010000, cu exceptia echipamentelor de zbor); aparate si instalatii de masura si reglare (contul 2132000000); componente rotabile si pool (contul 2133030000); mobilier si aparatura birotica (contul 2140000000).

In cazul celorlalte elemente nemonetare datand din perioada anterioara anului 2004 si pentru care nu s-a utilizat metoda costului presupus, impactul inflatarii nu a fost semnificativ (de exemplu, imobilizarile necorporale complet amortizate sau apropiate de expirarea duratei de viata utila).

2.5 Imobilizari corporale

Imobilizarile corporale constau in echipamente de zbor si alte imobilizari corporale.

(a) Recunoaștere și evaluare

In cazul terenurilor, cladirilor si echipamentelor de zbor, la data trecerii la IFRS, Societatea a ales sa aplice derogarea permisa de IFRS 1 referitoare la folosirea *costului presupus*, prin care valoarea justă stabilita la reevaluările statutare, la sau inainte de data trecerii la IFRS-uri, sa reprezinte un punct de plecare rezonabil pentru evaluarea bazata pe cost. Astfel, valorile juste stabilite de catre evaluatori independenti la ultimele reevaluari statutare anterioare datei tranzitiei la IFRS (1 ianuarie 2015) au fost folosite drept cost presupus la data reevaluarii.

După data trecerii la IFRS Societatea a utilizat tratamentul alternativ din IAS 16 in baza caruia terenurile, cladirile si echipamentele de zbor sunt recunoscute la valoarea reevaluata, reprezentand valoarea justa, calculata pe baza unor evaluari periodice efectuate de evaluatori profesioniști minus amortizarea acumulata si pierderile din depreciere recunoscute ulterior. Amortizarea acumulata la data reevaluării este eliminata din valoarea bruta a activului, iar valoarea neta este recalculata la valoarea reevaluata a activului.

Prima reevaluare recunoscuta in situatiile financiare IFRS pentru cladiri, terenuri si echipamentele de zbor a fost cea realizata de un evaluator independent la data de 31 decembrie 2015.

Masinile, instalatiile de masura, echipamentele (altele decat echipamentelor de zbor care sunt prezentate la valoarea justa determinata in urma reevaluării), mobilierul, aparatura birotica si sistemele de protectie sunt inregistrate la cost istoric diminuat cu amortizarea acumulata si ajustările pentru depreciere. In conformitate cu IAS 29 „Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste”, imobilizarile corporale dobandite anterior anului 2004 au fost retratate, conform contabilitatii de hiperinflatie, luandu-se in considerare indicele general al preturilor între data achizitiei si 31 decembrie 2003.

Costul imobilizării include cheltuielile direct atribuibile achiziționării activului, cum ar fi: pretul de cumparare, taxele vamale, taxele nerecuperabile, precum si toate celelalte cheltuieli direct legate de punerea in functiune a activului. Costul unui activ construit în regie proprie includ costul materialelor și munca directă, alte costuri atribuibile aducerii activelor la locul și în stare de funcționare și estimarea inițială

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

a costurilor de dezasamblare și înlăturare a activului și de restaurare a amplasamentului și costurile îndatorării atunci când există o obligație privind aceste cheltuieli.

In cazul in care valoarea justa a unui activ creste in urma unei reevaluari, aceasta crestere va fi recunoscuta in alte elemente ale rezultatului global si in capitalurile proprii la pozitia "Rezerve din reevaluare". Totusi, cresterea va fi recunoscuta in rezultatul global (contul de profit si pierdere) in cazul in care reverseaza o descrestere din reevaluare a activului respectiv, recunoscuta anterior in rezultatul global.

In cazul in care valoare justa a unui activ se diminueaza in urma unei reevaluari, aceasta diminuare va fi recunoscuta in rezultatul global (contul de profit si pierdere). Totusi, diminuarea este recunoscuta in alte elemente ale rezultatului global si in capitalurile proprii la pozitia "Rezerve din reevaluare" in masura in care pentru activul respectiv exista un surplus din reevaluare recunoscut din reevaluarile anterioare.

Rezerva din reevaluare este transferata la rezultatul reportat in momentul in care activul este derecunoscut.

Societatea realizează reevaluările cu suficientă regularitate pentru a se asigura că valoarea contabilă nu se deosebește semnificativ de ceea ce s-ar fi determinat prin utilizarea valorii juste la finalul perioadei de raportare.

Atunci când o imobilizare este reclasificată ca investiție imobiliară, proprietatea este reevaluată la valoarea justă. Câștigurile care rezultă în urma reevaluării sunt recunoscute în contul de profit și pierdere doar în măsura existenței unei pierderi din depreciere specifice proprietății respective și orice alte câștiguri rămase recunoscute ca alte elemente ale rezultatului global și prezentate în cadrul rezervelor din reevaluare în capital. Orice pierdere este recunoscută imediat în contul de profit și pierdere.

(b) Costuri ulterioare

Costurile ulterioare sunt incluse in valoarea contabila a activului sau recunoscute ca active separate, numai cand este probabila generarea catre Companie de beneficii economice viitoare aferente activului si daca costul poate fi evaluat in mod credibil.

Când Societatea recunoaște în valoarea contabilă a unei imobilizări corporale costul unei înlocuiri parțiale (înlocuirea unei componente), valoarea contabilă a părții înlocuite (cu amortizarea aferentă) este scoasă din evidență.

Cheltuielile cu inspectiile majore la aeronave si motoare sunt capitalizate si amortizate pe perioada dintre doua inspectii majore. Cheltuielile cu reparatia sau intretinerea mijloacelor fixe efectuate pentru a restabili sau a menține valoarea acestor active sunt recunoscute în situația rezultatului global la data efectuării lor.

(c) Amortizarea imobilizărilor corporale

Amortizarea se calculeaza la valoarea de intrare sau la valoarea reevaluată, folosindu-se metoda liniara de-a lungul duratei utile de viata estimata a activelor, dupa cum urmeaza:

Active imobilizate	Durata estimata de viata utila (ani)
Cladiri	40 – 50
Masini si utilaje	8 – 12
Echipamente si mobilier	3 – 8
Aeronave	18 – 26

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Motoare si componente rotabile	18
Revizii majore si reparatii capitale la avioane si motoare	5 - 12

Piesele de schimb si motoarele pentru aeronave recunoscute la momentul achizitiei unei flote noi sau extinderii celei existente, dar si componentele rotabile achizitionate separat, care sunt folosite de-a lungul mai multor perioade, sunt recunoscute ca echipamente de zbor si amortizate pe durate de viata estimata in functie de durata de viata a aeronavelor pentru care sunt folosite. Valoarea reziduala si durata de viata utila a activelor corporale este revizuita anual si ajustata in cazul in care este necesar.

Terenurile nu se amortizeaza.

Imobilizările care fac obiectul unui contract leasing financiar sunt depreciate de-a lungul duratei lor de viață utilă pe aceeași bază ca și activele aflate în proprietate sau, acolo unde perioadă este mai scurtă, de-a lungul perioadei relevante de leasing.

(d) Deprecierea activelor imobilizate

Valorile contabile ale activelor imobilizate ale Companiei sunt revizuite la fiecare data de raportare pentru a determina daca exista indicii cu privire la existenta unei pierderi din depreciere. Daca exista astfel de indicii, atunci valoarea recuperabila a activului este estimata. O pierdere din depreciere este recunoscuta daca valoarea contabila a unui activ sau a unei unitati generatoare de numerar depaseste valoarea recuperabila estimata.

Valoarea recuperabila a unui activ sau a unei unitati generatoare de numerar este maximul dintre valoarea de utilizare si valoarea justa minus costurile de vanzare. In determinarea valorii de utilizare, fluxurile de numerar viitoare preconizate sunt actualizate pentru a determina valoarea prezenta a acestora, utilizand o rata de actualizare inainte de impozitare care reflecta evaluarile curente ale pietei cu privire la valoarea in timp a banilor si riscurile specifice activului sau unitatii generatoare de numerar. Pentru testarea deprecierei, activele sunt grupate la nivelul celui mai mic grup de active care genereaza intrari de numerar din utilizarea continua si care sunt in mare masura independente de intrarile de numerar generate de alte active sau unitati generatoare de numerar.

Pierderile din depreciere sunt recunoscute in contul de profit sau pierdere. O pierdere din depreciere este reversata doar atunci cand valoarea contabila a activului nu depaseste valoarea contabila care ar fi determinata, neta de amortizare, daca nicio pierdere din depreciere n-ar fi fost recunoscuta.

(e) Derecunoasterea imobilizarilor corporale

Imobilizarile corporale sunt derecunoscute la cedarea acestora sau cand nu se mai asteapta beneficii economice viitoare din utilizarea sau cedarea lor. Castigul sau pierderea care rezulta din derecunoasterea unui activ corporal (determinat ca diferenta intre incasarile nete la cedare si valoarea contabila a elementului) este inclus(a) in contul de profit si pierdere in anul in care activul este derecunoscut. In cazul derecunoasterii unui activ reevaluat, surplusul din reevaluare aferent este transferat in rezultatul reportat in momentul derecunoasterii.

2.6 Imobilizari necorporale

Activele necorporale (licente si software) sunt masurate initial la cost. Dupa derecunoasterea initiala, imobilizarile necorporale sunt inregistrate la cost minus amortizarea cumulata si pierderea cumulata din

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

depreciere. Toate activele necorporale in sold la 31 decembrie 2016, 31 decembrie 2015, respectiv 1 ianuarie 2015 au durate de viata determinate si se amortizeaza pe baza metodei liniare pe o durata de viata utila de 3 ani.

2.7 Investitii imobiliare

O investitie imobiliara este o proprietate imobiliara (un teren sau o cladire - sau o parte a unei cladiri - sau ambele) detinuta de Societate mai degraba pentru a obtine venituri din chirii sau pentru cresterea valorii capitalului, sau ambele, decat pentru a fi utilizata pentru producerea sau furnizarea de bunuri sau servicii sau in scopuri administrative sau pentru a fi vanduta pe parcursul desfășurării normale a activității.

Costul unei investitii imobiliare cumparate include pretul sau de cumparare și orice cheltuieli direct atribuibile achiziției. Cheltuielile direct atribuibile includ, de exemplu, onorariile profesionale pentru serviciile juridice, taxele pentru transferul dreptului de proprietate și alte costuri de tranzacționare.

Costul unei investitii imobiliare construite în regie proprie este costul de la data finalizării lucrărilor de construcții sau de amenajare. Până la acea dată, Societatea aplică prevederile IAS 16. La acea dată, proprietatea imobiliara devine investitie imobiliara și intră sub incidența prezentului standard.

După recunoașterea inițială, Societatea alege modelul valorii juste și evaluează toate investițiile sale imobiliare la valoarea justă. Un câștig sau o pierdere generat(a) de o modificare a valorii juste a investiției imobiliare se recunoaște în profitul sau în pierderea perioadei în care apare.

Valoarea justă a investiției imobiliare este prețul la care proprietatea imobiliara ar putea fi tranzacționată între părți interesate și aflate în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții desfășurate în condiții obiective.

Valoarea justă a unei proprietăți imobiliare trebuie să reflecte condițiile de piață la data bilanțului. Activele pentru care este determinată valoarea justă în situațiile financiare sunt încadrate în ierarhia valorii juste în funcție de baza utilizată la determinarea valorii juste astfel:

- Nivel 1 - Preturi de piata neajustate
- Nivel 2 - Date de intrare diferite de preturile de piata neajustate, dar valoarea justa este observabila direct sau indirect.
- Nivel 3 - Evaluarea la valoarea justa pe baza datelor de intrare neobservabile

Câștigurile sau pierderile generate din casarea sau cedarea unei investitii imobiliare trebuie determinate ca diferența între încasările nete din cedare și valoarea contabilă a activului și trebuie recunoscute în profit sau pierdere în perioada scoaterii din uz sau cedării Investiției financiare.

2.8 Titluri sub forma intereselor de participare in alte entitati

În conformitate cu IAS 27, situațiile financiare individuale sunt situațiile prezentate de către o societate - mama, de un investitor într-o entitate asociată sau de un asociat într-o entitate controlată în comun, în care investițiile sunt contabilizate mai degraba pe baza participației directe în capitalurile proprii decât pe baza rezultatelor raportate și a activelor nete ale entităților în care s-a investit.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Atunci când o entitate pregătește situații financiare individuale, investițiile în filiale, entități controlate în comun și entități asociate trebuie contabilizate fie:

- a. la cost,
- b. în conformitate cu IFRS 9; sau
- c. utilizand metoda punerii in echivalenta, conform descrierii din IAS 28.

Entitatea trebuie sa aplice aceeasi metoda contabila pentru fiecare categorie de investitii. Investitiile contabilizate la cost care sunt clasificate in vederea vanzarii (sau incluse intr-un grup destinat cedarii care este clasificat drept detinut in vederea vanzarii) trebuie contabilizate in conformitate cu IFRS 5. Contabilizarea investitiilor in conformitate cu IFRS 9 nu se modifica in aceste circumstante.

O entitate trebuie sa recunoasca in situatiile sale financiare individuale un dividend de la o filiala, entitate controlata in comun sau entitate asociata atunci cand este stabilit dreptul entitatii de a primi dividendul.

Detinerile directe la 31 decembrie 2016, respectiv la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015 ale Societatii in alte entitati (asociate si sub control comun) care nu au fost consolidate in prezentele situatii financiare individuale sunt prezentate la cost, ajustat cu efectul hiperinflatiei pentru interesele dobandite anterior anului 2004 (Nota 4, Nota 8).

2.9 Active financiare

a. Recunoaștere

Investitiile financiare includ: investitii detinute pana la scadenta; depozite pe termen lung in vederea garantarii contractelor de imprumut, depozite pe termen scurt cu o maturitate mai mare de trei luni, precum si alte depozite pe termen lung constituite ca si garantii pentru contractele comerciale incheiate de Societate, constituite pentru a asigura plata.

Depozitele pe termen scurt cu o maturitate initiala mai mica de trei luni sunt incluse in situatia pozitiei financiare in cadrul pozitiei „Disponibilitati si alte conturi asimilate”, in timp ce depozitele pe termen scurt cu o maturitate mai mare de trei luni sunt incluse in „Investitii financiare” curente.

i. Investitii detinute pana la scadenta

Daca Societatea are intentia si capacitatea de a pastra titlurile financiare pana la scadenta, atunci aceste active financiare sunt clasificate ca investitii detinute pana la scadentă. Activele financiare detinute pana la scadenta sunt recunoscute initial la valoarea justa plus costurile de tranzactionare direct atribuibile. Ulterior recunoasterii initiale activele financiare detinute pana la scadentă sunt evaluate la cost amortizat utilizand metoda dobanzii efective, minus valoarea pierderilor din depreciere.

Orice vanzare sau reclasificare inainte de scadenta a unei valori semnificative din investitiile detinute pana la scadenta si care nu intervine aproape de scadenta acestora, conduce la reclasificarea tuturor investitiilor detinute pana la scadenta in categoria activelor disponibile pentru vanzare iar Compania nu va mai putea sa clasifice instrumentele de investitii ca detinute pana la scadenta in anul curent si in urmatoorii doi ani financiari.

Investitiile detinute pana la scadenta cuprind titluri de stat emise de Statul Roman.

Titlurile de stat cu o maturitate mai mica de un an sunt incluse in cadrul investitiilor financiare curente, in

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

timp ce titlurile de stat cu o maturitate mai mare de un an sunt incluse in cadrul investitiilor financiare pe termen lung.

ii. Creante si imprumuturi acordate

Împrumuturile și creanțele sunt active financiare nederivate cu plăți fixe sau determinabile care nu sunt cotate pe o piață activă, altele decât Societatea intenționează să la vândă imediat sau în viitorul apropiat.

Împrumuturile și creanțele (inclusiv creanțele comerciale etc.) sunt măsurate la costul amortizat folosind metoda dobânzii efective, minus orice depreciere.

Venitul din dobândă este recunoscut prin aplicarea ratei de dobândă efectivă, cu excepția creanțelor pe termen scurt atunci când recunoașterea dobânzii ar fi nesemnificativă.

iii. Active financiare disponibile în vederea vânzării

Activele financiare disponibile în vederea vânzării sunt instrumente nederivate care, fie sunt desemnate în această categorie, fie nu sunt clasificate în prima categorie prezentată. Ele sunt incluse în activele imobilizate, cu excepția cazului în care investiția ajunge la scadență sau conducerea intenționează să o înstrăineze în termen de douăsprezece luni de la sfârșitul perioadei de raportare.

Costurile tranzacției direct atribuibile la achiziția activelor financiare sau a creanțelor financiare la valoare justă prin profit sau pierdere sunt recunoscute imediat în profitul sau pierderea individuale.

După recunoașterea inițială, Societatea evaluează activele financiare, inclusiv instrumentele derivate ce constituie active, la valoarea lor justă, fără nici o deducere a costurilor de tranzacție ce ar putea să apară din vânzare sau altă cedare.

b. Deprecierea activelor financiare

Activele financiare, în afară de activele financiare la valoare justă prin profit sau pierdere, sunt evaluate pentru indicatori de depreciere la sfârșitul fiecărei perioade de raportare. Activele financiare sunt considerate depreciate atunci când există dovezi obiective că, în urma unui sau a mai multor evenimente care au avut loc după recunoașterea inițială a activului financiar, fluxurile de numerar viitoare estimate ale investiției au fost afectate.

Investițiile de capital clasificate ca disponibile în vederea vânzării sunt evaluate pentru indicatori de depreciere la sfârșitul fiecărei perioade de raportare. La evaluarea acestor active financiare se ia în considerare deprecierea acestora atunci când exista o scădere semnificativă sau prelungită a valorii juste sub costul său.

Pentru activele financiare înregistrate la costul amortizat, valoarea pierderii din depreciere recunoscută este diferența dintre valoarea contabilă a activului și valoarea prezentă a fluxurilor viitoare de numerar estimate, actualizate la rata de dobândă efectivă originală a activului financiar.

Pentru activele financiare înregistrate la cost, valoarea pierderii din depreciere se măsoară că diferența dintre valoarea contabilă a activului și valoarea prezentă a fluxurilor viitoare de numerar estimate, actualizate la rata curentă de rentabilitate de piață pentru un activ financiar similar. Astfel de pierdere din depreciere nu va fi reversată în perioadele următoare.

Valoarea contabilă a activului financiar este diminuată prin pierdere din depreciere direct pentru toate activele financiare, cu excepția creanțelor comerciale, unde valoarea contabilă este diminuată prin utilizarea

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

unui cont de provizion pentru depreciere. Recuperările următoare de valori anulate anterior sunt creditate la contul de provizion pentru depreciere. Modificările în valoarea contabilă a contului de provizion pentru depreciere sunt recunoscute în profit sau pierdere.

Atunci când un activ financiar disponibil pentru vânzare este considerat depreciat, câștigurile sau pierderile cumulate anterior recunoscute în alte elemente ale rezultatului global sunt reclasificate la profit sau pierdere în perioadă.

Dacă într-o perioadă următoare pierderea din depreciere a activelor financiare măsurate la costul amortizat scade sau dacă scăderea poate fi pusă în legătură în mod obiectiv cu un eveniment care are loc după recunoașterea deprecierii, atunci pierderea din depreciere recunoscută anterior este reversată prin profit sau pierdere în măsura în care valoarea contabilă a investiției la data la care este reversată deprecierea nu depășește costul amortizat suportat dacă deprecierea nu ar fi fost recunoscută.

În ceea ce privește acțiunile disponibile pentru vânzare, pierderile din depreciere recunoscute anterior în profit sau pierdere nu sunt reversate prin profit sau pierdere. Orice creștere a valorii juste care urmează unei pierderi din depreciere se recunoaște în alte elemente ale rezultatului global și se cumulează sub titlul de rezervă reevaluare investiții. Când privește titlurile de creanță disponibile pentru vânzare, pierderile din depreciere sunt reversate ulterior prin profit sau pierdere dacă o creștere a valorii juste a investiției poate fi corelată în mod obiectiv cu un eveniment care are loc după recunoașterea pierderii din depreciere.

c. Derecunoaștere

Un activ financiar este derecunoscut atunci când:

- Drepturile contractuale asupra fluxurilor de trezorerie decurgând din activele financiare au expirat;
- Compania retine drepturile contractuale de a primi fluxurile de trezorerie din activul financiar, dar își asuma o obligație contractuală de a le plăti unei terțe părți fără întârzieri semnificative, în cadrul unui aranjament de intermediere; sau
- Compania a transferat drepturile sale de a primi fluxuri de trezorerie, și ori a) a transferat în mod substanțial toate riscurile și beneficiile asociate activului financiar, ori b) nu a transferat în mod substanțial toate riscurile și beneficiile asociate activului financiar, dar a transferat controlul asupra activului financiar.

La derecunoașterea unui activ financiar, diferența dintre valoarea contabilă a activului și suma contravalorii primite și de primit și câștigul sau pierderea cumulată care a fost recunoscută în alte elemente ale venitului global și cumulată în capitalul propriu se recunoaște în profit sau pierdere.

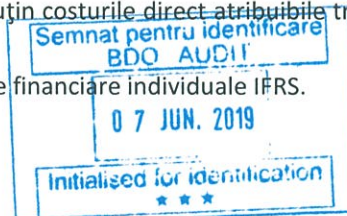
2.10 Datorii financiare

Societatea recunoaște o datorie financiară inițial la valoarea sa justă plus, în cazul unei datorii financiare care nu este la valoarea justă prin profit sau pierdere, costurile tranzacției care pot fi atribuite direct achiziției sau emiterii activului financiar sau datoriei financiare.

Societatea derecunoaște o datorie financiară atunci când sunt încheiate obligațiile contractuale sau când aceste obligații expiră sau sunt anulate.

Societatea clasifică datoriile financiare nederivate în categoria alte datorii financiare. Aceste datorii financiare sunt recunoscute inițial la valoarea justă, mai puțin costurile direct atribuite tranzacției. Ulterior

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

recunoașterii inițiale, aceste datorii financiare sunt evaluate la costul amortizat utilizând metoda dobânzii efective.

Alte datorii financiare includ creditele și împrumuturi, angajamente, linii de credit și datorii comerciale și alte datorii.

Portiunea pe termen scurt a împrumuturilor pe termen lung este clasificata la datorii curente atunci cand Societatea se asteapta sa stinga datoria in cursul normal al activitatii, a contractat împrumutul cu scopul tranzactionarii, datoria va fi stinsa in doisprezece luni de la sfarsitul perioadei de raportare sau Societatea nu are dreptul de a amana rambursarea datoriei pentru un termen de cel putin 12 luni de la data raportarii.

O datorie financiara este derecunoscuta atunci cand obligatia este stinsa, anulata sau expira.

Atunci cand o datorie financiara este inlocuita de o alta datorie financiara catre acelasi creditor, dar cu termeni contractuali semnificativ diferiti sau cand termenii actualei datorii sunt modificati semnificativ, un asemenea schimb sau modificare este tratat(a) ca o derecunoastere a datoriei initiale, urmata de recunoasterea unei noi datorii, iar diferenta intre valorile contabile este recunoscuta in situatia rezultatului global.

2.11 Instrumente de capital

Un instrument de capital reprezintă orice contract care creează un drept rezidual asupra activelor unei entități după deducerea tuturor datoriilor sale.

Când un instrument de capitaluri proprii ale Companiei este răscumpărat, suma plătită, care include și costurile direct atribuibile, nete de taxe, este recunoscută ca o deducere din capital.

Societatea nu recunoaște câștig sau pierdere în contul de profit și pierdere la achiziția, vânzarea, emisiunea sau anularea instrumentelor de capitaluri proprii.

2.12 Instrumente financiare derivate

Un instrument derivat este un instrument financiar sau un alt contract decontat la o dată viitoare, a cărui valoare se modifică ca reacție la modificările anumitor rate ale dobânzii, prețului unui instrument financiar, prețului mărfurilor, cursurilor de schimb valutar, indicilor de preț sau rațelor, ratingului de credit sau indicelui de creditare, sau a altor variabile, cu condiția ca, în cazul unei variabile nefinanciare, aceasta să nu fie specifică unei părți contractuale și nu necesită nicio investiție inițială netă sau necesită o investiție inițială netă care este mai mică decât s-ar impune pentru alte tipuri de contracte care se preconizează să aibă reacții similare la modificările factorilor pieței.

2.13 Compensarea activelor si datoriilor financiare

Actiunile si datoriile financiare sunt compensate iar suma neta este raportata in bilant atunci cand exista un drept legal executoriu de a compensa sumele recunoscute si exista intentia de realizare sau de decontare a acestora pe o baza neta.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

2.14 Numerar si echivalente de numerar

Numerarul si echivalentele de numerar sunt inregistrate la cost. Numerarul și echivalentele de numerar cuprind numerarul în casă, disponibilul din conturile curente la bănci, alte investiții pe termen scurt cu lichiditate ridicată, cu risc nesemnificativ și cu termene de maturitate inițiale de până la trei luni și descoperiri de cont la bănci.

2.15 Stocuri

Stocurile sunt evaluate la costul de achizitie care include pretul de cumparare, taxele vamale, taxele nerecuperabile, precum si toate celelalte cheltuieli direct legate de aducerea stocurilor in forma si locul in care se gasesc in prezent, sau la costul de productie. Costul de productie include materialele, forta de munca si cheltuielile de productie indirecte aferente.

Stocurile sunt compuse din piesele de schimb nereparabile, materii prime si consumabile ce sunt folosite in cadrul unui singur ciclu de exploatare. Stocurile sunt inregistrate la cea mai mica valoare dintre cost si valoarea realizabila neta. Stocurile sunt ajustate pana la valoarea realizabila neta tinandu-se cont si de scopul pentru care acestea sunt detinute. Pentru stocurile deteriorate si inechitate se inregistreaza o ajustare la fiecare sfarsit de exercitiu financiar, luandu-se in considerare vechimea si starea fizica a acestora.

Stocurile sunt evaluate folosind metoda costului mediu ponderat.

2.16 Capital social si rezerve privind contributiile la capital

In conformitate cu IAS 29 "Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste", capitalul social a fost retratat, conform contabilitatii de hiperinflatie, luandu-se in considerare indicele general al preturilor intre data istorica si 31 Decembrie 2003.

Actiunile comune sunt clasificate in capitalurile proprii. Societatea nu a emis alte tipuri de actiuni. Costurile suplimentare direct atribuibile emiterii de actiuni comune sunt recunoscute ca o deducere din capitalurile proprii, neta de efectele taxarii.

In conformitate cu Ordonanta nr. 45/1997 si modificarile ulterioare, sumele achitate de către stat pentru plata ratelor la imprumuturi si dobanzile aferente, precum si pentru realizarea programelor de investiții, re tehnologizare și achiziționare de material aeronautic ale Societății, asigurate de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Transporturilor, majorează capitalul social al Societății la sfarsitul perioadei de raportare. Compania va emite acțiuni nominative în favoarea statului român, până la cuantumul sumelor reprezentând plățile efectuate de către stat (Nota 14).

In cazul in care inregistrarea majorarii capitalului social la Registrul Comertului are loc in anul urmator celui de raportare, aceasta majorare va fi recunoscuta in perioada de raportare la rezerve privind contributiile la capital, urmand ca aceste rezerve sa fie transferate la capitalul social in momentul in care majorarea este inregistrata oficial la Registrul Comertului.

2.17 Distribuirea dividendelor

Dividendele distribuite actionarilor Companiei sunt recunoscute ca obligatii de plata in situatiile financiare ale Societatii in perioada in care dividendele sunt aprobate de catre actionari.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

2.18 Provizioane

Un provizion este recunoscut numai in momentul in care Societatea are o obligatie curenta (legala sau implicita) generata de un eveniment anterior si este probabil ca o iesire de resurse reprezentand beneficii economice sa fie necesara pentru a onora obligatia respectiva si se poate face o estimare credibila referitor la valoarea obligatiei. Provizioanele sunt revizuite la sfarsitul fiecarei perioade de raportare si ajustate cu scopul de a reflecta cele mai bune estimari curente.

Societatea recunoaste provizioane pentru mentenanta care se refera in principal, la reparatii pentru avioanele aflate in leasing operational, in conformitate cu prevederile contractelor de leasing, care stipuleaza ca avioanele trebuie returnate intr-o anumita stare de functionare si intretinere.

TAROM recunoaste un provizion pentru certificatele de emisii de gaze cu efect de sera pentru obligatia neacoperita de certificatele detinute. Provizionul este masurat pe baza valorii de piata a certificatelor.

Restructurări

Un provizion de restructurare este recunoscut atunci când Societatea a aprobat un plan detaliat și formal pentru restructurare și planul de restructurare ori a fost demarat ori au fost anunțate principalele caracteristici ale planului de restructurare celor afectați de acesta.

Contracte oneroase

Dacă Societate a are un contract oneros, obligația contractuală curentă prevăzută în contract trebuie recunoscută și evaluată ca provizion. Un contract oneros este definit ca fiind un contract în care costurile inevitabile aferente îndeplinirii obligațiilor contractuale depășesc beneficiile economice preconizate a fi obținute din contractul în cauză. Costurile inevitabile ale unui contract reflectă costul net de ieșire din contract, adică valoarea cea mai mică dintre costul îndeplinirii contractului și eventualele compensații sau penalități generate de neîndeplinirea contractului.

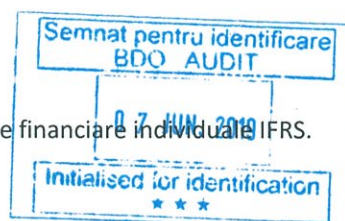
2.19 Datorii aferente contractelor de leasing

Contractele de leasing in care Compania preia in mod substantial toate riscurile si beneficiile asociate dreptului de proprietate sunt clasificate ca leasing financiar. Contractele de leasing financiar sunt capitalizate la inceputul perioadei de leasing la minimul dintre valoarea de piata a activului achizitionat in leasing si valoarea prezenta a ratelor viitoare de principal aferente contractului de leasing financiar. Fiecare rata de leasing financiar este alocata intre principal si dobanda, astfel incat rata dobanzii sa fie constanta pe toata durata contractului de leasing. Datoria fata de societatea de leasing, neta de dobanzi, este inclusa in bilant ca si datorie privind contractul de leasing. Costurile de finantare sunt inregistrate in contul de profit si pierdere pe perioada leasingului. Activele imobilizate achizitionate prin leasing financiar sunt amortizate pe perioada minima intre durata de viata a activului si durata contractului de leasing.

Contractele de leasing care nu indeplinesc conditiile leasingului financiar sunt clasificate drept leasing operational. Platile facute in cadrul contractelor de leasing operational (net de reducerile primite de la locator) sunt inregistrate in contul de profit si pierdere liniar pe durata contractului de leasing.

2.20 Subvenții guvernamentale

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Subvențiile guvernamentale reprezintă asistența acordată de guvern sub forma unor transferuri de resurse către Societate în schimbul conformării, în trecut sau în viitor, cu anumite condiții referitoare la activitatea de exploatare a Societății. Subvențiile exclud formele de asistență guvernamentală cărora nu li se poate atribui în mod rezonabil o anumită valoare, precum și tranzacțiile cu guvernul care nu pot fi distinse de tranzacțiile comerciale normale ale entității.

Subvențiile guvernamentale sunt recunoscute drept venit în cursul perioadelor corespunzătoare cheltuielilor aferente pe care aceste subvenții urmează a le compensa, pe o bază sistematică.

O subvenție guvernamentală care urmează a fi primită drept compensație pentru cheltuieli sau pierderi deja suportate sau în scopul acordării unui ajutor financiar imediat entității, fără a exista costuri viitoare aferente, este recunoscută ca venit în perioada în care devine creanță.

2.21 Beneficiile angajatilor

Beneficii acordate salariatilor pe termen scurt

Beneficiile pe termen scurt acordate salariatilor includ indemnizatii, salarii si contributii la asigurarile sociale. Aceste beneficii sunt recunoscute in contul de profit si pierdere odata cu prestarea serviciilor.

Contributii la asigurarile sociale

Atat Compania, cat si salariatii sai, sunt obligati legal sa aduca contributii determinate (incluse in contributiile la asigurarile sociale) la Fondul National de Pensii, administrat de Casa Nationala de Pensii si Asigurari Sociale din Romania (plan fondat pe baza principiului "platit cand pleci"). De aceea, Societatea nu are nici o obligatie legala sau implicita de a plati contributii suplimentare viitoare. Obligatia sa este numai de a plati contributiile atunci cand devin scadente. Aceste costuri sunt recunoscute în contul de profit și pierdere odată cu recunoașterea cheltuielilor salariale.

Daca TAROM inceteaza sa angajeze participanti la planul Casei Nationale de Pensii si Asigurari Sociale, el nu va avea nici o obligatie pentru plata beneficiilor castigate de proprii angajati in anii anteriori.

Beneficiile obtinute la momentul incheierii contractului de munca

Beneficiile obtinute la momentul incheierii contractului de munca sunt recunoscute ca o cheltuiala atunci cand Societatea este angajata in mod demonstrabil, fara o posibilitate reala de retragere, intr-un plan detaliat ce priveste incheierea contractului inainte de termen sau acordarii acestui tip de beneficii ca rezultat al unei oferte de incurajare voluntara a incetarii contractului de munca.

Planuri de beneficii determinate post-pensionare

Conform contractului colectiv de muncă în vigoare la data bilanțului contabil, Societatea trebuie să plătească angajaților la momentul pensionării o sumă compensatorie egală cu doua, cinci sau optsprezece salarii brute avute înainte de pensionare. Cu privire la acest aspect Compania recunoaste provizioane pentru beneficiile angajatilor in conformitate cu IAS 19 „Beneficiile angajatilor (Nota 18). Obligatia neta a Companiei in privinta beneficiilor pe termen lung acordate angajatilor este reprezentata de valoarea beneficiilor viitoare pe care salariatii le-au castigat ca urmare a serviciilor prestate in perioada curenta si in perioadele precedente acoperite de contractul colectiv de muncă. Aceste beneficii se evalueaza la valoarea prezenta a fluxurilor de numerar viitoare. Evaluarea obligatiei privind beneficiile determinate este influentata de mai multe variabile, cum ar fi: salariile finale, rotatia personalului si mortalitatea, contributiile angajatilor etc. Pentru a

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

determina valoarea actualizata a obligatiei privind beneficiile acordate angajatilor, Societatea foloseste tehnica actuariala „metoda factorului de credit proiectat”. Calculul actuarial a fost realizat de un actuar independent incepand cu anul incheiat la 31 decembrie 2016, in timp ce Societatea a estimat provizionul de pensii la data tranzitiei la IFRS si la 31 decembrie 2015.

Societatea nu opereaza nici un alt plan de pensii sau de beneficii dupa pensionare si prin urmare, nu are nici un alt fel de obligatii referitoare la pensii.

2.22 Costurile îndatorării

Costurile de îndatorare, atribuibile în mod direct achiziției, construcției sau realizării activelor eligibile, active care necesită o perioadă de timp semnificativă pentru a fi gata pentru utilizare sau vânzare, se adăugă costului acelor active până când activele sunt pregătite în mod semnificativ pentru domeniul de utilizare sau vânzare.

Veniturile din investiția temporară a îndatorării specifice obținute pentru achiziția sau construcția activelor eligibile se deduc din costurile împrumuturilor care se pot capitaliza. Toate celelalte costuri cu îndatorarea sunt recunoscute în profitul sau pierdere perioadei în care acestea sunt suportate. Câștigurile sau pierderile din diferențe de curs valutar sunt raportate în sumă netă ca și câștig sau pierdere în funcție de rezultatul mișcărilor diferențelor de curs.

2.23 Impozitare

Impozitul curent si impozitul amanat sunt recunoscute in contul de profit sau pierdere cu exceptia cazului in care acestea sunt aferente combinarilor de intreprinderi sau unor elemente recunoscute direct in capitalurile proprii sau in alte elemente ale rezultatului global.

Impozitul curent reprezinta impozitul care se asteapta sa fie platit sau recuperat pentru profitul sau pierderea fiscala realizata in anul current, utilizand cote de impozitare existente la data raportarii, precum si orice ajustare privind obligatiile de plata a impozitului pe profit aferente anilor precedenti. Impozitul pe profit datorat include si impozitul aferent dividendelor datorate declarate.

Impozitul amanat este recunoscut pentru diferentele temporare ce apar intre valoarea contabila a activelor si datoriilor utilizata in scopul raportarilor financiare si baza fiscala utilizata pentru calculul impozitului. Impozitul amanat este calculat pe baza cotelor de impozitare care se preconizeaza ca vor fi aplicabile diferentelor temporare la reluarea acestora, in baza legislatiei adoptate sau in mare masura adoptate la data raportarii.

Datoriile de impozit amânate sunt în general recunoscute pentru toate diferențele impozabile temporare.

Activele privind impozitul amânate sunt recunoscute în măsura în care există probabilitatea realizării în viitor a unui profit impozabil din care să poată fi recuperată diferența temporară. O creanță cu impozitul amânate este recunoscută pentru pierderi fiscale neutilizate, credite fiscale și diferențe temporare deductibile, numai în măsura în care este probabilă realizarea de profituri fiscale viitoare care să poată fi utilizate pentru acoperirea pierderii fiscale. Creanțele cu impozitul amânate sunt revizuite la fiecare dată de raportare și sunt diminuate în măsura în care nu mai este probabilă realizarea beneficiului fiscal aferent.

Creanțele și datoriile cu impozitul amânate sunt compensate numai dacă există dreptul legal de a compensa

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

datoriile si creantele cu impozitul si daca acestea sunt aferente impozitelor percepute de aceeași autoritate fiscala pentru aceeași entitate supusa taxarii sau pentru entitati fiscale diferite, dar care intentioneaza sa deconteze creantele si datoriile cu impozitul curent pe baza neta sau ale caror active si datorii din impozitare vor fi realizate simultan.

2.24 Recunoasterea veniturilor

Veniturile sunt recunoscute la valoarea justa a contraprestatiei primite sau care urmeaza sa se primeasca pentru vanzarile de bunuri si prestarile de servicii efectuate de Societate in cursul normal al activitatii. Veniturile sunt recunoscute nete de TVA, returnari, rabaturi si discount-uri.

Veniturile sunt inregistrate atunci cand este probabil ca beneficiile economice viitoare asociate tranzactiei vor fi generate catre Companie, iar valoarea acestor beneficii poate fi evaluata corect.

Veniturile asociate cu tranzactii ce presupun prestari de servicii sunt recunoscute cand rezultatele tranzactiilor pot fi masurate in mod rezonabil. Rezultatul unei tranzactii poate fi adecvat estimat atunci cand venitul aferent poate fi estimat in mod rezonabil, este probabil ca beneficiile economice asociate tranzactiei sa fie transmise catre entitate, stadiul tranzactiei la data raportarii poate fi masurat fiabil iar costurile suportate si cele necesare pentru a finaliza tranzactia pot fi de asemenea masurate in mod rezonabil.

(a) Recunoasterea veniturilor din vanzarea de bilete

Venitul din transportul aerian de pasageri si de marfa este recunoscut la valoarea justa a compensatiei primite sau de primit. Comisioanele aferente vanzarii sunt inregistrate pe cheltuieli in perioada in care serviciul de transport aferent este prestat.

Un bilet pentru transportul aerian este similar unui instrument negociabil, putand fi emis cu saptamani sau luni inainte de efectuarea zborului. Veniturile obtinute in urma vanzarii biletelor de avion si a transportului de marfuri sunt initial inregistrate ca venituri inregistrate in avans (bilete de zbor neutilizate). Un bilet neutilizat nu este anulat si poate fi inapoiat Societatii, utilizat pe aceeași ruta pe o cursa efectuata de o alta companie de transport aerian sau poate fi redirectionat si reemis pentru curse efectuate de alte companii. In astfel de situatii pot sa apara ajustari ale costului biletului de calatorie intre companiile de transport aerian pentru tronsoanele efectiv zburate sau facturarea suplimentara a clientului cand reducerile nu se aplica. In mod normal, un bilet este valabil maxim un an, avand perioada de valabilitate inscrisa pe biletul de calatorie.

In momentul efectuării transportului de pasageri sau marfa sau al anularii vanzarii, tratamentul contabil depinde de modul in care a fost efectuat serviciul de transport, si anume:

- venitul este recunoscut, daca transportul este efectuat de catre Companie sau vanzarea este anulata fara drept de rambursare a contravalorii biletului; sau
- venitul nu este recunoscut, daca transportul este efectuat de catre o alta companie sau vanzarea este anulata cu drept de rambursare a contravalorii biletului.

Biletele care sunt putin probabil sa fie folosite sunt recunoscute la alte venituri operationale pe baza estimarilor facute de Companie privind perioada lor de valabilitate.

(b) Venituri din serviciile prestate catre terti

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situatiile financiare individuale IFRS.

Compania presteaza servicii de intretinere tehnica pentru parteneri interni si externi, de alimentare cu/golire de carburanti (Romanian Fuelling Services) catre alte companii aeriene. Veniturile aferente serviciilor de intretinere tehnica sunt recunoscute la momentul prestarii serviciilor.

(c) *Venituri din comisioane*

Comisioanele acordate de alte companii de transport aerian pentru biletele emise de catre TAROM si utilizate pe cursele altor companii sunt inregistrate pe venituri in momentul prestarii serviciului de transport.

(d) *Veniturile din dobanzi si dividende*

Veniturile din dobanzi sunt recunoscute pe masura ce sunt realizate. Dividendele sunt recunoscute ca venituri in momentul in care se stabileste dreptul legal de a primi aceste sume.

2.25 Programe de fidelizare

In cadrul programelor de fidelizare ale aliantei Sky Team, Compania recunoaste o cheltuiala atunci cand pasagerii Sky Team acumuleaza mile pe zborurile Tarom, in baza facturilor primite de la companiile partenere din alianta. Veniturile sunt recunoscute cand pasagerii Sky Team utilizeaza milele de zbor acumulate in cadrul programelor de fidelizare Sky Team pe zboruri Tarom. Decontarea este facuta la valoarea per mila stabilita in cadrul contractelor incheiate cu partenerii din alianta Sky Team.

2.26 Cheltuieli inregistrate in avans

Societatea recunoaste drept cheltuieli in avans urmatoarele:

- cheltuieli cu asigurarile reprezentand valoarea primelor de asigurare platite in avans;
- comisioane acordate agentilor de vanzari la momentul vanzarii biletelor care nu au fost utilizate pana la sfarsitul anului financiar; comisioanele sunt inregistrate pe cheltuieli la momentul realizarii zborului, cand biletele respective sunt utilizate.
- comisioanele acordate altor companii de transport aerian pentru bilete emise de respectivele companii pentru a fi utilizate pe cursele TAROM; acestea sunt inregistrate pe cheltuieli in momentul prestarii serviciului de transport.

2.27 Contingente

Datoriile contingente nu sunt inregistrate in situatiile financiare. Acestea sunt prezentate in situatiile financiare, cu exceptia cazului in care probabilitatea unor iesiri de resurse reprezentand beneficii economice este inlaturata.

Un activ contingent nu este inregistrat in situatiile financiare anexate, dar este prezentat atunci cand o intrare de beneficii economice este probabila.

2.28 Evenimente ulterioare

Evenimentele ulterioare datei raportarii, care furnizeaza informatii suplimentare in legatura cu pozitia financiara a Companiei sau in legatura cu continuitatea activitatii, sunt reflectate in aceste situatii financiare individuale. Evenimentele ulterioare sfarsitului perioadei de raportare care nu determina ajustari, dar sunt materiale, sunt prezentate in notele la situatiile financiare.

3. ESTIMARI CONTABILE, IPOTEZE SI RATIONAMENTE FUNDAMENTALE

Utilizarea estimarilor

Intocmirea situatiilor financiare in conformitate cu IFRS cere conducerii Societatii sa aplice rationamentul profesional pentru a face estimari si pentru a emite ipoteze care afecteaza valorile raportate ale activelor si pasivelor, prezentarea activelor si datoriilor contingente la data intocmirii situatiilor financiare precum si veniturile si cheltuielile raportate pentru respectiva perioada. Rezultatele reale pot fi diferite de aceste estimari, depinzand de schimbarile intervenite in ipotezele folosite si de conditiile economice diferite fata de cele previzionate initial.

Managementul face aceste estimari si evaluari in mod continuu, pe baza experientei anterioare si a altor factori considerati a fi rezonabili. Cand sunt necesare ajustari, ele sunt contabilizate in perioada in care devin cunoscute.

Estimările și ipotezele pentru care există un risc considerabil de a determina ajustări semnificative ale valorii contabile a activelor și pasivelor în anul financiar următor sunt abordate în cele ce urmează.

- Impozit pe profit

Societatea calculeaza creante si datorii din impozitul amanat pentru toate diferentele temporare deductibile si impozabile identificate in concordanta cu politica contabila prezentata in Nota 2.23. Există numeroase tranzacții și calcule pentru care determinarea impozitului final este incert. Societatea recunoaște datoriile pe baza estimărilor dacă se vor datora impozite suplimentare. Acolo unde rezultatul fiscal final al acestor chestiuni este diferit de sumele inițial înregistrate, aceste diferențe vor avea impact asupra activelor și pasivelor de impozit pe profit curente și amânate în perioada în care se realizează această determinare (Nota 22).

In privinta pierderilor fiscale neutilizate, Societatea recunoaste creanta din impozit amanat pentru pierderile fiscale reportate a fi utilizate in limita diferentelor temporare impozabile ce vor fi reversate in perioada anterioara expirarii pierderilor fiscale.

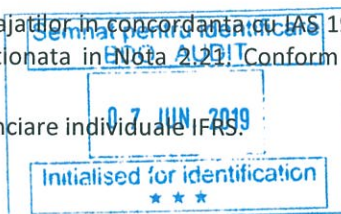
- Provizioane

La sfarsitul fiecărei perioade Societatea stabileste provizioane, pe baza unei estimari rezonabile a cheltuielii necesare stingerii obligatiilor prezente. TAROM recunoaste provizioane in concordanta cu politica contabila prezentata in Nota 2.18. Provizioanele sunt revizuite la fiecare perioada de raportare si ajustate pentru a reflecta cele mai rezonabile estimari curente.

- Beneficii legate de pensii

TAROM recunoaste provizioane pentru beneficiile acordate angajatilor in concordanta cu IAS 19 „Beneficiile angajatilor” asa cum este prezentat in politica contabila mentionata in Nota 2.23. Conform Contractului

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS

Colectiv de Munca, Societatea este obligata sa plateasca anumite indemnizatii in cazul unor reduceri de personal sau in cazul pensionarii angajatilor. Societatea face estimari asupra numarului de angajati care se vor pensiona in anii urmatoari si asupra probabilitatii unei reduceri viitoare a numarului de angajati si recunoaste provizioane in functie de aceste estimari (Nota 18).

- Ajustari de valoare pentru pierderi din creante

TAROM revizuieste anual creantele de la clienti si alti debitori pentru a evalua deprecierea acestora anual. Pentru a stabili daca o ajustare pentru deprecierea creantelor ar trebui sa fie inregistrata in situatia rezultatului global, Societatea foloseste judecata profesionala pentru a determina daca exista indicii privind existenta unei pierderi cu impact asupra fluxurilor de numerar viitoare estimate aferente creantelor. Estimările conducerii sunt bazate pe experienta pierderilor istorice din creante inregistrate (Nota 11 si Nota 36).

- Ajustari de valoare pentru deprecierea stocurilor

Societatea evalueaza la sfarsitul fiecărei perioadei de raportare nevoia de a ajusta valoarea stocurilor depreciate. Pentru a estima ajustarea necesara, Societatea tine cont atat de vechimea stocurilor cat si de starea in care se afla acestea (Nota 10).

- Valoarea justa

O parte din activele si datoriile Companiei incluse in situatiile financiare necesita prezentarea si recunoasterea la valoarea justa. Determinarea valorii juste a activelor si datoriilor non-financiare necesita utilizarea informatiilor disponibile de pe pieta active. Informatiile utilizate pentru determinarea valorii juste sunt categorizate pe diverse nivele in functie de informatiile cu privire la piata si la tranzactiile observabile pe pieta:

- Nivel I – exista o cotatie pe o piata activa pentru un activ sau datorie identica;
- Nivel II – exista tranzactii observabile directe sau indirecte altele decat cele de nivel I;
- Nivel III – tranzactii neobservabile (ce nu provin din informatii despre piata);

Societatea masoara la valoarea de piata urmatoarele active: terenurile si cladirile reevaluate, precum si echipamentele de zbor reevaluare. Informatiile cu privire la clasificarea pe nivele sunt prezentate in nota 5 „Imobilizari corporale”.

- Clasificarea contractelor de leasing in operational sau financiar

Managementul foloseste judecata profesionala atunci cand decide clasificarea contractelor ca leasing operational sau financiar.

Contractele de leasing pentru imobiliarile corporale in care Societatea preia toate riscurile si beneficiile aferente dreptului de proprietate, sunt clasificate ca leasing financiar. In evaluarea transferului riscurilor si beneficiilor, managementul ia in considerare daca in cadrul leasingului, se transfera dreptul de proprietate asupra activului locatarului pana la sfarsitul contractului de leasing, daca locatarul are posibilitatea de a cumpara activul la un pret mai mic decat valoare justa la data la care optiunea de cumparare poate fi exercitata sau/ si contractul acopera o mare parte din durata de viata a activului.

Contractele de leasing in care o parte semnificativa a riscurilor si beneficiilor sunt retinute de locator sunt clasificate ca leasing operational. Platile efectuate in conformitate cu contractele de leasing operational sunt inregistrate in contul de profit si pierdere pe o baza liniara pe toata perioada contractului de leasing.

- Investitiile detinute pana la scadenta

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Pentru a clasifica activele financiare ca fiind detinute pana la scadenta, managementul se foloseste de judecata sa profesionala. Deoarece TAROM are capacitatea si intentia de a pastra titlurile de stat pana la scadenta, acestea au fost clasificate ca investitii detinute pana la scadenta.

- Estimarea perioadei de valabilitate a biletelor

Biletele care sunt putin probabil sa fie utilizate sunt recunoscute ca alte venituri operationale pe baza estimarilor Societatii privind perioada de valabilitate a acestora.

Societatea estimeaza ca aceasta perioada este de 12 luni, aceasta fiind cea mai buna estimare a managementului in conditiile actuale.

- Duratele de viata a echipamentelor de zbor, alte imobilizari corporale si imobilizari necorporale

Metodele de amortizare, duratele de viata si valorile reziduale sunt revizuite la fiecare perioada de raportare si ajustate daca este cazul. Duratele de viata pentru echipamentele de zbor, alte imobilizari corporale si imobilizari necorporale sunt prezentate in Nota 2.5 si respectiv in Nota 2.6.

4. APLICAREA PENTRU PRIMA DATĂ A IFRS

În pregătirea situației poziției financiare conform IFRS de la 1 ianuarie 2015, Societatea a ajustat sumele raportate anterior în situațiile financiare întocmite în conformitate cu OMFP 1802/2014. Tranzitia de la OMFP 1802/2014 la IFRS a afectat poziția financiară și performanța financiară ale Societății, efectul retratarilor asupra elementelor de bilant si contului de profit si pierdere fiind detaliat mai jos.

Efectele diferențelor de politici contabile (retratărilor la IFRS):

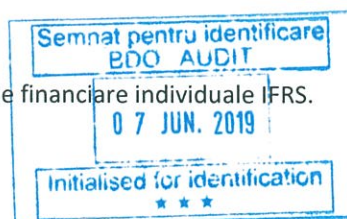
Descriere	Nota	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Retratarea capitalului social	4 a)			
-Suma care afectează rezultatul raportat		(1.334.952.667)	(1.334.952.667)	(1.334.952.667)
-Suma care afectează rezultatul anului		-	-	-
-Suma care afectează capitalul social		1.341.936.873	1.366.015.799	1.375.164.732
-Suma care afectează alte rezerve		(6.984.206)	(31.063.132)	(40.212.065)
Rezerve legale				
-Suma care afectează rezultatul raportat		1.987.672	1.987.672	1.987.672
-Suma care afectează rezerve legale		(1.987.672)	(1.987.672)	(1.987.672)
Retratarea terenurilor la cost presupus	4 b)			
-Suma care afectează rezultatul raportat		(25.688)	395.485	395.485
-Suma care afectează rezultatul anului		-	(421.173)	-
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		25.688	25.688	(395.485)

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

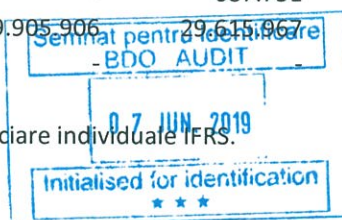
Descriere	Nota	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Retratărea construcțiilor la cost presupus	4 c)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		13.977.491	16.393.166	16.402.165
-Suma care afectează rezultatul anului		19.390	(2.415.675)	(8.999)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(14.045.209)	(14.045.209)	(16.490.144)
-Suma care afectează activele imobilizate		(48.328)	(67.718)	(96.978)
Retratărea echipamentelor de zbor (avioane și motoare) la cost presupus	4 d)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		754.307.350	813.509.223	816.752.096
-Suma care afectează rezultatul anului		(20.543.397)	(59.201.873)	(3.242.873)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(717.215.720)	(734.741.081)	(791.547.048)
-Suma care afectează datoriile pe termen lung		(13.702.505)	(17.326.558)	(18.436.450)
-Suma care afectează datoriile curente		(2.845.727)	(2.239.711)	(3.525.725)
Retratărea rotabile	4 e)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		31.266.173	31.817.971	32.572.442
-Suma care afectează rezultatul anului		(306.374)	(551.797)	(754.472)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(37.937.107)	(37.937.107)	(37.937.107)
-Suma care afectează activele imobilizate		(7.876.204)	(8.735.953)	(8.474.529)
-Suma care afectează activele circulante		898.897	2.065.020	2.355.392
Retratărea echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate și instalatii de masura și reglare	4 f)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		10.954.406	10.953.759	10.953.759
-Suma care afectează rezultatul anului		(3.452)	647	-
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(10.959.473)	(10.959.473)	(10.959.473)
-Suma care afectează activele imobilizate		(8.519)	(5.067)	(5.714)
Retratărea mobilier, aparatura birotică și sisteme de protecție	4 g)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		775.032	751.617	751.617
-Suma care afectează rezultatul anului		9.669	23.415	-
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(806.998)	(806.998)	(806.998)
-Suma care afectează activele imobilizate		(22.297)	(31.966)	(55.381)
Retratărea investiții imobiliare	4 h)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		812.773	773.906	776.035
-Suma care afectează rezultatul anului		(6.620)	38.867	(2.129)
-Suma care afectează rezervele din reevaluare		(812.773)	(812.773)	(776.035)
-Suma care afectează activele imobilizate		(6.620)	-	(2.129)
Reclasificarea și Retratărea obiectelor de	4 i)			

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Descriere	Nota	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
inventar				
-Suma care afectează rezultatul reportat		1.428.927	1.716.332	1.657.896
-Suma care afectează rezultatul anului		246.352	(287.405)	58.436
-Suma care afectează activele imobilizate		1.675.279	1.428.927	1.716.332
Reclasificari investitii si depozite				
	4 j)			
-Suma care afectează activele imobilizate		(344.924)	(90.489)	17.951
-Suma care afectează activele circulante		344.924	90.489	(17.951)
Provizion pentru pensii				
	4 k)			
-Suma care afectează rezultatul reportat				
-Suma care afectează rezultatul anului		1.407.969	-	-
-Suma care afectează rezerva de castiguri/ pierderi actuariale		(1.407.969)	-	-
-Suma care afectează datoriile pe termen lung		(1.639.413)	(1.347.526)	-
-Suma care afectează datoriile curente		1.639.413	1.347.526	-
Ajustare impozit amânat				
	4 l)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		24,743,002	-	-
-Suma care afectează rezultatul anului		544,390	24,743,002	-
-Suma care afectează rezerva de castiguri/ pierderi actuariale		-	-	-
-Suma care afectează rezerve din reevaluare		(25,287,392)	(24,743,002)	-
-Suma care afectează datoriile pe termen lung		-	-	-
Ajustari / corectie erori contabile				
	4 m)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		(13.201.719)	(18.855.697)	(9.201.462)
-Suma care afectează rezultatul anului		4.340.600	5.653.978	(9.654.235)
-Suma care afectează datoriile pe termen lung		2.068.777	3.133.608	7.019.696
-Suma care afectează datoriile curente		6.792.342	10.068.111	11.836.001
Reclasificari varsaminte de efectuat pentru imobilizari financiare				
	4 n)			
-Suma care afectează activele imobilizate		(1.837.500)	(1.837.500)	(1.837.500)
-Suma care afectează datoriile curente		(1.837.500)	(1.837.500)	(1.837.500)
Alte reglari				
	4 o)			
-Suma care afectează rezultatul reportat		(29.952.904)	(30.303.718)	(30.290.361)
-Suma care afectează rezultatul anului		-	687.751	-
-Suma care afectează rezerve din reevaluare		29.905.906	29.615.967	30.231.133
-Suma care afectează alte rezerve				

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Descriere	Nota	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
-Suma care afecteaza activele imobilizate		(46.998)	-	(59.228)
Retratare interese de participare	4 p)			
-Suma care afecteaza rezultatul reportat		14.439.580	14.439.580	14.439.580
-Suma care afecteaza activele imobilizate		14.439.580	14.439.580	14.439.580

Sumarul impactului ajustarilor IFRS la nivelul activelor, datoriilor si capitalurilor proprii se prezinta dupa cum urmeaza:

Descriere	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
(1) Capitaluri proprii conform OMF 1802	1.015.745.465	1.062.248.162	962.975.067
(2) Impactul net al retratarilor si ajustarilor IFRS	<u>16.691.900</u>	<u>15.457.369</u>	<u>12.923.819</u>
<u>Din care:</u>			
-Suma care afecteaza rezultatul reportat	(523.440.573)	(491.373.375)	(477.755.746)
-Suma care afecteaza rezultatul anului	(14.291.475)	(31.730.263)	(13.604.273)
-Suma care afecteaza capitalul social	1.341.936.873	1.366.015.797	1.375.164.732
-Suma care afecteaza rezerve din reevaluare	(777.133.078)	(794.403.988)	(828.681.157)
-Suma care afecteaza rezerva de castiguri/ pierderi actuariale	(1.407.969)	-	-
-Suma care afecteaza rezerve legale	(1.987.672)	(1.987.672)	(1.987.672)
-Suma care afecteaza alte rezerve	(6.984.206)	(31.063.130)	(40.212.065)
Capitaluri proprii conform IFRS (1 + 2)	1.032.437.365	1.077.705.531	975.898.886
-Suma care afecteaza activele imobilizate	5.923.451	5.099.811	5.642.403
-Suma care afecteaza activele circulante	1.243.825	2.155.508	2.337.442
-Suma care afecteaza datoriile pe termen lung	(13.273.141)	(15.540.476)	(11.416.754)
-Suma care afecteaza datoriile curente	<u>3.748.517</u>	<u>7.338.426</u>	<u>6.472.780</u>
Total impact in activul net	16.691.900	15.457.369	12.923.819
Pierdere conform OMF 1802	46.966.754	27.426.980	110.161.004
Ajustari IFRS	<u>14.291.475</u>	<u>31.730.263</u>	<u>13.604.273</u>
Pierdere conform IFRS	61.258.229	59.157.243	123.765.277
Active imobilizate conform OMF 1802	831.907.985	876.648.404	874.789.797
Suma care afecteaza activele imobilizate	<u>5.923.451</u>	<u>5.099.811</u>	<u>5.642.403</u>
Active imobilizate conform IFRS	837.831.436	881.748.215	880.432.200
Active curente conform OMF 1802	506.353.607	522.199.296	430.206.158
Suma care afecteaza activele circulante	<u>1.243.825</u>	<u>2.155.508</u>	<u>2.337.442</u>
Active curente conform IFRS	507.597.432	524.354.804	432.543.600

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Descriere	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Datorii pe termen scurt conform OMF 1802	283.555.308	293.661.561	303.075.012
Suma care afectează datoriile curente	<u>3.748.517</u>	<u>7.338.426</u>	<u>6.472.780</u>
Datorii pe termen scurt IFRS	287.303.825	300.999.987	309.547.792
Datorii pe termen lung conform OMF 1802	38.960.819	42.937.977	38.945.876
Suma care afectează datoriile pe termen lung	<u>(13.273.141)</u>	<u>(15.540.476)</u>	<u>(11.416.754)</u>
Datorii pe termen lung conform IFRS	25.687.678	27.397.501	27.529.122
Total Active conform OMF 1802	1.338.261.592	1.398.847.700	1.304.995.955
Sume care afectează activele	<u>7.167.276</u>	<u>7.255.319</u>	<u>7.979.845</u>
Total Active conform IFRS	1.345.428.868	1.406.103.019	1.312.975.800
Total Datorii conform OMF 1802	322.516.127	336.599.538	342.020.888
Sume care afectează datoriile	<u>(9.524.624)</u>	<u>(8.202.050)</u>	<u>(4.943.974)</u>
Total Datorii conform IFRS	312.991.503	328.397.488	337.076.914

Principalele ajustări de retratare conform IFRS a situațiilor financiare statutare întocmite conform OMF 1802 sunt următoarele:

a) Retratare capital social

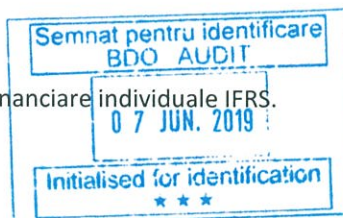
Capitalul social al Companiei este menținut la valoarea sa nominală în raportările conforme cu standardele românești de contabilitate (valoare înregistrată la Registrul Comerțului).

Aplicând reglementările IAS 29 „Raportarea financiară în economiile hiperinflationiste”, s-a procedat la retratarea valorii capitalului social înregistrat până la data de 1 ianuarie 2004, când economia României era considerată hiperinflationistă, cu indicii de inflație până la 31 decembrie 2003. Ajustările efectuate pentru retratarea capitalului social au fost recunoscute pe seama rezultatului reportat (contul 118 „Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS 29”) în corespondența cu contul de 1028 „Ajustări ale capitalului social”).

b) Retratare terenuri la cost presupus

În situațiile financiare statutare întocmite în baza principiilor contabile generale anterioare (GAAP), terenurile sunt prezentate conform modelului reevaluării, Societatea efectuând reevaluări după cum urmează: în perioada 1990-1994 în conformitate cu prevederile unor hotărâri de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992 și 500/1994, prin indexarea costului istoric cu indici prescriși în hotărârile de guvern respective și totodată creditarea rezervelor din reevaluare; la 31 decembrie 2001 prin actualizarea valorii terenurilor cu indici cumulativi de inflație între data achiziției sau a ultimei reevaluări și 31 decembrie 2001 în conformitate cu HG 403/2000; la 31 decembrie 2009 în conformitate cu OMFP 1.752/2005, la 31 decembrie 2012 în conformitate cu cerințele OMF 3055/2009 și la 31 decembrie 2015 în conformitate cu OMF 1802/2014 de către un evaluator independent.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

În primele situații financiare conforme cu IFRS, terenurile sunt prezentate la cost presupus. La data tranziției la IFRS, costul presupus al terenurilor a fost considerat ca fiind valoarea justă stabilită de evaluator la reevaluarea statutară efectuată la data de 31 decembrie 2012, considerând că această valoare reprezintă o valoare relevantă și apropiată de valoarea justă la 1 ianuarie 2015, în contextul în care evoluția valorilor juste în decursul perioadei 2012-2015 este nesemnificativă în cazul imobilizărilor neamortizabile.

Retratarea necesară reflectării costului presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: reversarea rezervei din reevaluare și a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (în analitice distincte ale contului 1178 „Rezultatul reportat provenit din utilizarea, la data trecerii la aplicarea IFRS, a valorii juste drept cost presupus”). Având în vedere implicațiile fiscale, Societatea menține evidența rezervelor din reevaluare statutară incluse în contul 1178 pentru a putea stabili tratamentul fiscal corespunzător atunci când se decide distribuția rezervelor.

Ulterior datei tranziției la IFRS, Societatea a optat pentru metoda alternativă de evaluare (metoda reevaluării) conform IAS 16 începând cu exercitiul financiar încheiat la 31 decembrie 2015, când a înregistrat valoare justă stabilită de un evaluator independent la 31 decembrie 2015. Astfel, rezerva din reevaluare înregistrată pe IFRS reprezintă surplusul calculat la reevaluarea din 31 decembrie 2015, efectul reevaluarilor anterioare statutare fiind anulat pe seama rezultatului reportat.

c) Retratarea construcțiilor la cost presupus

În situațiile financiare statutare întocmite în baza principiilor contabile generale anterioare (GAAP), clădirile și construcțiile speciale sunt prezentate conform modelului reevaluării, Societatea efectuând reevaluări după cum urmează: în perioada 1990-1994 în conformitate cu prevederile unor hotărâri de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992 și 500/1994, prin indexarea costului istoric cu indici prescriși în hotărârile de guvern respective și totodată creditarea rezervelor din reevaluare; la 31 decembrie 2001 prin actualizarea valorii terenurilor cu indici cumulativi de inflație între data achiziției sau a ultimei reevaluări și 31 decembrie 2001 în conformitate cu HG 403/2000; la 31 decembrie 2006 și la 31 decembrie 2009 în conformitate cu OMFP 1.752/2005, la 31 decembrie 2012 în conformitate cu cerințele OMF 3055/2009 și la 31 decembrie 2015 în conformitate cu OMF 1802/2014 de către un evaluator independent.

În primele situații financiare conforme cu IFRS, clădirile sunt prezentate la cost presupus. La data tranziției la IFRS, costul presupus al clădirilor a fost considerat ca fiind valoarea justă stabilită de evaluator la reevaluarea statutară efectuată la data de 31 decembrie 2012, aceasta fiind ultima reevaluare înainte de data adoptării IFRS (respectiv 1 ianuarie 2015).

Retratarea necesară trecerii la costul presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei statutare din reevaluare și a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (contul 1178). Totodată, valoarea justă stabilită la 31 decembrie 2012 a fost alocată la nivelul tuturor componentelor clădirilor reevaluate, corectându-se amortizarea calculată ulterior reevaluării din 2012.

Ulterior datei tranziției la IFRS, în exercitiul financiar încheiat la 31 decembrie 2015 Societatea modifică politica contabilă trecând la modelul reevaluării pentru prezentarea clădirilor în situațiile IFRS și înregistrează valoarea justă stabilită de un evaluator independent la 31 decembrie 2015 ca fiind prima reevaluare IFRS. Astfel, rezerva din reevaluare înregistrată pe IFRS reflectă surplusul calculat la reevaluarea din 31 decembrie 2015, efectul reevaluarilor anterioare statutare fiind anulat pe seama rezultatului reportat.

d) Retratarea echipamentelor de zbor (avioane și motoare) la cost presupus

În situațiile financiare statutare întocmite în baza principiilor contabile generale anterioare (GAAP), echipamentele de zbor sunt prezentate conform modelului reevaluării, TAROM efectuând reevaluări în

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. La 31 decembrie 2009, aeronavele sunt reevaluate in conformitate cu OMFP 1.752/2005.

Incepand cu anul 2009, aeronavele, motoarele si alte componente aferente aeronavelor sunt reevaluate de un evaluator independent ANEVAR dupa cum urmeaza: la 31 decembrie 2009, la 31 decembrie 2013, la 31 decembrie 2015 si la 31 decembrie 2016.

In situatiile financiare conforme cu IFRS, Societatea aplica derogarea IFRS 1 privind utilizarea costului presupus pentru prezentarea echipamentele de zbor in bilantul de deschidere IFRS de la data de 1 ianuarie 2015. Valoarea justa stabilita de evaluator la data de 31 decembrie 2013 a fost considerata de Societate ca fiind costul presupus al echipamentelor de zbor la data tranzitiei la IFRS.

Incepand cu exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2015, Societatea modifica politica contabila trecand la modelul reevaluarii pentru prezentarea si evaluarea echipamentelor de zbor. Astfel, Societatea inregistreaza in situatiile financiare IFRS reevaluarile efectuate la 31 decembrie 2015 (prima reevaluare IFRS) si la 31 decembrie 2016 (a doua reevaluare IFRS).

Retratărea necesară trecerii la costul presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei statutare din reevaluare si a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (contul 1178). Totodata, prin trecerea ulterioara la modelul reevaluarii, se recunosc rezervele din reevaluare calculate numai in baza reevaluarilor efectuate in anii 2015 si 2016.

La achizitia unor echipamente de zbor, Compania a primit de la furnizori piese de schimb cu titlu gratuit sau note de credit spre a fi folosite la achizitia ulterioara a pieselor de schimb si altor componente rotabile. Notele de credit primite de la furnizori reprezinta in principal note de credit primite de la producatorii de piese de schimb aferente aeronavelor: Honeywell, Messier Bugatti, Rockwell Collins, Thales Avionics. In situatiile financiare intocmite in baza dispozitiilor nationale anterioare, valoarea pieselor de schimb primite gratuit sau obtinute ulterior in baza notelor de credit au fost inregistrate pe seama veniturilor in avans, acestea din urma fiind reluate pe venituri pe masura amortizarii activelor. Conform IFRS, valoarea acestor piese de schimb sau componente se inregistreaza ca parte din pretul platit la achizitia initiala a echipamentelor de zbor. In consecinta, soldul veniturilor in avans provenite din contabilizarea notelor de credit si a pieselor primite gratuit a fost retratat conform IFRS ca o reducere a costului echipamentelor, respectiv a rezervei de reevaluare statutare asociate. In contextul eliminarii rezervei de reevaluare pentru adoptarea costului presupus la tranzitia IFRS, efectul final al retratarii a fost reflectat in rezultatul reportat.

e) Retratărea rotabile

In situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (OMFP 1752/2005, 3055/2009 si 1802/2004), componentele rotabile sunt prezentate la cost. Cu toate acestea, in perioada 1990-2001 TAROM a efectuat reevaluări in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. Componentele sunt inregistrate initial ca stocuri, fiind reclasificate la mijloace fixe si amortizate incepand cu momentul in care sunt montate pe aeronave.

In situatiile financiare conforme cu IFRS, Societatea prezinta componentele rotabile la costul istoric. In acest sens, pentru rotabile dobandite anterior anului 2004, Societatea a reversat indexarile statutare si a calculat efectul hiperinflatiei utilizand indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003.

De asemenea, conform IAS 16, acestea sunt tratate ca mijloace fixe amortizabile din momentul in care sunt disponibile pentru utilizare, respectiv atunci când se află în amplasamentul și condiția necesare funcționării

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situatiile financiare individuale IFRS.

în maniera vizată de conducere. In acest sens, la tranzitia la IFRS, Societatea a reclasificat stocurile de rotabile in categoria mijloacelor fixe, calculand totodata amortizarea aferenta acestora incepand cu data achizitiei.

Cu ocazia inventarierii efectuate in cursul anului 2017, Comisia tehnica (constituită conform deciziei nr. DG. 121/06.10.2017) a constatat ca unele mijloace fixe din evidentele contabile reprezentau in fapt materiale consumabile utilizate la întreținerea și reparația aeronavelor si in consecinta acestea nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor corporale. De asemenea, Comisia a identificat componente depasite tehnic tehnologic, care trebuiau scoase din evidenta, acestea fiind deja inlocuite cu variante imbunatatite.

In conformitate cu IFRS 1, estimarile entitatii la data trecerii la IFRS-uri trebuie sa fie consecvente cu estimarile facute pentru aceeasi data conform OMF 1802, in afara de cazul in care exista dovezi suficiente ca aceste estimari au fost eronate. Avand in vedere ca rezultatele inventarierii, consemnate in procesul-verbal intocmit la data de 31 octombrie 2018, confirma existenta unor erori contabile in exercitiile financiare precedente, prezentele situatii financiare conforme cu IFRS au fost ajustate pentru a reflecta deprecierea acelor componente iesite din uz anterior datei tranzitiei la IFRS si pentru a reversa reperatele care nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor (Nota 38).

Retratirea componentelor rotabile conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei din reevaluare aferente indexarilor statutare conform indicilor stabiliti prin hotarari de guvern si recunoasterea inflatarii conform indicilor de inflatie pana la 31 decembrie 2003 pe seama rezultatului reportat (contul 1177 si contul 118); recalcularea amortizarii cumulate pana la data raportarii, in baza valorilor inflatate conform IAS 29; reclasificarea stocurilor de rotabile la mijloace fixe si calcularea amortizarii cumulate aferente de la data achizitiei; diminuarea valorii activelor imobilizate prin recunoasterea unui provizion de depreciere pentru reperatele iesite din uz si reversarea inregistrarilor la mijloace fixe si, implicit, a amortizarii cumulate aferente pentru reperatele care nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor corporale.

f) Retratirea echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate si instalatii de masura si reglare

In situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (OMFP 1752/2005, 3055/2009 si 1802/2004), instalatiile, utilajele si masinile, altele decat echipamentele de zbor, sunt prezentate la metoda costului. In perioada 1990-2001 TAROM a efectuat reevaluări in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. Indexarea costului istoric a fost creditata in rezerva din reevaluare, insa indexarea nu a fost considerata ca o trecere la modelul reevaluării din perspectiva contabila.

In situațiile financiare conforme cu IFRS, Societatea prezinta instalatiile, utilajele si masinile la costul istoric. In acest sens, in cazul activelor dobandite anterior anului 2004, Societatea a reversat indexarile statutare si a calculat efectul hiperinflatiei utilizand indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003.

Retratirea acestor categorii de mijloace fixe conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei din reevaluare aferente indexarilor statutare conform indicilor stabiliti prin hotarari de guvern si recunoasterea inflatarii conform indicilor de inflatie pana la 31 decembrie 2003 pe seama rezultatului reportat (contul 1177 si contul 118); recalcularea amortizarii cumulate pana la data raportarii, in baza valorilor inflatate conform IAS 29.

g) Retratirea mobilier, aparatura birotica si sisteme de protectie

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

In situatiile financiare statutare intocmite in baza principiilor contabile generale anterioare (OMFP 1752/2005, 3055/2009 si 1802/2004), mobilierul, aparatura birotica si sistemele de protectie sunt prezentate la metoda costului. Valoarea acestora include reevaluările efectuate in conformitate cu prevederile unor hotarari de guvern HG nr.945/1990, 2665/1992, 500/1994, HG 403/2000, prin indexarea costului istoric cu indici prescrisi in hotararile de guvern respective si totodata ajustarea valorii indexate prin comparatie cu valoarea de utilizare si valoarea de piata. Indexarea costului istoric in baza hotararilor de guvern nu au fost considerata o modificare de politica contabila.

In situatiile financiare conforme cu IFRS, Societatea prezinta mobilierul, aparatura birotica si sistemele de protectie la costul istoric. In acest sens, in cazul activelor dobandite anterior anului 2004, Societatea a reversat indexarile statutare si a calculat efectul hiperinflatiei utilizand indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003.

Retratirea acestor categorii de mijloace fixe conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei din reevaluare aferente indexarilor statutare conform indicilor stabiliti prin hotarari de guvern si recunoasterea inflatarii conform indicilor de inflatie pana la 31 decembrie 2003 pe seama rezultatului reportat (contul 1177 si contul 118); recalcularea amortizarii cumulate pana la data raportarii, in baza valorilor inflatare conform IAS 29.

h) Reclasificarea cladirilor inchiriate tertilor in investitii imobiliare la cost presupus

Conform IFRS se face distincție între bunurile imobiliare (terenuri și clădiri) utilizate de proprietar în scopul obținerii de bunuri, prestarii de servicii sau in scopuri administrative și cele deținute în scopul închirierii sau valorificării capitalului pentru care se aplică IAS 40.

Procesul de retratare la IFRS a implicat identificarea imobilizărilor corporale din bilanțul conform OMFP 1802/2014 care îndeplineau definiția investițiilor imobiliare conform IAS 40 și reclassificarea intr-o noua categorie de active.

La retratarea informatiilor statutare conforme cu IFRS, opțiunea valorii juste drept cost presupus a fost aplicata si in cazul investitiilor imobiliare, avand in vedere ca acestea au fost reclassificate din categoria cladirilor pentru care valoarea justa stabilita la reevaluarea din 31 decembrie 2012 a fost considerata cost presupus. Ulterior tranzitiei la IFRS, Societatea a ales să folosească modelul bazat pe valoare justa pentru evaluarea investitiilor imobiliare conform IAS 40, cu prezentarea diferentelor de valoare justa in contul de profit si pierdere (Nota 6). Pentru exercitiul financiar incheiat la 31 decembrie 2015, valoarea justa a fos stabilita de un evaluator independent. Pentru anul financiar 2016, deprecierea de valoare a fost estimata de Societate, evolutia valorilor juste in decurs de un an fiind considerata nesemnificativa.

Retratirea necesară trecerii la costul presupus conform IFRS a avut un impact asupra următoarelor elemente: eliminarea rezervei statutare din reevaluare si a pierderilor nete din reevaluare pe seama rezultatului reportat (contul 1178). Totodata, modificarile de valoare justa calculate la 31 decembrie 2015 si la 31 decembrie 2016 au afectat contul de profit si pierdere, prin inregistrarea unor pierderi de valoare.

i) Retratirea stocurilor de natura obiectelor de inventar

Conform IFRS, unele elemente asimilate stocurilor (de natura obiectelor de inventar), ce sunt utilizate pe o perioada mai lunga de un an, au fost tratate ca reprezentând componente de natura mijloacelor fixe. In acest sens, stocurile date in folosinta/in consum conform OMF 1802, precum si cele aflate in depozit (in stare de folosinta) de natura obiectelor de inventar au fost retratate conform IFRS, in sensul reversarii cheltuielii si repunerii acestora pe stocuri, urmata de reclassificarea in categoria echipamentelor și a mobilierului, calculandu-se totodata amortizarea cumulata pe perioada utilizarii.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Valoarea obiectelor de inventar recunoscute ca imobilizări corporale conform IFRS se prezinta astfel:

Obiecte de inventar de natura imobilizarilor corporale	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015
Valoare bruta conform IFRS	4.287.116	3.361.955	3.162.579
Amortizare cumulata	<u>(2.611.837)</u>	<u>(1.933.028)</u>	<u>(1.446.247)</u>
Valoare neta conform IFRS	1.675.279	1.428.927	1.716.332

j) Reclasificari investitii si depozite

Reclasificarile privesc clasificarea creantelor de tipul depozitelor si garantiilor acordate (cont 267) pe termen scurt versus termen lung, pe baza informatiilor privind maturitatea acestora la fiecare data a bilantului prezentat in situatiile financiare IFRS (Nota 9). In situatiile financiare statutare conforme cu OMF 1802, creantele au fost clasificate partial.

k) Retratatarea beneficiilor angajatilor la pensionare - plan de pensii conform IAS 19

Aplicând OMF 1802, Societatea recunoaste un provizion aferent beneficiilor acordate angajatilor la pensionare, majorarea sau diminuarea acestuia afectand contul de profit si pierdere. Incepand cu anul financiar 2016, valoarea actualizata a obligatiei de plata a fost determinata de un actuar independent.

În conformitate cu prevederile IAS 19, contabilizarea planurilor de pensii necesită ipoteze actuariale pentru evaluarea obligației și a cheltuielii, existând posibilitatea unor pierderi sau câștiguri actuariale. Având în vedere că plata obligațiilor se face pe parcursul mai multor ani, pentru a reflecta trecerea timpului, acestea sunt evaluate pe o bază actualizată.

In cadrul procesului de tranzitie la IFRS, provizionul de pensii contabilizat conform OMF 1802 a fost retratat, in sensul determinarii si recunoasterii componentelor specifice ale beneficiilor determinate conform IAS 19, respectiv: costurile serviciilor curente, costurile serviciilor anterioare, precum si costurile cu dobanzile aferente planului de pensii care au fost recunoscute in rezultatele curente ale perioadelor afectate.

Modificarile valorii actualizate a datoriei generate de schimbarea ipotezelor actuariale au fost recunoscute in alte elemente ale rezultatului global, inclusiv impozitul pe profit amanat aferent.

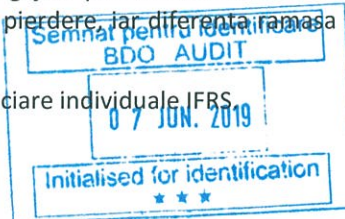
In functie de maturitatea sumelor care compun provizionul, portiunea curenta a fost clasificata pe termen scurt si prezentata in situatia pozitiei financiare.

Contabilizarea provizionului de pensii conform IFRS presupune recunoasterea efectului acestuia asupra impozitului curent (respectiv scutirea de impozit pentru platile efectuate la pensie) si al efectului asupra impozitului amanat (pentru diferenta dintre baza contabila a obligatiei postangajare si baza fiscala a acesteia).

Efectele provizionului asupra calculului impozitului curent si impozitului amanat se vor recunoaste in afara contului de profit si pierdere, daca acestea sunt atribuibile componentelor recunoscute in alte elemente ale rezultatului global.

In privinta alocarii deducerii la impozitul curent, Societatea considera urmatoarea abordare: scutirea la plata impozitului rezultata din deducerea platilor efectuate pentru angajatii pensionati in cursul anului acopera mai intai costurile cu provizionul raportate in contul de profit si pierdere, iar diferenta ramasa va fi alocata

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

apoi la pierderile actuariale din aceeași perioadă. Dacă plățile depășesc suma acestor componente din an, excesul va fi creditat în contul de profit și pierdere (cu excepția cazului în care se considera că excesul rezultă specific din pierderile actuariale cumulate).

l) Recunoașterea unui activ sau unei datorii din impozitul amânat (IAS 12)

La momentul adoptării IFRS, Societatea calculează și înregistrează impactul impozitului amânat, determinat pe baza diferențelor temporare între baza contabilă și cea fiscală a elementelor bilanțiere.

În conformitate cu prevederile IAS 12 „Impozitul pe profit”, impozitul pe profit amânat este înregistrat pentru diferențele temporare dintre valoarea contabilă și baza fiscală a activelor și datoriilor societății. Datoriile sau creanțele cu impozitul amânat se înregistrează fie în profit sau pierdere, fie în alte elemente ale rezultatului global, în funcție de regulile de contabilizare ale elementului care le-a generat. Societatea recunoaște impozit amânat în alte elemente ale rezultatului global pentru efectul diferențelor temporare cauzate de rezervele din reevaluarea imobilizărilor și de rezervele privind pierderile/castigurile actuariale aferente obligației privind beneficiile postangajare (Nota 22).

m) Corectie erori contabile

Dispozițiile IAS 8 nu se aplică modificărilor în politicile contabile efectuate de o entitate atunci când adoptă IFRS-urile sau modificărilor în acele politici decât după ce își prezintă primele situații financiare întocmite în conformitate cu IFRS.

Prin urmare, corectarea erorilor identificate conform OMF 1802 a fost diferențiată de celelalte retratări la IFRS, fiind efectuată pe seama rezultatelor exercițiilor financiare la care se referă erorile constatate.

Conform prevederilor Legii 95/2008, cu modificările ulterioare, Societatea are obligația să plătească salarii compensatorii la pensionare pentru personalul tehnic-aeronautic care îndeplinește condițiile de vechime prevăzute de legea specială. În exercitiul financiar al anului 2017, Societatea a estimat și înregistrat un provizion în suma de 8.832.531 lei aferent obligațiilor pentru anii 2015-2016 pe seama rezultatului reportat (cont 1174), ca o corectie a erorilor contabile aferente exercițiilor financiare precedente. Provizionul a fost diminuat cu suma de 3.277.599 lei pentru plățile efectuate în cursul anului 2017, valoarea provizionului din sold la 31 decembrie 2017 fiind de 5.554.932 lei.

În conformitate cu IFRS 1, estimările entității la data trecerii la IFRS-uri trebuie să fie consecvente cu estimările făcute pentru aceeași dată conform OMF 1802, în afara de cazul în care există dovezi suficiente că aceste estimări au fost eronate. Având în vedere că Societatea a corectat rezultatul reportat în situațiile financiare statutare din anul 2017 pentru erori contabile aferente anilor precedenți, efectul acestor corectii a fost inclus în cheltuielile exercitiului financiar curent (2016), în sumele comparative ale exercitiului financiar precedent (2015) și în bilanțul de deschidere (de la 1 ianuarie 2015). Având în vedere certitudinea plăților și a cuantumului acestora, obligația de plată a fost tratată diferit pe IFRS, fiind clasificată la datorii financiare, și nu la provizioane. Totodată, în urma recalculării obligațiilor în baza informațiilor existente la finele fiecărui an din perioada 2014-2017, valoarea obligației a fost corectată, rezultând un impact pe seama datoriilor de 18.855.697 lei la 1 ianuarie 2015, 13.201.719 lei la 31 decembrie 2015 și de 8.861.119 lei la 31 decembrie 2016. Valoarea obligațiilor exigibile până într-un an de zile a fost de asemenea clasificată la datorii pe termen scurt.

n) Reclassificări varsaminte de efectuat pentru imobilizări financiare

În cursul anului 2011, Societatea TAROM împreună cu Aeroporturi București și Romatsa SA înființează o companie nouă sub numele de „Centrul Regional de Excelență în Aviația Civică” (CREAC), menită să asigure specializarea și perfecționarea personalului tehnic-aeronautic. Contribuția TAROM la noua entitate este

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS 2019

stabilita la suma de 2.625.000 lei, din care 30% (reprezentand suma de 787.500 lei) se achita in numerar la constituire, diferenta de 70% (reprezentand suma de 1.837.500 lei) urmand a fi varsata in termen de 12 luni de la inmatricularea noii entitati, respectiv pana la data de 30 noiembrie 2012. In situatiile financiare statutare, Societatea recunoste investitia la valoarea integrala de 2.625.000 lei. Diferenta de aport de 70% nu a mai fost achitata de Societate, aceasta fiind prezentata ca o datorie curenta in situatiile financiare statutare incepand cu anul 2011 pana in prezent. Conform Legii societatilor comerciale, in cazul in care asociatii/actionarii nu au varsat aportul integral in termenul stabilit, Conducerea poate fie sa anuleze actiunile nominative si sa emita spre vanzare altele, fie sa decida urmarirea actionarilor in vederea depunerii aportului. In cursul anului 2015, prin Hotararea nr.9/29.12.2015, actionarii aproba dizovarea societatii CREAC.

Conform IFRS, activele financiare se recunosc la data tranzactiei si se măsoară inițial la valoarea justă a pretului platit. Avand in vedere ca generarea beneficiilor economice viitoare devine posibila doar in masura in care un aport la capitalul social este efectiv varsat, criteriile de recunoastere a unui activ in bilant pentru diferenta nevarsata din valoarea nominala nu sunt indeplinite, intrucat, in lipsa efectuării varsamentelor, aceasta diferenta devine o promisiune ce nu va genera beneficii economice. Prin urmare, investitia in entitatea asociata trebuie recunoscuta la valoarea de 787.500 lei.

In ceea ce priveste datoria, la expirarea termenului de 12 luni, in lipsa unor somatii sau a unor demersuri legale pentru a obliga Societatea sa efectueze plata integrala a aportului, ieșirea de resurse pentru stingerea acestei datorii devine improbabila. Prin urmare, obligatia curenta nu indeplineste criteriile de recunoastere in bilant (deoarece nu este probabil să fie necesară o reducere a resurselor entității pentru stingerea obligației) si trebuie prezentata ca o datorie contingenta in notele explicative la bilant.

In situatiile financiare IFRS, Societatea a redus suma de 1.837.500 lei din valoarea imobilizarilor financiare si respectiv din valoarea datoriilor curente.

o) Alte reglari

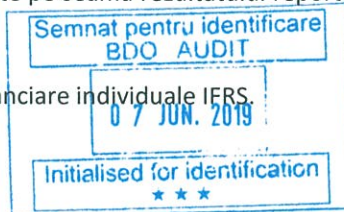
Reevaluarile si indexarile in baza horatarilor de guvern au fost contabilizate in conturi diferite de-a lungul perioadei, in functie de normele contabile in vigoare la momentele respective: fie in contul de alte rezerve (106), fie in contul de rezerve din reevaluare (105), iar o parte dintre acestea au fost fie realizate (117), fie integrate in capitalul social statutar. De asemenea, Societatea a efectuat o serie de corectii privind inregistrarea reevaluarilor in anii ulterioari reevaluării, afectand soldul contului 105 pe seama rezultatului curent sau a conturilor de imobilizari (de exemplu, la 2015 soldul contului 105 a fost corectat cu suma de 0,6 milioane lei pe seama cheltuielilor si veniturilor curente din reevaluare, intrucat la reevaluarile precedente s-au inregistrat descresteri ale rezervei din reevaluare mai mari decat diferentele calculate la reevaluarea statutara). Astfel, soldul statutar al contului 105 la fiecare an retratat include doar o parte din suma surplusului nerealizat din reevaluare. In cadrul ajustarilor de retratare a valorii mijloacelor fixe la IFRS, reversarea surplusului nerealizat din reevaluări si indexari ale costului istoric s-a facut prin contul 105, iar diferentele intre soldul statutar al contului 105 si suma necesar a fi ajustata conform ajustarilor prezentate mai sus (de la litera b la litera h) fiind reglate pe seama rezultatului reportat.

p) Retratarea intereselor de participare in alte entitati

Interesele de participare in alte entitati sunt menținute la valoarea nominală în raportările conforme cu standardele românești de contabilitate (valoare înregistrată la Registrul Comerțului).

Aplicând reglementările IAS 29 „Raportarea financiara in economiile hiperinflationiste”, s-a procedat la retratarea valorilor titlurile de participare dobandite pana la data de 1 ianuarie 2004, cand economia Romaniei era considerata hiperinflationista, cu indicii de inflatie pana la 31 decembrie 2003. Ajustările efectuate pentru retratarea capitalului social au fost recunoscute pe seama rezultatului reportat (contul 118

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

„Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima data a IAS 29”) in corespondenta cu contul 263 „Interese de participare” si contul 265 „Alte titluri immobilizate”.

5. IMOBILIZĂRI CORPORALE

a) Echipamentele de zbor

In cadrul Echipamentelor de zbor sunt incluse aeronave, motoare si alte componente rotabile. Inspectiile si reparatiile capitale la motoare se capitalizeaza, reprezentand principalele intrari de mijloace fixe din cadrul echipamentelor de zbor.

Avand in vedere ca avioanele si motoarele sunt prezentate la valoarea reevaluada in situatiile financiare statutare, Societatea utilizează opțiunea valorii juste drept cost prezumat la data tranzitiei la IFRS. Astfel, valoarea justă stabilită cu ocazia reevaluării efectuate de un evaluator independent autorizat ANEVAR la 31 decembrie 2013 este considerată drept cost presupus la data trecerii la IFRS, dupa cum urmeaza:

<u>Echipamente de zbor</u>	<u>Aeronave</u>	<u>Motoare</u>	<u>Total</u>
Cost prezumat la valoarea justa de la 31 decembrie 2013	667.157.901	21.948.240	689.106.141
Intrari 2014	263.128	-	263.128
Amortizare cumulata 2014	<u>(82.337.861)</u>	<u>(3.658.040)</u>	<u>(85.995.901)</u>
Valoare contabila neta la 31 decembrie 2014	<u>585.083.168</u>	<u>18.290.200</u>	<u>603.373.368</u>

Ulterior datei tranzitiei la IFRS, Societatea adopta modelul reevaluării pentru evaluarea avioanelor si motoarelor conform IAS 16. Flota de aeronave a Companiei este reevaluada la 31 decembrie 2015 si la 31 decembrie 2016 de evaluatori independenti autorizati ANEVAR, cu respectarea prevederilor Standardelor Internationale de Evaluare. Astfel valoarea justa stabilita la reevaluarea de la 31 decembrie 2015 este inregistrata ca fiind prima reevaluare in situatiile financiare IFRS. Rezultatul reevaluarilor de la 2015 si 2016 este reflectat in contabilitate prin anulara amortizării cumulate si prin ajustarea valorii nete contabile.

Evaluarea avioanelor s-a facut prin metoda valorii de piata, metoda amortizării si metoda determinării gradului de uzura. Cresterea valorilor contabile ale aeronavelor rezultate din reevaluare a fost inregistrata in capitalurile proprii la rezerve din reevaluare cu extinderea duratelor de amortizare in acord cu recomandarile evaluatorului. Descresterea de valoare rezultata din reevaluare a fost inregistrata ca o diminuare a rezervei din reevaluare, iar diferenta ramasa neacoperita a fost inregistrata ca o cheltuiala in contul de profit si pierdere.

Valoarea de piata pentru echipamente de zbor se incadreaza in nivelul II de valoare de piata recurenta si a avut in vedere cea mai buna utilizare a respectivului activ, utilizare ce nu difera de cea actuala. O reconciliere intre valoarea de deschidere si de inchidere a valorii de piata este prezentata mai jos

Pentru componentele rotabile constatarea evaluatorului este ca acestea au aproximativ aceeasi valoare justa cu cea inregistrata in contabilitatea Companiei si recomandarea acestuia a fost ca aceste active sa ramana inregistrate la valorile contabile nete inregistrate in situatiile financiare.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

<u>Echipamente de zbor</u>	<u>Aeronave</u>	<u>Motoare</u>	<u>Controale aeronave si reparatii motor</u>	<u>Componente rotabile</u>	<u>Total</u>
Sold la 1 ianuarie 2015					
Cost	667.421.029	21.948.240	200.044.477	119.797.776	1.009.211.523
Amortizare cumulata	(82.337.861)	(3.658.040)	(111.271.281)	(71.255.660)	(268.522.843)
Depreciere de valoare cumulata	=	=	=	(1.314.029)	(1.314.029)
Valoare contabila neta	585.083.168	18.290.200	88.773.196	47.228.087	739.374.651
Anul încheiat la 31 decembrie 2015					
Valoare contabilă netă inițială	585.083.168	18.290.200	88.773.196	47.228.087	739.374.651
Intrari	207.904	-	10.833.259	5.666.665	16.707.828
Transferuri din imobilizari in curs (b)	-	-	8.800.416	-	8.800.416
Iesiri	-	-	-	(1.111.599)	(1.111.599)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	-	272.552	272.552
Cheltuiala cu amortizarea din an	(82.424.707)	(3.658.040)	(30.235.885)	(4.608.170)	(120.926.802)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	191.174	191.174
Anularea amortizarii cumulate la data reevaluării	164.762.568	7.316.080	-	-	172.078.648
Anularea costului la data reevaluării	(164.762.568)	(7.316.080)	-	-	(172.078.648)
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	142.774.103	4.313.879	-	-	147.087.982
Diferente negative din reevaluare prin cheltuiala	-	(545.081)	-	-	(545.081)
Valoarea contabila neta	645.640.468	18.400.958	78.170.987	47.638.709	789.851.121
La 31 decembrie 2015					
Cost	645.640.468	18.400.958	219.678.153	124.352.841	1.008.072.421
Amortizare cumulata	-	-	(141.507.166)	(75.591.278)	(217.098.445)
Depreciere de valoare cumulata	=	=	=	(1.122.855)	(1.122.855)
Valoare contabila neta	645.640.468	18.400.958	78.170.987	47.638.709	789.851.121

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

<u>Echipamente de zbor</u>	<u>Aeronave</u>	<u>Motoare</u>	<u>Controale aeronave si reparatii motor</u>	<u>Componente rotabile</u>	<u>Total</u>
Anul încheiat la 31 decembrie 2016					
Valoare contabilă netă inițială	645.640.468	18.400.958	78.170.987	47.638.709	789.851.121
Intrari	-	-	26.787.836	4.784.905	31.572.741
Transferuri din imobilizari in curs (b)	-	-	33.893.830	-	33.893.830
Iesiri	-	-	-	-	-
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	-	-	-
Cheltuiala cu amortizarea din an	(75.440.070)	(4.600.240)	(33.506.474)	(4.826.431)	(118.373.214)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	184.695	184.695
Anularea amortizarii cumulate la data reevaluării	75.440.070	4.600.240	-	-	80.040.309
Anularea costului la data reevaluării	(75.440.070)	(4.600.240)	-	-	(80.040.309)
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	28.761.069	2.568.106	-	-	31.329.175
Diferente negative din reevaluare prin rezerva	(20.370.960)	-	-	-	(20.370.960)
Diferente pozitive din reevaluare prin venit	-	416.064	-	-	416.064
Diferente negative din reevaluare prin cheltuiala	(374.350)	-	-	-	(374.350)
Valoarea contabila neta	578.216.156	16.784.889	105.346.179	47.781.878	748.129.102
La 31 decembrie 2016					
Cost	578.216.156	16.784.889	280.359.819	129.137.746	1.004.498.612
Amortizare-cumulata	-	-	(175.013.640)	(80.417.708)	(255.431.348)
Depreciere de valoare cumulata	-	-	-	(938.160)	(938.160)
Valoarea contabila neta	578.216.156	16.784.889	105.346.179	47.781.878	748.129.102

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Principalele reparatii si inspectii majore realizate in cursul exercitiului financiar in cadrul echipamentelor de zbor sunt reprezentate de urmatoarele controale:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>
Inspectii si reparatii capitale la motoarele avioanelor Boeing 737	3.743.282	8.456.352
Reparatii componente la motoarele avioanelor BO 737	37.068.870	3.815.992
Reparatii componente la motoarele avioanelor ATR	2.966.203	767.275
Reparatie capitala motor avion ATR	12.562.681	3.084.604
Reparatii capitale la motoare avioane AIRBUS 318	2.437.951	3.509.452
Reparatii componente la motoarele avioanelor AIRBUS 318	283.810	-
Reparatii componente la motoarele avioanelor AIRBUS 310	<u>1.618.869</u>	-
Total controale din an	60.681.666	19.633.675

b) Alte immobilizari corporale

Terenurile si cladirile au fost prezentate la valoarea reevaluată in situatiile financiare statutare.

La data tranzitiei la IFRS (1 ianuarie 2015), Societatea opteaza pentru aplicarea derogarii IFRS 1 in vederea recunoasterii valorii juste stabilite la o reevaluare anterioara datei tranzitiei drept cost presupus. Astfel pentru terenuri si cladiri, Societatea foloseste valoarea justa stabilita de un evaluator independent la 31 decembrie 2012 ca fiind costul presupus, de la care va incepe sa calculeze amortizarea si pierderile de valoare.

	<u>Terenuri</u>	<u>Cladiri</u>	<u>Total</u>
Cost prezumat la valoarea justa stabilita la 31 decembrie 2012	6.916.473	28.255.796	35.172.269
Intrari/iesiri din anii 2013-2014	-	202.658	202.658
Amortizare cumulata 2013-14	-	<u>(4.861.430)</u>	<u>(4.861.430)</u>
Valoare contabila neta la 31 decembrie 2014	6.916.473	23.597.024	30.513.497

Incepand cu anul 2015, Societatea aplica modelul reevaluării pentru terenuri si cladiri, inregistrand valoarea justa stabilita de evaluator la 31 decembrie 2015 ca fiind prima reevaluare conform IAS 16. Valoarea de piata a terenurilor si cladirilor se incadreaza in nivelul II de valoare de piata recurenta si a avut in vederea cea mai buna utilizare. O reconciliere intre valoarea de deschidere si de inchidere a valorii de piata este prezentata mai jos.

Celelalte immobilizari corporale (echipamente tehnologice - masini, utilaje, instalatii de lucru; aparate si instalatii de masura si reglare; mobilier, aparatura birotica si echipament protectie) sunt prezentate la cost, ajustat cu hiperinflatia conform IAS 29 (Nota 4 - f, g), mai putin amortizarea si pierderea de valoare.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situatiile financiare individuale IFRS.

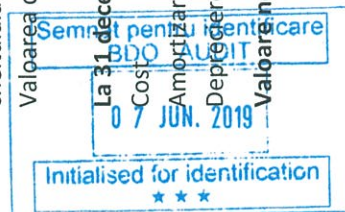
(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Alte imobilizari corporale	Terenuri	Cladiri si constructii	Mijloace de transport	Echipamente tehnologice, aparate si instalatii de masura si reglare	Mobilier, aparatura birotica, echipament de protectie	Imobilizari in curs	Total
Sold la 1 ianuarie 2015							
Cost	6.916.473	28.458.453	7.839.627	52.355.646	3.645.981	4.354.102	103.570.282
Amortizare cumulata	-	(4.861.430)	(7.104.462)	(46.727.199)	(2.735.757)	-	(61.428.847)
Depreciere de valoare cumulata	=	=	=	(246.004)	(6.952)	=	(252.956)
Valoare neta contabila	6.916.473	23.597.024	735.165	5.382.443	903.272	4.354.102	37.534.377
Anul încheiat la 31 decembrie 2015							
Valoare contabilă netă inițială	6.916.473	23.597.024	735.165	5.382.443	903.272	4.354.102	37.534.377
Intrari	-	415.407	-	1.061.406	91.533	6.091.667	7.660.013
Transferuri din imobilizari in curs (a)	-	-	-	157.253	22.783	(8.980.452)	(8.800.416)
Iesiri	-	-	(271.648)	(88.429)	(1.716)	-	(361.793)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	271.648	51.643	1.716	-	325.007
Cheltuiala cu amortizarea din an	-	(2.313.439)	(263.212)	(1.687.391)	(203.638)	-	(4.467.680)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	12.799	773	-	13.572
Anularea amortizării cumulate la data reevaluării	-	6.728.872	-	-	-	-	6.728.872
Anularea costului la data reevaluării	-	(6.728.872)	-	-	-	-	(6.728.872)
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	639.279	6.916.499	-	-	-	-	7.555.778
Diferenta negativa din reevaluare prin cheltuiala	=	(224.045)	=	=	=	=	(224.045)
Valoarea contabila neta	7.555.752	28.391.446	471.953	4.889.724	814.723	1.465.317	43.588.915
La 31 decembrie 2015							
Cost	7.555.752	28.837.442	7.567.979	53.485.876	3.758.581	1.465.317	102.670.947
Amortizare cumulata	-	(445.996)	(7.096.026)	(48.362.947)	(2.937.679)	-	(58.842.648)
Depreciere de valoare cumulata	=	=	=	(233.205)	(6.179)	=	(239.384)
Valoare neta contabila	7.555.752	28.391.446	471.953	4.889.724	814.723	1.465.317	43.588.915

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

<u>Alte imobilizari corporale</u>	<u>Terenuri</u>	<u>Cladiri si constructii</u>	<u>Mijloace de transport</u>	<u>Echipamente tehnologice, aparate si instalatii de masura si reglare</u>	<u>Mobilier, aparatura birotica, echipament de protectie</u>	<u>Imobilizari in curs</u>	<u>Total</u>
Anul încheiat la 31 decembrie 2016							
Valoare contabilă netă inițială	<u>7.555.752</u>	<u>28.391.446</u>	<u>471.953</u>	<u>4.889.724</u>	<u>814.723</u>	<u>1.465.317</u>	<u>43.588.915</u>
Intrari	-	84.190	146.219	1.725.740	77.788	34.369.926	36.403.863
Transferuri din imobilizari in curs (a)	-	-	-	190.346	30.450	(34.114.626)	(33.893.830)
Iesiri	-	-	-	(3.013.856)	(72.765)	-	(3.086.621)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	-	3.004.215	57.546	-	3.061.761
Cheltuiala cu amortizarea din an	-	(2.137.875)	(224.146)	(1.796.746)	(196.536)	-	(4.355.303)
Ajustari pentru pierderea de valoare	-	-	-	209.026	296	-	209.322
Anularea amortizarii cumulate la data reevaluarii	-	-	-	-	-	-	-
Anularea costului la data reevaluarii	-	-	-	-	-	-	-
Diferente pozitive din reevaluare prin rezerva	-	-	-	-	-	-	-
Diferente negative din reevaluare prin rezerva	-	-	-	-	-	-	-
Diferente pozitive din reevaluare prin venit	-	-	-	-	-	-	-
Diferente negative din reevaluare prin cheltuiala	-	-	-	-	-	-	-
Valoarea contabila neta finala	-	<u>26.337.761</u>	<u>394.025</u>	<u>5.208.449</u>	<u>711.502</u>	<u>1.720.617</u>	<u>41.928.106</u>
La 31 decembrie 2016							
Cost	-	28.921.632	7.714.198	52.388.106	3.794.054	1.720.617	102.094.359
Amortizare cumulata	-	(2.583.871)	(7.320.173)	(47.155.478)	(3.076.669)	-	(60.136.191)
Depreciere de valoare cumulata	-	-	-	(24.179)	(5.883)	-	(30.062)
Valoarea neta contabila	<u>7.555.752</u>	<u>26.337.761</u>	<u>394.025</u>	<u>5.208.449</u>	<u>711.502</u>	<u>1.720.617</u>	<u>41.928.106</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Modificarile rezervei din reevaluare pe parcursul exercitiului financiar sunt prezentate astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>
Rezerva din reevaluare la inceputul exercitiului financiar	154.643.760	-
Crestere din reevaluare inregistrata in cursul exercitiului	31.329.175	154.643.760
Descresteri din reevaluare inregistrata in cursul exercitiului	(20.370.960)	
Sume transferate din rezerva din reevaluare in cursul exercitiului financiar	=	=
Rezerva din reevaluare la sfarsitul exercitiului financiar	165.601.975	154.643.760

Imobilizari corporale gajate si restrictionate

La 1 ianuarie 2015, Societatea are gajate active proprii (aerona ATR YR – ATG) cu o valoare contabila neta reevaluată de 19.029.441 lei pentru garantarea unor obligatii in favoarea Ministerului Finantelor Publice. Ca urmare a achitarii creditului BEI, gajul a fost ridicat in cursul anului 2015 conform scrisorii primite de la Ministerul Finantelor Publice nr. 668330/26.10.2015.

Astfel, la 31 decembrie 2015 si la 31 decembrie 2016 Societatea nu are gajate active proprii.

Imobilizari corporale utilizate in cadrul unor contracte de leasing in care Societatea este locatar

La 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2015 Societatea nu detine imobilizari corporale in cadrul contractelor de leasing financiar.

La 1 ianuarie 2015, imobilizarile corporale utilizate in cadrul unor contracte de leasing includ 2 aeronave Boeing 737 – 700 (YR-BGH si YR-BGI). Ca urmare achitarii creditului aferent celor 2 aeronave in cursul anului 2015, aeronavele au intrat in proprietatea TAROM in noiembrie 2015.

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Valoarea bruta	-	-	116.617.846
Amortizare cumulata	=	=	<u>14.410.674</u>
Valoare contabila neta	-	-	102.207.172

6. INVESTITII IMOBILIARE

La data adoptării IFRS, Societatea detine investitii imobiliare constand in cladiri inchiriate tertilor. Anterior datei tranzitiei, la 31 decembrie 2012 cladirile au fost reevaluate la valoarea justa de catre un evaluator independent. Aplicand derogarea IFRS 1, Societatea opteaza sa utilizeze valoarea justa stabilita la 31 decembrie 2012 ca fiind cost presupus la data tranzitiei. Ulterior acestei date, investitiile imobiliare sunt prezentate la valoarea justa, in conformitate cu tratamentul contabil stabilit de IAS 40.

Cladirile sunt reevaluate la 31 decembrie 2015 de un evaluator independent autorizat ANEVAR. Pentru anii financiari 2013, 2014 si 2016, deprecierea de valoare a fost estimata de Societate, evolutia valorilor juste fiind considerata nesemnificativa. Conform IAS 40, orice modificare de valoare se prezinta in contul de profit si pierdere. Modificarile aferente investitiilor imobiliare incepand cu 1 ianuarie 2015 si pana la 31 decembrie 2016 sunt următoarele:

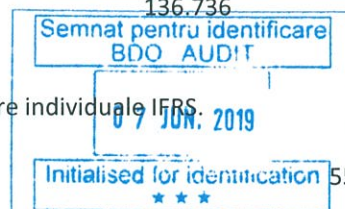
	Investiții imobiliare
Cost presupus la valoare justa stabilita la 31 decembrie 2012	894.729
Pierdere neta din evaluarea la valoarea justa a investitiilor imobiliare in perioada 2013-2014	<u>(90.334)</u>
Valoarea contabilă netă la 1 ianuarie 2015	<u>804.395</u>

	Anul incheiat la:	
	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015
Valoare contabilă netă inițială	799.160	804.395
Pierdere neta din evaluarea la valoarea justa	<u>(48.723)</u>	<u>(5.235)</u>
Valoarea contabilă netă	<u>750.437</u>	<u>799.160</u>

7. IMOBILIZARI NECORPORALE

	<u>Imobilizari necorporale in curs</u>	<u>Licente si software</u>	<u>TOTAL imobilizari necorporale</u>
Sold la 1 ianuarie 2015			
Cost	366.671	22.954.555	23.321.226
Amortizare cumulate	-	(22.114.826)	(22.114.826)
Depreciere de valoare cumulata	-	<u>(21.173)</u>	<u>(21.173)</u>
Valoare contabila neta	366.671	999.950	1.185.227
Anul încheiat la 31 decembrie 2015			
Valoare contabilă netă initiala	366.671	999.950	1.185.227
Intrari	-	8.405	8.405
Transferuri	(136.736)	136.736	-

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

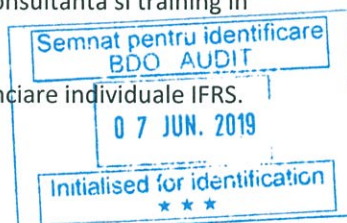
	<u>Imobilizari necorporale in curs</u>	<u>Licente si software</u>	<u>TOTAL imobilizari necorporale</u>
Iesiri	(229.935)	-	(229.935)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	-	-
Cheltuiala cu amortizarea din an	-	(663.201)	(663.201)
Ajustari pentru pierderea de valoare	=	21.173	=
Valoarea contabila neta	-	321.669	321.669
La 31 decembrie 2015			
Cost	-	23.099.696	23.099.696
Amortizare cumulate	-	(22.778.027)	(22.778.027)
Depreciere de valoare cumulata	=	=	=
Valoare contabila neta	-	321.669	321.669
Anul încheiat la 31 decembrie 2016			
Valoare contabilă netă initiala	-	321.669	321.669
Intrari	-	17.482	17.482
Transferuri	-	-	-
Iesiri	-	(623.213)	(623.213)
Amortizarea cumulata a iesirilor	-	623.213	623.213
Cheltuiala cu amortizarea din an	-	(121.043)	(121.043)
Ajustari pentru pierderea de valoare	=	=	=
Valoarea contabila neta	-	218.108	218.108
La 31 decembrie 2015			
Cost	-	22.493.965	22.493.965
Amortizare cumulate	-	(22.275.857)	(22.275.857)
Depreciere de valoare cumulata	=	=	=
Valoare contabila neta	-	218.108	218.108

8. INTERESE DE PARTICIPARE IN ALTE ENTITATI

La 31 decembrie 2016, la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015, Societatea detine titluri sub forma de interese de participare in urmatoarele entitati nelistate:

<u>Denumirea entitatii</u>	<u>Tara de inregistrare</u>	<u>Anul inregistrarii</u>	<u>Obiectul de activitate</u>	<u>Procent detinut (%)</u>
Romanian Fuelling Services SRL	Romania	1997	Servicii legate de alimentarea cu carburanti	50%
Globe Ground SRL	Romania	1992	Servicii aeroportuare	37%
DNATA SA	Romania	1992	Servicii de catering	30,84%
CREAC	Romania	2011	Consultanta si training in	25%

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

<u>Denumirea entitatii</u>	<u>Tara de inregistrare</u>	<u>Anul inregistrarii</u>	<u>Obiectul de activitate</u>	<u>Procent detinut (%)</u>
World Trade Hotel SA	Romania	2008	aviatie Servicii hoteliere	2,6%
World Trade Center Bucuresti SA	Romania	1991	Servicii hoteliere	2,6%
Asociatia pentru promovare turism	Romania	2014	Dezvoltare si promovare turism	11%

Procentul drepturilor de vot este egal cu procentul actiunilor detinute (1 actiune = 1 vot).

Societatea prezinta interesele de participare la cost, ajustat cu indicii de hiperinflatie pana la 31 decembrie 2003 pentru imobiliarile dobandite pana la 31 decembrie 2003 inclusiv.

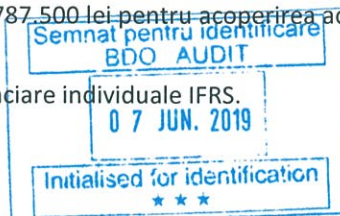
La data tranzitiei la IFRS 1 ianuarie 2015, valoarea intereselor de participare dupa retratarile IFRS se prezinta dupa cum urmeaza:

<u>Denumirea entitatii</u>	<u>Anul inregistrarii</u>	<u>Procent detinut</u>	<u>Valoarea nominala conform OMF 1802</u>	<u>Inflatare conform IAS 29 (Nota 4 p)</u>	<u>Retratare IFRS (Nota 4 n)</u>	<u>Cost retratat conform IFRS</u>
Romanian Fuelling Services SRL	1997	50%	422.556	1.403.505	-	1.826.061
Globe Ground SRL	1992	37%	18.309	5.069.662	-	5.087.971
DNATA SA	1992	30,84%	103.300	7.966.413	-	8.069.713
CREAC	2011	25%	2.625.000		(1.837.500)	787.500
World Trade Hotel SA	2008	2,6%	2.337		-	2.337
World Trade Center Bucuresti SA	1991	2,6%	2.044.630	2.950.060	-	4.994.690
Asociatia pentru promovare turism	2014	11%	4.392		-	4.392
Ajustari pentru pierdere valoare – World Trade center Bucuresti SA			(2.044.630)	(2.950.060)	-	(4.994.690)
TOTAL			3.175.894	14.439.580	(1.837.500)	15.777.974

La 1 ianuarie 2015, Societatea avea inregistrat un provizion pentru pierderea de valoare a intereselor in World Trade Center Bucuresti, ca urmare a intrarii acesteia in insolventa in cursul anului 2011.

In cursul anului 2015, prin hotararea AGEA nr.9/29.12.2015 s-a hotarat dizolvarea societatii CREAC in principal datorita lipsei de atractivitate a actionarilor de a investi suplimentar in aceasta societate. Ca urmare a Hotararii AGEA de dizolvare a acestei societati si a faptului ca nu se cunosc sansele de recuperare a capitalului varsat de Compania TAROM in suma de 787.500 lei (partial 30% la capitalul subscris), la 31 decembrie 2015 Societatea a constituit un provizion in suma de 787.500 lei pentru acoperirea acestui risc.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

NOTE LA SITUATIILE FINANCIARE INDIVIDUALE IFRS PENTRU ANUL INCHEIAT LA 31 DECEMBRIE 2016
 (toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Societatea nu si-a asumat nicio obligatie si nu a facut nicio plata in numele societatilor in care detine titluri sub forma intereselor de participare.

Situatia intereselor de participare la 31 decembrie 2016, la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015 se prezinta dupa cum urmeaza:

<u>Denumirea entitatii</u>	<u>Anul inregistrarii</u>	<u>Procent detinut</u>	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Cost initial					
Romanian Fuelling Services SRL	1997	50%	1.826.061	1.826.061	1.826.061
Globe Ground SRL	1992	37%	5.087.971	5.087.971	5.087.971
DNATA SA	1992	30,84%	8.069.713	8.069.713	8.069.713
CREAC	2011	25%	787.500	787.500	787.500
World Trade Hotel SA	2008	2,6%	2.337	2.337	2.337
World Trade Center Bucuresti SA	1991	2,6%	4.994.690	4.994.690	4.994.690
Asociatia pentru promovare turism	2014	11%	4.392	4.392	4.392
Ajustari pentru pierdere valoare					
World Trade Center Bucuresti SA			<u>(4.994.690)</u>	<u>(4.994.690)</u>	<u>(4.994.690)</u>
CREAC			<u>(787.500)</u>	<u>(787.500)</u>	
Valoarea contabila neta			14.990.474	14.990.474	15.777.974

Societatea a primit dividende de la entitatile asociate Dnata si Globe Ground (Nota 32, Nota 35).

Sumarul informatiilor financiare (valoarea totala a activelor si datoriilor etc.) privind entitatile asociate si entitatile detinute in participatiune este prezentat in tabelul de mai jos.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

	<u>Romanian Fuelling Services SRL</u>				<u>Globe Ground SRL</u>				<u>DNATA SA</u>	
	50%		50%		37%		37%		30.84%	
	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015
Active	10.526.488	9.881.997	9.594.576	61.999.612	61.525.931	61.150.913	51.772.144	46.396.425	47.091.612	
Datorii	(1.790.751)	(1.343.686)	(1.101.682)	(7.059.260)	(7.017.844)	(7.585.623)	(22.882.465)	(19.601.899)	(23.461.365)	
Activul net	8.735.737	8.538.311	8.492.894	54.940.352	54.508.087	53.565.290	28.889.679	26.794.526	23.630.247	
Profit/(pierdere)	197.427	45.416	33.299	10.944.739	11.512.474	11.537.839	18.586.872	16.491.719	13.327.440	
Cota-parte TAROM in activul net al entitatii	4.367.869	4.269.156	4.246.447	20.327.930	20.167.992	19.819.157	8.909.577	8.263.432	7.287.568	
Cota-parte TAROM la profitul entitatii	98.714	22.708	16.649	4.049.553	4.259.615	4.269.001	5.732.191	5.086.046	4.110.182	
Dividende primite (Note 32, 35)				(4.259.615)	(3.838.234)	(3.710.883)	(5.085.386)	(4.109.649)	3.367.865	
Reconciliere interese la metoda punerii in echivalenta										
Sold initial	4.269.155	4.246.447		20.240.539	19.819.157		6.171.425	5.195.028		
Profit	98.714	22.708		4.049.553	4.259.615		5.732.191	5.086.046		
Dividende	-	-		(4.259.615)	(3.838.234)		(5.085.386)	(4.109.649)		
Sold final	4.367.869	4.269.155		20.030.477	20.240.539		6.818.230	6.171.425		

Reconciliere interese la metoda punerii in echivalenta

Sold initial	4.269.155	4.246.447
Profit	98.714	22.708
Dividende	-	-
Sold final	4.367.869	4.269.155

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

9. INVESTITII FINANCIARE

9.1 Investitii financiare pe termen lung

La 31 Decembrie 2016, la 31 Decembrie 2015 si la 1 Ianuarie 2015 investitiile financiare pe termen lung ale Companiei se refera la:

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Titluri de stat (a)	20.571.183	20.963.742	78.877.153
Certificate SITA (b)	1.459.603	1.379.118	1.120.618
Alte creante si investitii pe termen lung (c)	9.762.906	9.833.276	1.293.268
Alte garantii	<u>21.516</u>	<u>20.738</u>	<u>110.434</u>
Total investitii pe termen lung	<u>31.815.209</u>	<u>32.196.876</u>	<u>81.401.475</u>

- a) Titlurile de stat detinute de Societate si care sunt scadente intr-o perioada mai mare de un an sunt alcatuite din:

31 decembrie 2016

Valoare titluri	Moneda	Scadenta	Dobanda
4.530.000	EUR	21/01/2019	0.92%

31 decembrie 2015

Valoare titluri	Moneda	Scadenta	Dobanda
4.633.383,29	EUR	21/01/2019	0.92%

1 ianuarie 2015

Valoare titluri	Moneda	Scadenta	Dobanda
9.342.118,95	EUR	26/02/2016	2.32 %
8.241.738,16	EUR	26/02/2016	1.86%

Toate titlurile de stat sunt emise de Statul Roman si achizitionate prin Citi Bank Europe Plc care este si depozitarul acestora. Societatea intentioneaza sa pastreze titlurile pana la scadenta.

- b) Garantiile SITA sunt certificatele de investitii deținute de Tarom la SITA, reprezentand contribuția anuală a Companiei la planul de investiții S.I.T.A. rezultată din obligațiile financiare generate de calitatea de Companie Membră S.I.T.A. (Societe Internaționale de Telecommunications Aeronautiques). Rambursarea fiecărui certificat se efectuează pe o perioadă de 10 ani, în rate anuale egale, începând cu cea de-a douăsprezecea luna după plata certificatului de investiții către SITA. Valoarea certificatelor este purtătoare de dobândă.

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Valoarea garantiilor SITA in USD	339.182,2	332.501,8	303.954,1

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

- c) Alte creante si investitii pe termen lung includ garantiile si/sau depozitele în favoarea partenerilor interni și externi, dintre care enumeram în principal:

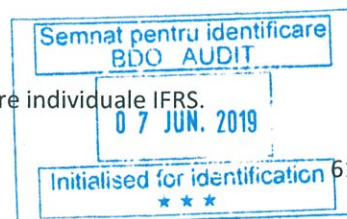
	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
- Depozit constituit în favoarea Flughafen Munchen pentru garantarea plăților pentru serviciile de operare TAROM la Munchen;	150.000 EUR	150.000 EUR	150.000 EUR
- Depozit constituit in favoarea WORLDPAY (UK) LIMITED (NATW) – Marea Britanie pentru acoperirea serviciilor in legatura cu tranzactii carti de credit	1.992.987,73 EUR	1.992.987,73 EUR	-
- Depozit constituit in favoarea Budapest Airport pentru garantare plati servicii operare TAROM la Budapesta	-	20.000 EUR	-
- Depozit constituit in favoarea Jordan Petroleum pentru garantare plati aprovizionare combustibil aviatie	-	10.000 USD	-
- Depozit deschis pentru garantare plati servicii de intocmire si transmitere catre autoritatile locale in numele TAROM a declaratiilor lunare „Air Travel Tax” in favoarea Hauptzollamt Nurnberg/ TAC Steuerberatungsgesellschaft	-	-	85.000 EUR

9.2 Investitii financiare curente

Investitiile financiare curente ale Societatii se refera la:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Depozite bancare pe termen scurt, cu maturitatea intre 3 luni si 1 an (a)	313.745.775	106.117.815	51.523.298
Titluri de stat pe termen scurt (b)	-	77.549.930	134.467.097
Dobanzi de incasat	1.136.071	494.347	2.037.856
Alte investitii pe termen scurt	9.447	9.979	8.321
Total investitii financiare curente	<u>314.891.293</u>	<u>184.172.071</u>	<u>188.036.572</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

a) Depozitele la termen cu scadenta pana intr-un an includ:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
LEUMI_ Tel Aviv	-	-	469.635
BRD	-	76.053.115	51.053.663
BCR	134.075.062	2.262.250	-
Banca Transilvania	95.363.100	-	-
Garanti Bank	45.394.204	-	-
ING Bank	38.729.700	-	-
Unicredit Tiriac	-	26.960.050	-
Alte banci	<u>183.708</u>	<u>842.400</u>	-
Total depozite cu scadenta intre 3 luni si 1 an	<u>313.745.775</u>	<u>106.117.815</u>	<u>51.523.298</u>

Valoarea medie a dobanzii pentru depozite este de 0.9% la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2015.

b) Titlurile de stat cu scadenta pana intr-un an:

	Valoare titluri	Moneda	Scadenta	Dobanda
La 31 decembrie 2016	-	-	-	-
La 31 decembrie 2015	17.140.000	EUR	26/02/2016	1.86 % - 2.32 %
La 1 ianuarie 2015	30.000.914	EUR	18/03/2015	4.47 % - 5.6 %

10. STOCURI

a) La 31 decembrie 2016, 31 decembrie 2015 si 1 ianuarie 2015 stocurile se prezinta astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Piese de schimb	37.302.008	36.627.567	31.853.270
Alte material	2.095.729	2.307.973	2.068.048
Obiecte de inventar	210.041	307.973	114.597
Materiale detinute la terti	209.752	248.929	224.927
Combustibil	32.177	167.522	283.258
Consumabile	152.949	388.160	1.269.737
Marfuri	2.511	3.861	3.861
Avansuri pentru furnizori de stocuri	373.587	467.351	1.641.556
Ajustari pentru deprecierea stocurilor	<u>(12.798.832)</u>	<u>(12.417.245)</u>	<u>(11.146.588)</u>
Total valoare neta stocuri	<u>27.579.922</u>	<u>28.102.091</u>	<u>26.312.666</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

- b) Societatea calculeaza ajustari pentru deprecierea valorii stocurilor care nu au avut miscare in ultimii 4 ani, precum si pentru stocurile degradate fizic si moral. Ajustarile pentru deprecierea valorii stocurilor cuprind:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Ajustari pentru deprecierea piese de schimb	12.715.222	12.390.813	11.121.273
Ajustari pentru deprecierea materialelor	<u>83.610</u>	<u>26.432</u>	<u>25.315</u>
Total provizion stocuri	<u>12.798.832</u>	<u>12.417.245</u>	<u>11.146.588</u>

Miscarea provizionului de stocuri in perioada se prezinta astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Sold initial	12.417.245	11.146.588	9.619.308
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	<u>381.587</u>	<u>1.270.657</u>	<u>1.527.280</u>
Sold final	<u>12.798.832</u>	<u>12.417.245</u>	<u>11.146.588</u>

11. CREANTE COMERCIALE SI ALTE CREANTE

Creantele societatii se prezinta la fiecare data a bilantului, astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Creante comerciale	38.234.984	42.311.513	37.785.873
Facturi de emis clientilor	4.724.501	4.776.681	7.632.439
Vanzari prin carti de credit de incasat	10.721.615	7.986.853	9.178.642
Ajustari pentru deprecierea creantelor	<u>(9.917.530)</u>	<u>(8.167.800)</u>	<u>(8.877.085)</u>
Creante comerciale – net	<u>43.763.570</u>	<u>46.907.247</u>	<u>45.719.869</u>
Alte creante	14.240.807	13.997.498	16.552.237
Garantii in favoarea partenerilor	5.773.079	6.149.285	34.363.033
Avansuri catre furnizori	1.750.212	1.362.255	20.813.324
Alte creante cu statut	722.676	1.349.540	1.311.654
TVA de recuperate	2.262.722	90.879	68.256
Alte creante cu angajatii	33.652	59.657	50.658
Ajustari pentru deprecierea altor creante	<u>(5.972.730)</u>	<u>(6.018.898)</u>	<u>(4.494.689)</u>
Alte creante – net	<u>18.810.418</u>	<u>16.990.216</u>	<u>68.664.473</u>
Total creante	<u>62.573.988</u>	<u>63.897.463</u>	<u>114.384.342</u>

Creantele comerciale includ, in principal, sume de incasat de la agentii de vanzare interni si externi aferente biletelor vandute.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

„Alte creante” includ: debitori diversi (persoane fizice si juridice) de la care compania asteapta sa aiba unele operatiuni de incasari; creante asupra fostilor salariati cu sentinte penale, procese deschise pentru recuperari de concedii, drepturi salariale pe care compania se asteapta sa le recupereze in functie de hotarari judecatoresti.

Creanțele în legătură cu statul includ valoarea indemnizatiilor pentru asigurările sociale de sanatate si concedii medicale care urmeaza a fi recuperate sau compensate cu alte datorii catre bugetul statului.

Taxa pe valoare adăugată de recuperat se va compensa cu datoriile către bugetul de stat.

Garantiile/ depozitele constituite in favoarea partenerilor externi si interni, cu scadenta pana intr-un an, includ in principal:

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Garantii/depozite < 1 an			
- Garantie constituita in favoarea Halodell Limited (fost B&B Acquisition Leasing), reprezentand chiria pentru aeronave Boeing 737/800	-	-	1.555.000 USD
- Garantii si depozite gajate constituite la Banco Popular Espanol in favoarea AENA (Aeropuertos Espanoles & Navegacion Aerea – Aeroporturile spaniole si traficul aerian)	500.000 EUR	500.000 EUR	500.000 EUR
- Depozit deschis in favoarea Athens International Airport (Grecia) pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	180.000 EUR	180.000 EUR	-
- Depozit deschis in favoarea Brussels International Airport Company (Belgia) pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	105.379 EUR	105.379 EUR	-
- Garantie SITA – Belgia – depozit deschis pentru acoperirea costurilor anuale, precum si contravaloarea certificatelor de depozit achizitionate de la SITA Group Foundation	538.711,54 USD	557.307,52 USD	-
- Depozit deschis in favoarea Flughafen Munchen (Germania) pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	162.669,69 EUR	162.669,69 EUR	-
- Depozit deschis in favoarea Hellenic Civil Aviation Authority Grecia pentru servicii aeroportuare – taxe pasageri	178.170 EUR	178.170 EUR	-
- Depozit deschis in favoarea US CUSTOMS AND BORDER PROTECTION pentru garantarea accesului aeronavelor TAROM pe aeroporturile din SUA	100.000 USD	100.000 USD	-
- Depozit deschis in favoarea PRAGUE AIRPORT pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	133.450 EUR	108.476 EUR	-

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS 2016

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Garantii/depozite < 1 an			
- Depozit deschis in favoarea FRAPORT Germania pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	124.999,15 EUR	-	-
- Depozit deschis in favoarea DNATA Emiratele Arabe Unite pentru acoperirea serviciilor handling – recuperat la inceputul anului 2017	69.000 USD	-	-
- Depozit constituit in favoarea Lufthansa Technik (Germania) pentru acoperirea serviciilor tehnice	400.000 EUR	-	400.000 EUR
- Depozit WORLDPAY (NATWEST) restinut de partener pentru cartile de credit incasate ca urmare a neindeplinirii de catre TAROM a clauzelor de garantie din contract	-	-	2.000.000 EUR
- Depozit deschis in favoarea Amsterdam Airport Schiphol (Olanda) pentru acoperirea serviciilor aeroportuare	-	190.000 EUR	-
- Depozit deschis in favoarea Swissport Belgium (Belgia) pentru acoperirea serviciilor de handling	-	190.000 EUR	-

Societatea calculeaza ajustari pentru deprecierea valorii creantelor incerte, precum si in cazul clientilor aflati in litigiu. Provizionul de clienti se constituie atunci cand recuperabilitatea creantelor devine improbabila si se deschide actiunea in instanta. Perioada de timp pentru inceperea demersurilor juridice dureaza in jur de un an de zile.

Pierderi din creanțe și debitori diverși se recunosc pentru clienti pentru care instantele judecatoresti au emis decizii in favoarea acestora si clienti pentru care s-a incheiat procedura falimentului.

Mișcările înregistrate în cursul anilor 2016, 2015 si 2014 în provizionul aferent creanțelor depreciate sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Sold initial la 1 ianuarie	14.186.698	13.371.774	27.709.779
Miscari in contul de profit si pierdere (Nota 31):			
Provizion pentru creanțe incerte înregistrat în cursul anului	2.550.293	2.823.733	3.299.858
Reversare provizion ramas fara utilizare	(628.140)	(800.862)	(1.922.593)
Diferenta neta de curs valutar	5.354	122.219	1.160.892
Pierderi din creanțe și debitori diverși	(223.945)	(1.330.166)	(16.876.162)
Sold final la 31 decembrie	15.890.260	14.186.698	13.371.774

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

12. CHELTUIELI INREGISTRATE IN AVANS

La data bilantului cheltuielile inregistrate in avans se prezinta astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Cheltuieli inregistrate in avans privind asigurarea aeronavelor	961.466	1.187.780	1.164.914
Cheltuieli inregistrate in avans privind comisioanele la vanzare	583.192	624.052	676.711
Alte cheltuieli inregistrate in avans	<u>3.220.364</u>	<u>3.270.965</u>	<u>3.268.821</u>
Total cheltuieli in avans	<u>4.765.022</u>	<u>5.082.797</u>	<u>5.110.446</u>

13. DISPONIBILITATI, CONTURI ASIMILATE SI NUMERAR RESTRICTIONAT

La data bilantului disponibilitatile si conturile asimilate ale Companiei se prezinta astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Conturi curente in lei	5.300.211	10.108.876	15.721.425
Conturi curente in valuta	28.956.957	54.012.939	38.443.197
Depozite in lei - termen sub 3 luni	52.541.129	167.468.684	36.608.831
Valori de incasat	-	-	449.670
Sume in curs de decontare	192.822	-	31.508
Disponibilitati in casa lei	22.888	39.412	31.949
Disponibilitati in casa valuta	186.247	174.660	256.820
Alte echivalente în numerar	<u>3.469.848</u>	<u>3.804.551</u>	<u>565.106</u>
Total disponibilitati	90.670.102	235.609.122	92.108.506
Numerar restrictionat	<u>7.117.105</u>	<u>7.491.260</u>	<u>6.591.068</u>
Total disponibilitati, conturi asimilate si numerar restrictionat	97.787.206	243.100.382	98.699.574

Numerarul restrictionat la 31 decembrie 2016, 31 decembrie 2015 si 1 ianuarie 2015 se prezinta astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Depozite aeroporturi	6.328.558	5.040.559	4.520.090
Alte depozite gajate	<u>788.547</u>	<u>2.450.702</u>	<u>2.070.978</u>
Total numerar restrictionat	<u>7.117.105</u>	<u>7.491.260</u>	<u>6.591.068</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

14. CAPITALUL SOCIAL SI REZERVE PRIVIND CONTRIBUTIILE LA CAPITAL

La momentul tranziției la IFRS, Societatea calculează și recunoaște efectul economiei hiperinflaționiste prin aplicarea IAS 29 (Nota 4 a).

Capitalul social al Societatii se compune din:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Capital social statutar	2.222.727.338	2.191.664.208	2.151.452.143
Ajustari ale capitalului social (IAS 29)	<u>1.334.952.667</u>	<u>1.334.952.667</u>	<u>1.334.952.667</u>
Capital social ajustat cu inflatarea	<u>3.557.680.005</u>	<u>3.526.616.875</u>	<u>3.486.404.810</u>
Rezerve privind contributi in avans la capital	<u>6.984.206</u>	<u>31.063.130</u>	<u>40.212.065</u>
Valoarea capitalului social si a contributiilor la capital IFRS	<u>3.564.664.211</u>	<u>3.557.680.005</u>	<u>3.526.616.875</u>

Numarul de actiuni ordinare, cu o valoare nominala de 2,5 lei/actiune, reprezentand capitalul social statutar se prezinta astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Capital social varsat	2.222.727.338	2.191.664.208	2.151.452.143
Nr actiuni	889.090.935	876.665.683	860.580.857
Valoarea nominala a actiunii (lei/actiune)	2.5	2.5	2.5

Toate actiunile sunt comune, detinatorii acestora avand dreptul de a primi dividende si dreptul la un vot pe actiune in intalnirile actionarilor.

Structura actionariatului se prezinta dupa cum urmeaza:

Actionar	<u>31 Decembrie 2016</u>		<u>31 Decembrie 2015</u>		<u>1 Ianuarie 2015</u>	
	Procent detinut (%)	Nr. de actiuni	Procent detinut (%)	Nr. de actiuni	Procent detinut (%)	Nr. de actiuni
Ministerul Transporturilor	97,21	864.261.018	97,17	851.835.766	97,12	835.750.940
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	1,47	13.025.880	1,48	13.025.880	1,51	13.025.880
ROMATSA	1,24	11.051.242	1,26	11.051.242	1,28	11.051.242
Fondul de Investitii Muntenia	<u>0,08</u>	<u>752.795</u>	<u>0,09</u>	<u>752.795</u>	<u>0,09</u>	<u>752.795</u>
Total	<u>100</u>	<u>889.090.935</u>	<u>100,00</u>	<u>876.665.683</u>	<u>100</u>	<u>860.580.857</u>

Societatea nu a acordat dividende actionarilor in exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016, la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Rezerve privind contributiile la capital

La 31 decembrie 2016 rezervele privind contributiile la capital constau in:

- suma de 6.984.206 lei reprezentand dobanzile platite in 2016 de catre Ministerul Finantelor Publice aferente imprumuturilor contractate de catre Ministerul Transporturilor dar folosite de Tarom pentru achizitia de aeronave. In conformitate cu legea nr. 136/1998 actualizata prin legea nr. 316/2002 si Hotararea de Guvern nr. 7/2000, aceste sume au majorat in 2017 capitalul social al Companiei. Compania va emite un numar fix de actiuni la valoarea nominala.

La 31 decembrie 2015 rezervele privind contributiile la capital constau in:

- suma de 22.155.665 lei reprezentand sumele incasate de la Ministerul Transporturilor in anul 2015 pentru plata ratelor scadente aferente contractelor de imprumut
- suma de 8.907.465 lei reprezentand dobanzile platite in 2015 de catre Ministerul Transporturilor aferente imprumuturilor contractate de catre Ministerul Transporturilor dar folosite de Tarom pentru achizitia de aeronave.

La 1 ianuarie 2015 rezervele privind contributiile la capital constau in:

- suma de 31 milioane lei reprezentand sumele incasate de la Ministerul Transporturilor in anul 2014 pentru plata ratelor scadente aferente contractelor de imprumut
- suma de 9,2 milioane lei reprezentand dobanzile platite in 2014 de catre Ministerul Transporturilor aferente imprumuturilor contractate de catre Ministerul Transporturilor dar folosite de Tarom pentru achizitia de aeronave. In conformitate cu legea nr. 136/1998 actualizata prin legea nr. 316/2002 si Hotararea de Guvern nr. 7/2000, aceste sume au majorat in 2016 capitalul social al Companiei. Compania a emis un numar fix de actiuni la valoarea nominala.

	<u>Capital social</u> <u>varsat</u>	<u>Rezervă de</u> <u>inflatare</u>	<u>Contributii in</u> <u>avans la</u> <u>capital social</u>	<u>Total capital</u> <u>social</u>
Sold la 1 ianuarie 2015	2.151.452.143	1.334.952.667	40.212.065	3.526.616.875
Sume primite de la Ministerul Transportului si utilizate pentru plata ratelor	-	-	22.155.665	22.155.665
Sume achitate de MT si MFP reprezentand dobanzi aferente creditelor contractate pentru finantarea proiectului de achizitie aeronave AIRBUS 318 de TAROM			8.907.465	8.907.465
Majorare capital social din rezerve privind contributi la capital	<u>40.212.065</u>	=	<u>(40.212.065)</u>	=
Sold la 31 Decembrie 2015	2.191.664.208	1.334.952.667	31.063.130	3.557.680.005
Sold la 1 ianuarie 2016	2.191.664.208	1.334.952.667	31.063.130	3.557.680.005
Sume achitate de MT si MFP reprezentand dobanzi aferente creditelor contractate pentru finantarea proiectului de achizitie aeronave AIRBUS 318 de TAROM	-	-	6.984.206	6.984.206
Majorare capital social din rezerve privind contributi la capital	<u>31.063.130</u>	=	<u>31.063.130</u>	=
Sold la 31 decembrie 2016	2.222.727.339	1.334.952.667	6.984.206	3.564.664.211

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS 2019

15. IMPRUMUTURI

Compania nu are imprumuturi la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2015.

In cursul anului 2015, Compania incheie contractul de leasing cu Vuia Leasing pentru achizitia a doua aeronave BOEING 737 - 700 (YR-BGH. YR-BGI). Achizitia a fost finantata la 03.11.2003 printr-un credit extern in suma de 71.908.013 USD obtinut de la ING Capital LLC pe o perioada de 12 ani, garantat de Ministerul Finantelor Publice si de Agentia Creditelor Externe (EX-IM BANK USA).

La 1 ianuarie 2015 principalul datorat era in suma de 6,410,552.24 USD, echivalentul a 23.634.419 RON. Acesta a fost achitat integral conform scadentarii in 4 transe: 05/02/2015, 05/05/2015, 05/08/2015, 04/11/2015.

La data incheierii contractului de leasing financiar, Compania TAROM a exercitat optiunea de a cumpara cele doua aeronave la data platii ultimei rate, respectiv la 05.11.2015. Ulterior intrarii in proprietate a celor doua aeronave, Societatea Vuia Leasing a intrat in lichidare.

	<u>31 Decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 Decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 Ianuarie</u> <u>2015</u>
Leasing financiar	-	-	23.634.419
Dobanda aferenta leasing	-	-	11.034
Total imprumuturi	-	-	23.645.453

16. DATORII COMERCIALE

Datoriile comerciale ale Societatii sunt pe termen scurt (fiind exigibile pana intr-un an de zile) si se prezinta astfel:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Furnizori de servicii	71.036.782	65.525.424	75.392.240
Furnizori facturi de primit	36.550.303	41.480.546	44.909.160
Furnizori de imobilizari	187.378	333.334	309.380
Avansuri incasate de la client	<u>85.776.060</u>	<u>98.186.031</u>	<u>88.501.238</u>
Total	193.550.523	205.525.335	209.112.018

Costul amortizat al datoriilor comerciale aproximeaza valoarea justa a acestora, avand in vedere scadenta pe termen scurt a acestora.

Avansurile incasate de la clienti cuprind valoarea biletelor vandute, pentru care nu au fost realizate prestatii pana la data bilantului.

Furnizori facturi de primit includ in principal sume previzionate pentru serviciile primite, insa nefacturate pana la data bilantului, cum ar fi:

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS JUN. 2019

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Sume previzionate privind onorarii contract servicii audit	134.870	128.609	300.000
Sume previzionate privind servicii intocmire dosar preturi de transfer	36.329		
Sume previzionate privind servicii de evaluare a beneficiilor angajatilor pe baza calculului actuarial pentru anul financiar 2016	15.213		

17. ALTE DATORII

Alte datorii includ urmatoarele:

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Salarii, beneficii si asigurari sociale (a)	22.373.226	20.455.277	10.908.596
TVA de plata	-	1.330.362	1.688.766
Creditori diversi	4.034.004	3.329.408	1.972.204
Alte datorii	104.437	133.034	53.909
Sume datorate reprezentand salariile compensatorii pentru angajatii pensionati anterior datei bilantului (b)	<u>8.861.119</u>	<u>13.201.719</u>	<u>18.855.697</u>
- din care cu termen de exigibilitate:			
<i>sub 1 an</i>	6.792.342	10.068.111	11.836.001
<i>intre 1 si 2 ani</i>	1.981.239	2.967.572	6.426.501
<i>intre 2 si 5 ani</i>	87.538	166.037	593.195
Garantii retinute angajatilor care lucreaza in agentiiile din strainatate:	<u>1.841.911</u>	<u>1.874.691</u>	<u>1.851.097</u>
- din care cu termen de exigibilitate:			
<i>peste 5 ani</i>	1.841.911	1.874.691	1.851.097
Total alte datorii	<u>37.214.697</u>	<u>40.324.491</u>	<u>35.330.269</u>
Din care:			
- Total alte datorii pe termen scurt (sub 1 an)	33.304.009	35.316.192	26.459.476
- Total alte datorii pe termen lung (peste 1 an)	3.910.688	5.008.299	8.870.793

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

- a) „Salarii, beneficii si contributii sociale” includ sumele previzionate pentru obligatia de plata privind concediile de odihna neefectuate:

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Sume previzionate pentru concediile de odihna neefectuate	6.717.102	5.575.197	-

- b) Sume datorate reprezentand salarii compensatorii pentru angajatii pensionati anterior datei bilantului se refera la obligatia de 18 (+1) salarii fata de personalul tehnic-aeronautic conform Legii 95/2008 si/sau sentintelor civile, pentru care Societatea a calculat si plateste anuitati certe cu o rata de actualizare 0%, obligatie care nu a fost inclusa in calculul actuarial al provizionului de pensii prezentat la Nota 18.

18. OBLIGATIILE PRIVIND BENEFICIILE POSTANGAJARE ALE ANGAJATILOR

Societatea a calculat si a constituit provizioane pentru obligatiile privind beneficiile postangajare ale angajatilor dupa cum urmeaza:

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Provizion pentru pensii si obligatii similar	23.408.103	23.718.841	18.616.544
Provizion pentru restructurare	-	-	<u>156.477</u>
Total obligatii privind beneficiile postangajare ale angajatilor	<u>23.408.103</u>	<u>23.718.841</u>	<u>18.773.021</u>

Clasificarea obligatiilor postangajare

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Portiunea curenta din obligatiile privind plata beneficiilor postangajare	1.639.414	1.347.526	156.477
Obligatii pe termen lung privind plata beneficiilor la pensionare	21.768.689	22.371.315	18.616.544
Total obligatii privind beneficiile postangajare ale angajatilor	<u>23.408.103</u>	<u>23.718.841</u>	<u>18.773.021</u>

Provizion pentru restructurare

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS 2019

Provizionul pentru restructurare in valoare de 156.477 lei la 1 ianuarie 2015, reversat in totalitate in anul 2015, se refera la salariile compensatorii acordate angajatilor care au parasit voluntar Compania in 2011 si 2012 si platite esalonat pana in 2015.

Provizion pentru pensii si obligatii similare

Societatea a provizionat beneficiile angajatilor la pensionare in baza prevederilor Contractului Colectiv de Munca 2015-2017.

In conformitate cu prevederile Contractului Colectiv de Munca 205-2017, angajatii Companiei au dreptul sa primeasca diferite beneficii la pensionare, in functie de pozitia si vechimea in cadrul Companiei, dupa cum urmeaza:

- doua salarii brute lunare pentru angajatii care se pensioneaza inainte de varsta de pensionare plus inca 2 salarii brute lunare pentru angajatii cu o vechime in companie de minim 25 ani din care se retin si achita impozitele si contributiile potrivit legii
- cinci salarii compensatorii pentru angajatii care ating varsta standard a pensionarii sau pentru angajatii cu probleme medicale plus inca 3 salarii brute lunare pentru angajatii cu peste 25 de ani vechime din care se retin si achita impozitele si contributiile potrivit legii
- optsprezece salarii compensatorii egale cu salariul brut din ultima luna de lucru inainte de pensionare pentru personalul tehnic-aeronautic care atinge varsta standard de pensionare (conform Legii 95/2008) plus un salariu pentru fiecare an ce depaseste 25 ani vechime in activitate din care se retin si achita impozitele si contributiile potrivit legii .

Obligatia neta a Companiei a fost estimata utilizand tehnica actuariala a unitatilor de credit proiectate.

Suma provizionata la 31 decembrie 2016 a fost stabilita pe baza evaluarii actuariale efectuate de Deloitte Audit SRL, actuar autorizat, in conformitate cu Raportul incheiat in Aprilie 2017.

Sumele provizionate la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015 au fost calculate de Societate.

- a) Sumele recunoscute in situatia pozitiei financiare si miscarile obligatiei nete in perioada se prezinta astfel:

	Valoarea prezentă a obligatiei de plata privind beneficiile determinate
Obligatia initiala pentru beneficiile determinate – 1 ianuarie 2015	18.616.544
Costul serviciilor in perioada curenta si cea anterioara	5.496.652
Total sume recunoscute in contul de profit si pierdere	5.496.652
Beneficii plătite angajatilor	394.355
Obligația netă pentru beneficiile determinate – 31 decembrie 2015	23.718.841

	<u>Valoarea prezentă a obligatiei de plata privind beneficiile determinate</u>
Anul incheiat la 31 decembrie 2016	
Obligatia initiala pentru beneficiile determinate –	23.718.841
1 ianuarie 2016	
Costul serviciului actual – Personal non-tehnic	497.778
Costul serviciului actual – Personal tehnic	543.192
Costul cu dobânzile – Personal non-tehnic	338.365
Costul cu dobânzile – Personal tehnic	501.201
Costul serviciilor anterioare – Personal non-tehnic	-
Costul serviciilor anterioare – Personal tehnic	=
Total sume recunoscute in contul de profit si pierdere	1.880.536
Reestimari – (câștiguri)/pierderi actuariale:	
Pierderi actuariale – experiență– Personal non-tehnic	3.308.811
Castiguri actuariale – experiență– Personal tehnic	(4.117.364)
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele financiare– Personal non-tehnic	210.365
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele financiare– Personal tehnic	474.284
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele demografice– Personal non-tehnic	474.727
Pierderi actuariale din schimbările privind ipotezele demografice– Personal tehnic	<u>1.057.138</u>
Total sume recunoscute in alte elemente ale rezultatului global	1.407.969
Beneficii plătite angajatilor (incl. reversarea rezervei pentru contractele incheiate involuntar) – Personal non-tehnic	(1.983.061)
Beneficii plătite angajatilor (incl. reversarea rezervei pentru contractele incheiate involuntar) – Personal non-tehnic	<u>(1.616.183)</u>
Obligația netă pentru beneficiile determinate –	<u>23.408.102</u>
31 decembrie 2016	

b) Mișcările datoriei nete in perioada:

	Valoarea prezentă a beneficiilor angajatilor la pensionare la 31 decembrie 2016	Valoarea prezentă a beneficiilor angajatilor la pensionare la 31 decembrie 2015	Valoarea prezentă a beneficiilor angajatilor la pensionare la 1 ianuarie 2015
Soldul initial al obligației nete privind beneficiile determinate	23.718.841	18.616.544	5.102.296
Componentele obligatiei privind beneficiile la pensionare înregistrate in contul de profit și pierdere	1.880.536	5.496.652	13.514.248
Componentele obligatiei privind beneficiile la pensionare înregistrate in alte elemente ale rezultatului global	1.407.969	-	-
Beneficiile plătite	(3.599.244)	(394.355)	
Soldul final al obligației nete privind beneficiile determinate	23.408.102	23.718.841	18.616.544

Estimări cu privire la contul de profit sau pierdere pentru anul financiar 2016 au fost calculate considerând o rată medie de actualizare de 3.9% și o creștere a salariului mediu pe termen lung de 0%, conform strategiei Societatii privind creșterile salariale. Rata de rotație s-a bazat pe datele istorice ale Societatii, dar în final s-a presupus ca depinde de vârsta angajatului. Rata de mortalitate a fost folosită conform tabelului de mortalitate din România pentru anul 2012 și a fost ajustată cu un factor de 0,7 pentru a surprinde o îmbunătățire în timp a ratelor de mortalitate. Contribuțiile sociale plătite de angajator au fost considerate la nivelul anului 2016 și anul de pensionare a fost presupus dependent de data nasterii, conform legislației în vigoare.

La 31 decembrie 2016, costul serviciului curent și costul dobânzii sunt sume înregistrate în contul de profit și pierdere.

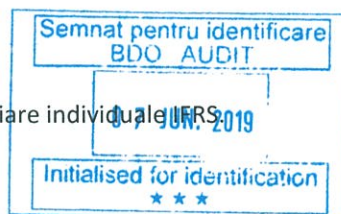
Costul serviciului curent reprezintă creșterea în valoarea actualizată a obligațiilor datorită prestării serviciilor de către angajați în anul curent.

Costul dobânzii se calculează ca valoarea actualizată a obligațiilor la începutul perioadei înmulțită cu rata medie de actualizare din perioada curentă.

(Câștiguri)/Pierderi actuariale sunt rezultatul schimbării prezumțiilor conducerii Societatii cu privire la indicatorii financiari, demografici și de experiență în 2016 comparativ cu 2015.

(Câștiguri)/Pierderi actuariale – Experiență sunt rezultatul modificării prezumțiilor privind creșterile salariale și rata de rotație a personalului.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Pe baza datelor istorice ale Societatii, salariul mediu brut a crescut cu 16% din 2015 in 2016. Cu toate acestea, la evaluarea din decembrie 2016 a DBO s-a folosit ipoteza ca nu vor mai exista cresteri salariale pe viitor, modificarea estimarii conducand la pierderi actuariale.

Castigurile datorate ajustarilor din experienta pentru personalul tehnic pe parcursul anului 2016 se datoreaza unei rate de rotatie a personalului mai mare care se observa in 2016, comparativ cu ceea ce s-a presupus la 31 decembrie 2015.

Estimari semnificative: ipoteze actuariale

Ipotezele actuariale semnificative utilizate in calculatia obligatiei de plata privind beneficiile angajatilor la pensionare sunt: ipoteze demografice (mortalitatea, rotatia personalului, probabilitatea de invaliditate etc.) și ipoteze financiare (rata de actualizare, nivelul beneficiilor etc.).

Rata de actualizare a fluxurilor viitoare de numerar folosita în evaluarea actuarială este rata de actualizare publicata de Autoritatea Europeana De Asigurari si Pensii Ocupationale („EIOPA”) la decembrie 2016. Rata de actualizare folosita de Societate la 31 decembrie 2015 este de 3.69%. Per ansamblu rata de actualizare creste în 2016 fata de 2015 in medie cu 5.7% pentru angajații din evaluarea Societatii.

Rata de mortalitate a angajaților se bazează pe tabele de mortalitate distincte pentru femei și bărbați publicate de Institutul Național de Statistică din România în anul 2012, ajustata cu un factor de imbunatatire de 0,7. In calcul s-a utilizat si probabilitatea de invaliditate, la care s-a aplicat un factor de 50% la probabilitatea de deces.

Rata de rotatie a angajaților utilizată este calculata pe grupe de varsta:

Grupa de varsta	18-35 ani	36-45 ani	45-60 ani	61-65 ani
Rata de rotatie la 31 decembrie 2016	6%	4%	2%	5%

Grupa de varsta	18-20 ani	20-30 ani	31-40 ani	41-50 ani	51-60 ani	61-65 ani
Rata de rotatie la 31 decembrie 2015	20%	5%	3%	1%	2%	7%

In calculele efectuate de Societate la 1 ianuarie 2015 si la 31 decembrie 2015, dar si la evaluarea de la 31 decembrie 2016 realizata de actuar, nu au fost presupuse cresteri salariale.

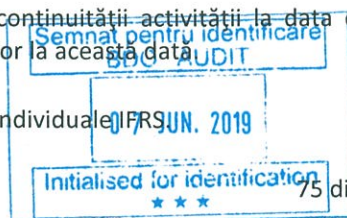
IAS 19 impune includerea contribuțiilor sociale și altor taxe aferente în evaluarea beneficiilor angajaților. Contributiile suportate de catre angajator depind de conditiile de munca ale angajatului.

Conditii de munca	Contributii	Numar angajati
Conditii normale	22.94%	502
Conditii deosebite	27.94%	459
Conditii special	32.94%	928

Vârsta de pensionare folosita pentru femei nascute după anul 1967 este estimată a fi 63 ani iar pentru bărbați născuți după 1950 a fi 65 de ani. Vârstele de pensionare medii folosite pentru femei și bărbați în funcție de anul nașterii sunt extrase din Legea 263/ 2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

Evaluarea beneficiilor angajaților este întocmită aplicând principiul continuității activității la data de 31 decembrie 2016 și nu există planuri de restructurare anunțate angajaților la această dată.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS JUN. 2019

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Durata medie a obligatiei privind plata beneficiilor la pensionare este de 22 ani pentru personalul non-tehnic si de 19 ani pentru personalul tehnic la 31 decembrie 2016 (la 31 decembrie 2015: 22 ani – personal non-tehnic; 20 ani – personal tehnic).

c) Analiza maturitatii estimate pentru obligatia de plata stabilita la data raportarii este urmatoarea:

Maturitatea provizionului de pensii

	Sold provizion la 31 decembrie 2016	pana 1 an	1-2 ani	2-5 ani	peste 5 ani
Tehnic	13.895.930	409.348	561.527	2.363.234	10.561.822
Non Tehnic	<u>9.512.172</u>	<u>1.230.066</u>	<u>508.113</u>	<u>1.788.408</u>	<u>5.985.585</u>
	23.408.102	1.639.414	1.069.640	4.151.642	16.547.407

	Sold provizion la 31 decembrie 2015	pana 1 an	1-2 ani	2-5 ani	peste 5 ani
Tehnic	17.053.654	856.157	1.269.984	1.771.958	13.155.555
Non Tehnic	<u>6.665.186</u>	<u>491.369</u>	<u>368.496</u>	<u>1.189.309</u>	<u>4.616.013</u>
	23.718.840	1.347.526	1.638.479	2.961.267	17.771.568

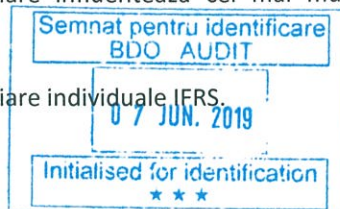
d) Analiza de sensibilitate

O modificare ipotezelor actuariale cu +/-1% va determina modificarea valorii actualizate a obligatiei de plata a beneficiilor la pensionare, conducand la urmatoarele valori:

Scenariu	Beneficiu la pensionare	Variatie	Beneficiu pensionare personal tehnic	Variatie
Cea mai buna estimare	9.512.172		13.895.930	
Rata de actualizare (- 1%)	8.652.218	-9%	12.776.959	-8%
Rata de actualizare (+1%)	10.529.513	11%	15.174.323	9%
Scaderi salariale (- 1%)	10.614.501	12%	15.285.938	10%
Cresteri salariale (+ 1%)	9.512.172	0%	13.895.930	0%
Rata de rotatie a personalului (- 0.5%)	9.004.025	-5%	13.224.402	-5%
Rata de rotatie a personalului (+ 0.5%)	10.063.712	6%	14.611.734	5%
Varsta de pensionare (- 1 an)	8.366.173	-12%	12.252.279	-12%
Varsta de pensionare (+ 1 an)	10.740.445	13%	15.670.940	13%

Cresterile salariale si presupunerile asupra varstei de pensionare influenteaza cel mai mult valoarea obligatiilor privind beneficiile determinate.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situatiile financiare individuale IFRS.

19. PROVIZIOANE

Situatia provizioanelor, altele decat obligatiile privind beneficiile postangajare (Nota 18), la 31 decembrie 2016, la 31 decembrie 2015 si 1 ianuarie 2015 se prezinta astfel:

	Provizioane pentru litigii	Provizioane pentru impozite	Provizioane pentru certIFICATE CO2	Alte provizioane	Total
Valoarea contabila la 1 ianuarie 2015	21.560.957	2.570.057	5.524.670	20.055.144	49.710.828
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	<u>27.962.648</u>	<u>(2.570.057)</u>	<u>5.823.101</u>	<u>(280.330)</u>	<u>33.179.265</u>
- Constituire provizion	34.988.112	-	8.133.186	577.271	43.698.569
- Reversare portiune neutilizata din provizion	(7.025.464)	(2.570.057)	(2.310.085)	(857.601)	(12.763.207)
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion in cursul anului	<u>(1.471.925)</u>	=	<u>(3.214.584)</u>	<u>(18.888.994)</u>	<u>(23.575.504)</u>
Valoare contabila la 31 decembrie 2015	48.051.680	-	8.133.186	885.820	57.070.686
Valoare contabila la 1 ianuarie 2016	48.051.680	-	8.133.186	885.820	57.070.686
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	<u>25.837.528</u>	=	<u>628.817</u>	<u>(885.820)</u>	<u>28.275.834</u>
- Constituire provision	39.402.579	-	3.324.126	-	42.726.705
- Reversare portiune neutilizata din provizion	(13.565.051)	-	(2.695.309)	(885.820)	(14.450.871)
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion in cursul anului	<u>(18.591.446)</u>	=	<u>(5.437.877)</u>	<u>-</u>	<u>(26.724.632)</u>
Valoare contabila la 31 decembrie 2016	55.297.762	-	3.324.126	-	58.621.888

Informatii privind provizioanele individuale si estimarile semnificative

Provizioane pentru litigii

Provizioanele pentru litigii in suma de 55.297.762 lei la 31 decembrie 2016 (48.051.680 lei la 31 decembrie 2015 si 21.560.957 lei la 1 ianuarie 2015) includ:

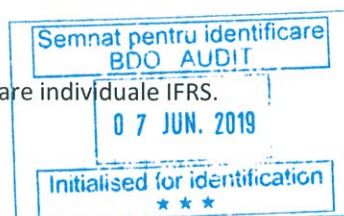
- a) Litigii cu salariatii privind bonusurile sau alte drepturi salariale, cum ar fi: sporuri pentru conditii speciale de munca, sporuri pentru conditii periculoase de munca
- b) Litigii cu administratorii demisi

	Litigii cu salariatii	Litigii cu membrii CA	Provizioane pentru litigii
Valoarea contabila la 1 ianuarie 2015	20.155.214	1.405.743	21.560.957
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	<u>27.962.648</u>	-	<u>27.962.648</u>
- Constituire provision	34.988.112	-	34.988.112
- Reversare portiune neutilizata din provision	(7.025.464)	-	(7.025.464)
Sume utilizate in timpul anului	<u>(66.182)</u>	<u>(1.405.743)</u>	<u>(1.471.925)</u>
Valoare contabila la 31 decembrie 2015	48.051.680	-	48.051.680
Valoare contabila la 1 ianuarie 2016	48.051.680	-	48.051.680
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	<u>25.837.528</u>	-	<u>25.837.528</u>
- Constituire provision	39.402.579	-	39.402.579
- Reversare portiune neutilizata din provision	(13.565.051)	-	(13.565.051)
Sume utilizate in timpul anului	<u>(18.591.446)</u>	-	<u>(18.591.446)</u>
Valoare contabila la 31 decembrie 2016	55.297.762	-	55.297.762

- a) Litigii cu salariatii

Provizioanele au fost estimate in functie de stadiul dosarelor aflate pe rolul instanțelor luandu-se in calcul drepturile solicitate de reclamanti, drepturile acordate de instante (acolo unde a existat o sentinta pana la data bilantului), perioada pentru care se solicita aceste drepturi si inclusiv estimarea avocatilor referitoare la sansele de castig ale Companiei TAROM, provizioanele fiind calculate pentru dosarele cu sanse de castig sub si inclusiv 50%.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

În cursul anului 2015, Societatea a suplimentat provizionul cu suma de 34.988.112 lei. Din sumele provizionate la 1 ianuarie 2015, Societatea a platit suma de 66.182 lei, reprezentând contravaloarea drepturilor bănești neacordate câștigate de către foștii angajați și a reversat suma de 7.025.464 lei, reprezentând sentințe favorabile castigate în instanța de către TAROM.

În cursul anului 2016, Societatea a platit contravaloarea drepturilor bănești neacordate și câștigate în instanță de către foștii angajați, în sumă de 18.591.446 lei din sumele provizionate în anul anterior (2015). Societatea a revizuit provizioanele la nivelul drepturilor acordate de instanțele de fond sau apel (acolo unde exista o astfel de sentință până la data bilanțului), înregistrând o cheltuială cu provizionul de 39.402.579 lei în cursul anului 2016. De asemenea, Societatea a reversat sume în valoare totală de 13.565.051 lei în urma unor sentințe favorabile câștigate de Companie.

b) Litigii cu administratorii demisi

La 1 ianuarie 2015 Societatea avea înregistrat un provizion în valoare de 1.405.743 lei aferent litigiilor cu administratorii demisi în 29.05.2013, respectiv în 4.11.2013 pentru sumele solicitate drept daune în instanța de fostii membri ai Consiliului de Administrație. În cursul anului 2015, Societatea a efectuat plățile stabilite de instanța reprezentând daune interese către Isar Lucian în suma de 278.788 lei, respectiv Pascariu Cornel Dan, Prunariu Dumitru Dorin, Măceș Valentin, Ghenea Marius Aurel și Ladunca Ciprian în suma de 1.407.448 lei conform Dosarului 254/93/2014 și Dosarului 495/93/2014. Astfel, provizionul constituit a fost reversat în 2015 urmare a plăților efectuate conform celor două hotărâri judecătorești.

Provizioane pentru impozite

La 1 ianuarie 2015 Compania avea constituit un provizion în valoare de 2.570.057 lei pentru obligații de plată restante dintr-o Decizie de impunere emisă de autoritățile fiscale în cursul anului 2013. Decizia a fost contestată de Companie, iar în cursul anului 2015, ca urmare a Sentinței Curții de Apel București nr. 1968/01.07.2015 în dosarul 1312/2/2015 favorabilă Companiei TAROM, provizionul a fost reversat ca ramanand fara obiect.

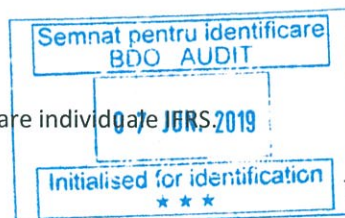
Provizioane pentru achiziția de certificate de gaze cu efect de seră

Conform Ordinului nr.2851/09.12.2011, o dată cu includerea activităților de aviație în schema de monitorizare a emisiilor de carbon din cadrul Comunității Europene, un număr de 135.528 certificate CO2 au fost alocate cu titlu gratuit Companiei în fiecare dintre anii 2013, 2014 și 2015. De asemenea, un număr de 1.107.484 de certificate au fost alocate Companiei pentru perioada 1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2020. Compania are obligația de a restitui până la data de 30 aprilie a fiecărui an un număr de certificate de gaze cu efect de seră echivalent cu tonele de carbon emise în timpul anului anterior. Schema este aplicabilă începând cu 1 ianuarie 2012.

Compania a întocmit câte un raport privind emisiile de carbon aferente anilor 2015 și 2016, care au fost validate de către un auditor independent, Aeroq SA, și transmis către Agenția Națională pentru protecția Mediului.

În cursul anului 2015, Compania a achiziționat certificate tip EUA și CER în valoare totală de 3.214.584,40 lei, astfel încât să îndeplinească cerința de conformitate la 30 aprilie 2016 cu un număr de certificate egal cu tonele de carbon emise în cursul anului 2014.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

La 31 decembrie 2014, Compania avea inregistrat un provizion in acest sens in valoare de 5.524.670 lei, din care a utilizat in anul 2015 suma de 3.214.584,4 lei ca urmare a achizitiei de certificate si conformari, diferenta fiind reversata ca neutilizata.

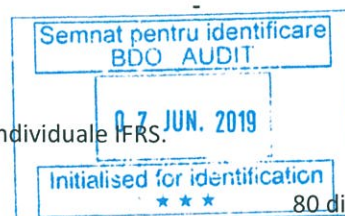
La 31 decembrie 2015, Compania a inregistrat un provizion in valoare de 8.133.186 lei pentru necesarul estimat de certificate a fi achizitionat pana la 30 aprilie 2016. Din provizion, Compania a utilizat 5.437.876,97 lei ca urmare a achizitionarii in anul 2016 a certificatelor tip EUA si CER pentru tonele de carbon emise in cursul anului 2015.

La 31 decembrie 2016, Compania a inregistrat un provizion 3.324.126 lei pentru necesarul estimat de certificate aferent tonelor de carbon emise in cursul anului 2016.

Alte provizioane

	Provizioane pentru rezerva de mentenanta	Provizion indemnizatie performanta CEO	Provizion pentru contracte cu titlu oneros	Total alte provizioane
Valoarea contabila la 1 ianuarie 2015	18.311.723	857.601	885.280	20.055.144
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	<u>577.271</u>	<u>(857.601)</u>	-	<u>(280.330)</u>
- Constituire provizion	577.271	-	-	577.271
- Reversare portiune neutilizata din provizion		(857.601)	-	(857.601)
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion in cursul anului	<u>(18.888.994)</u>	-	-	<u>(18.888.994)</u>
Valoare contabila la 31 decembrie 2015	-	-	885.280	885.820
Valoare contabila la 1 ianuarie 2016	-	-	-	885.820
Sume recunoscute in contul de profit si pierdere (Nota 31)	-	-	<u>(885.280)</u>	<u>(885.820)</u>
- Constituire provizion	-	-	-	-
- Reversare portiune neutilizata din provizion	-	-	(885.280)	(885.820)
Sume cu impact in bilant pentru portiunea utilizata din provizion in cursul anului	-	-	-	-
Valoare contabila la 31 decembrie 2016	-	-	-	-

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

a) Provizioane pentru rezerva de mentenanta

Provizioanele pentru rezerva de mentenanta se refera, in principal, la mentenanta aeronavelor inchiriate in conformitate cu contractele de leasing operational, pe baza numarului de ore efectiv zburate. Reluările provizioanelor la venituri se fac la momentul la care reparatia se efectueaza si este inregistrata cheltuiala aferenta.

La 1 ianuarie 2015, Compania avea constituit un provizion pentru mentenanta aeronavei inchiriate YR-BGS (leasing operational) in suma de 18.311.723 lei. Urmare a terminarii contractului de leasing operational in luna martie 2015, provizionul a fost reversat si sumele acumulate pe durata contractului au fost recunoscute in cheltuieli de exploatare.

In cursul anului 2015, Compania a constituit provizion in suma de 577.271 lei in favoarea Halodell pentru mentenanta aeronavei B737-800, inchiriată 3 luni. Acesta a fost reversat in 2015 la finalizarea contractului, cand s-au efectuat reparatiile.

b) Provizioane indemnizatie performanta CEO

La 1 ianuarie 2015, Societatea avea inregistrat un provizion in valoare de 857.601 lei aferent indemnizatiei anuale de performanta pentru management (CEO) conform contractului de mandat. Urmare a Hotararii Consiliului de Administratie nr. 7/21.03.2016, prin care Conducerea executiva a TAROM este revocata pentru neindeplinirea obiectivelor de performanta mageriala, confirmand existenta conditiilor de neindeplinire a obiectivelor de performanta manageriala la 31 decembrie 2015, provizionul constituit a fost reversat la 31 decembrie 2015.

c) Provizioane pentru contracte cu titlu oneros

In soldul de la 1 ianuarie 2015 Societatea avea un provizion in valoare de 885.280 lei constituit la 31 decembrie 2012, aceasta suma fiind in disputa cu consultantul Roland Berger. Suma reprezenta contravaloarea ramasa nefacturata din contractul incheiat cu Roland Berger care nu a fost insa acceptata de catre Companie si era deci in disputa. Pana la 31.12.2015 partile nu au agreeat o modalitate de solutionare. In cursul anului 2016, Societatea a reversat provizionul ca ramanand fara obiect.

20. VENITURI IN AVANS

Compania TAROM are inregistrate urmatoarele venituri din avansuri:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2014</u>
Venituri in avans chartere	-	1.566.418	279.504
Venituri din chirie in avans	15.683	17.636	34.211
Plusuri de inventar de natura imobilizărilor	8.302	17.887	41.786
Alte venituri in avans	172.309	156.196	149.824
Total venituri in avans	<u>196.294</u>	<u>1.758.136</u>	<u>505.325</u>
din care:			
- Venituri in avans pe termen scurt	187.993	1.740.249	463.540
- Venituri in avans pe termen lung	8.301	17.887	41.785

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale

21. INSTRUMENTE FINANCIARE

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Active financiare*			
Investitii financiare (Nota 9.1 + 9.2)	346.706.502	216.368.947	269.438.047
Creanțe comerciale (Nota 11)	43.763.570	46.907.247	45.719.869
Alte creante (Nota 11)	13.951.200	14.145.406	46.437.557
Numerar restrictionat (Nota 13)	7.117.105	7.491.260	6.591.068
Numerar și echivalente de numerar (Nota 13)	<u>90.670.102</u>	<u>235.609.122</u>	<u>92.108.506</u>
Total Active financiare	502.208.479	520.521.982	460.295.047
Datorii financiare**			
Imprumuturi (Nota 15)			(23.645.453)
Datorii comerciale (Nota 16)	(107.587.085)	(107.005.962)	(120.301.400)
Alte datorii curente (Nota 17)	<u>(26.348.880)</u>	<u>(29.484.868)</u>	<u>(27.727.835)</u>
Total Datorii financiare	(133.935.965)	(136.490.830)	(171.674.688)
Expunere neta	<u>368.272.514</u>	<u>384.031.152</u>	<u>288.620.359</u>

*Excluzand: cheltuieli in avans (dreptul de a primi bunuri si servicii in viitor, si nu cash sau activ financiar), creante privind impozitul pe profit si alte taxe similare (drepturi legale, si nu contractuale).

**Excluzand: alte datorii cu excepția celor financiare, venit amanat (obligatia de a livra bunuri si servicii in viitor, si nu cash sau activ financiar); datorii privind impozitul pe profit si alte obligatii similare (impuse de autoritati, si nu contractuale).

22. DATORII/ ACTIVE NETE PRIVIND IMPOZITUL AMANAT

	<u>Sold la 1</u>	<u>Modificare</u>	<u>Sold la 31</u>	<u>Modificare</u>	<u>Sold la 31</u>
	<u>ianuarie 2015</u>	<u>impozit</u>	<u>decembrie 2015</u>	<u>impozit</u>	<u>decembrie</u>
		<u>amânat</u>		<u>amânat</u>	<u>2016</u>
Creante din impozite amânate	108.174.510	679.621	108.854.131	(1.026.374)	107.827.757
Datorii din impozite amânate	<u>(108.174.510)</u>	<u>(679.621)</u>	<u>(108.854.131)</u>	<u>1.026.374</u>	<u>(107.827.757)</u>
Creanta/(Datorie) neta din impozite amânate – net	=	=	=	=	=

a) Creante privind impozitul amanat

Soldul creantelor din impozite amanate include diferente temporare rezultand din:

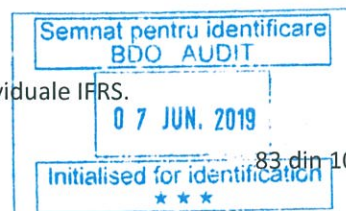
	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Stocuri - provizioane privind deprecierea de valoare	2.047.813	1.986.759	1.783.454
Creante – provizioane privind pierderile de valoare	2.781.766	2.464.279	2.139.484
Provizion beneficii la pensionare	3.745.296	3.795.014	3.003.683
Alte provizioane de riscuri si cheltuieli	11.918.938	12.173.291	7.694.657
Investitii in alte entitati	453.141	453.141	327.141
Pierderi fiscale reportate	<u>86.880.803</u>	<u>87.981.647</u>	<u>93.226.091</u>
Total creante din impozit amanat	107.827.757	108.854.131	108.174.510

Modificarea creantelor cu impozitul amanat in perioada se prezinta astfel:

	Pierderi de valoare stocuri	Creante depreciate	Provizion pensii	Alte provizioane	Investitii in alte entitati	Pierderi fiscale reportate	Total
Sold la 1 ianuarie 2015	1.783.454	2.139.484	3.003.683	7.694.657	327,141	93,226,091	108,174,510
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	203.305	324.795	791.331	4.478.634	126,000	(5,244,444)	679,621
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	-	-	-	-	-	-	-
Sold la 31 decembrie 2015	1.986.759	2.464.279	3.795.014	12.173.291	453,141	87,981,647	108,854,131
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	61.054	317.487	(49.718)	(254.353)	-	(1,100,844)	(1,026,374)
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	-	-	-	-	-	-	-
Sold la 31 decembrie 2016	2.047.813	2.781.766	3.745.296	11.918.938	453,141	86,880,803	107,827,757

Societatea are pierderi fiscale (Nota 34) si estimează că diferentele temporare impozabile existente (si prezentate la litera b) mai jos) se vor reversa in perioada anterioara expirarii pierderilor fiscale. In consecinta, Societatea va recunoaste creanta din impozit amanat pentru pierderile fiscale reportate in limita diferentelor temporare impozabile existente, cu prezumtia ca diferentele temporare impozabile si deductibile existente se vor reversa in aceeași perioada pana la expirarea pierderilor fiscale.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

b) Datorii din impozite amanate

Soldul datoriilor din impozite amanate include diferente temporare rezultand din:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Imobilizari corporale	107.827.757	108.854.131	108.174.510
Total datorii din impozit amanat	107.827.757	108.854.131	108.174.510

Modificarea datoriilor privind impozitul amanat in perioada se prezinta astfel:

	Imobilizari corporale
Sold la 1 ianuarie 2015	108.174.510
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	(24.063.381)
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	<u>24.743.002</u>
Sold la 31 decembrie 2015	108.854.131
Sume cu impact in contul de profit si pierdere	(1.570.764)
Sume cu impact in alte elemente ale rezultatului global	<u>544.390</u>
Sold la 31 decembrie 2016	107.827.757

23. VENITURI DIN ZBORURI

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si 2015 veniturile din zboruri se prezinta astfel:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Zboruri internationale		
Curse regulate (a)	850.505.871	888.187.998
Curse charter	45.568.473	55.821.697
Cargo si posta	<u>17.294.720</u>	<u>18.477.524</u>
Total venituri din zboruri internationale	913.369.064	962.487.219
Zboruri interne		
Curse regulate (a)	149.131.933	163.220.711
Curse charter	672.578	745.204
Cargo si posta	<u>360.739</u>	<u>302.831</u>
Total venituri din zboruri interne	150.165.250	164.268.746
Total venituri din zboruri	1.063.534.314	1.126.755.965

(a) Venituri din transport pasageri curse regulate, din care:

Europa	742.647.973	762.923.270
Orientul Mijlociu	107.857.898	125.264.728
Intern	<u>149.131.933</u>	<u>163.220.711</u>
Total curse regulate	999.637.804	1.051.408.709

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS

24. VENITURI DIN ALTE PRESTATII AFERENTE CIFREI DE AFACERI

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si 2015 veniturile din alte prestatii se prezinta astfel:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Venituri din asistenta tehnica	1.258.648	2.892.578
Venituri din handling si cargo	2.827.003	3.186.483
Venituri din chirii	893.584	704.420
Venituri din publicitate, reclama	709.292	145.487
Venituri din alte activitati - scolarizare	2.662.254	1.525.038
Venituri din comisioane	593.355	673.696
Alte venituri	757.795	839.927
Venituri din vanzari de bunuri	<u>33.226</u>	<u>15.597</u>
Total venituri din alte prestari servicii	<u>9.735.157</u>	<u>9.983.226</u>

25. ALTE VENITURI DIN ACTIVITATEA DE EXPLOATARE

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si 2015 alte venituri din exploatare se prezinta astfel:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Venituri din anularea biletelor expirate	24.701.757	23.402.324
Venituri din bilete preschimbate	21.323.922	20.839.839
Tarif de serviciu	7.317.804	3.817.842
Venituri din programe de fidelizare Sky Team	2.239.506	1.921.544
Venituri din anularea taxelor aferente biletelor expirate in cursul anului	10.863.316	11.295.831
Alte venituri din exploatare	<u>4.133.498</u>	<u>3.209.151</u>
Total alte venituri din exploatare	<u>70.579.802</u>	<u>64.486.531</u>

Veniturile din anularea biletelor expirate sunt reprezentate de cupoanele de zbor emise cu mai mult de 12 luni in urma si neutilizate, considerate documente expirate si anulate.

O data cu aderarea TAROM la alianta Sky Team in iunie 2010, o parte din milele acumulate in cadrul programului propriu Smart Miles au fost transferate in mile aferente programului de fidelizare AirFrance/KLM, denumit "Flying Blue". Totodata s-au semnat contracte de colaborare bilaterala cu ceilalti membrii ai Aliantei, care au programe proprii de fidelizare.

Veniturile obtinute din programele de fidelizare reprezinta venituri aferente utilizarii punctelor de fidelizare Sky Team pe rutele TAROM conform facturilor emise de catre TAROM partenerilor sai.

In cadrul programului de fidelizare ale aliantei Sky Team, cheltuielile sunt recunoscute cand pasagerii partenerilor Sky Team acumuleaza mile pe zborurile TAROM, in baza facturilor primite de la partenerii Sky Team, iar veniturile sunt recunoscute atunci cand pasagerii utilizeaza milele acumulate pe zborurile TAROM. Decontarea se realizeaza la valoarea per mila in cadrul contractelor incheiate cu partenerii Sky Team.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Alte venituri din exploatare se referă, în principal, la regularizarea taxelor de aeroport, și anume la diferențele survenite între data vânzării biletului și data utilizării acestuia și respectiv data la care este emisa factura de catre aeroport.

26. CHELTUIELI PRIVIND CONSUMUL DE COMBUSTIBIL

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Cheltuieli combustibil avioane	241.669.444	292.928.024
Cheltuieli combustibil auto	<u>1.863.592</u>	<u>2.070.210</u>
<u>Total cheltuieli combustibil</u>	<u>243.533.036</u>	<u>294.998.234</u>

27. CHELTUIELI CU SERVICIILE DE TRAFIC

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Taxe de survol	110.880.551	109.687.751
Taxe de decolare/ aterizare	71.420.252	70.930.124
Servicii de handling	107.413.394	107.685.190
Cheltuieli sisteme handling pasageri	2.329.267	2.616.170
Alte servicii de traffic	<u>1.489.256</u>	<u>1.490.224</u>
<u>Total cheltuieli servicii de trafic</u>	<u>293.532.720</u>	<u>292.409.459</u>

28. CHELTUIELI CU MATERIALE, REPARATII SI INTRETINERE

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Materiale consumabile	47.922.607	48.307.594
Cheltuieli cu material – bar avion	5.609.031	5.480.488
Intretinere si reparatii	51.119.137	46.924.576
Cheltuieli cu piese de schimb	<u>18.513.578</u>	<u>17.362.260</u>
<u>Total cheltuieli cu materiale si consumabile</u>	<u>123.164.353</u>	<u>118.074.918</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

29. CHELTUIELI CU PERSONALUL

La 31 decembrie 2016 si 2015 numarul de angajati, clasificati in functie de tipul activitatii, se prezinta astfel:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Director General	1	1
Directia Tehnica	519	562
Directia de Zbor	523	532
Directia Comerciala	230	212
Directia Financiara	100	107
Directia Tehnologii Informatice	34	36
Directia Siguranta Zbor	40	37
Departament Operatiuni Sol	274	280
Servicii Independente si Alte Departamente	99	95
Total	<u>1.842</u>	<u>1.881</u>

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si 2015 cheltuielile cu personalul se prezinta dupa cum urmeaza:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Cheltuieli cu salariile	132.813.933	153.808.372
Contributii sociale	44.846.614	42.234.058
Tichete de masa	2.080.227	2.022.415
Alte beneficii in natura	2.923.904	2.767.797
Cheltuieli cu pregatirea personalului	3.243.146	2.853.991
Cheltuieli cu provizion pensii (calcul actuarial)	1.040.971	4.945.820
Cheltuieli cu salarii compensatorii platite angajatilor pensionati anterior datei bilantului (Lg 95/2008)	<u>(4.340.600)</u>	<u>(5.653.978)</u>
Total cheltuieli salariale	<u>182.608.195</u>	<u>202.978.475</u>

Indemnizatiile acordate membrilor organelor de administratie, conducere si supraveghere au fost urmatoarele:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Administratori	522.713	686.273
Directori	1.084.103	1.120.201
Total	<u>1.606.816</u>	<u>1.806.472</u>

In cadrul cheltuielilor cu personalul sunt prezentate doar cheltuielile aferente obligatiilor pentru care iesirile de numerar viitoare in relatie cu personalul sunt certe.

Cheltuielile aferente obligatiilor prezente pentru care iesirile viitoare de numerar sunt considerate probabile, si nu certe in relatie cu personalul, sunt prezentate la Nota 31 „Alte cheltuieli de exploatare”, lit a) – Cheltuieli cu provizioane pentru litigiile cu angajatii.

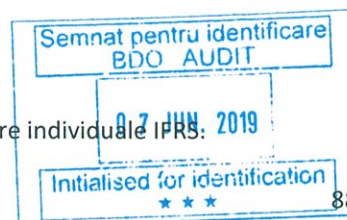
30. CHELTUIELI CU AMORTIZAREA SI DEPRECIEREA IMOBILIZARILOR

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Cheltuieli cu amortizarea imobilizarilor	122.625.414	125.794.471
Cheltuieli cu deprecierea imobilizarilor	(394.017)	(225.919)
Pierderi/(Castiguri) nete din reevaluarea imobilizarilor	(41.714)	769.126
Pierderi din evaluarea la valoarea justa a investitiilor imobiliare	48.723	5.235
Total cheltuieli amortizare si depreciere	<u>122.238.406</u>	<u>126.342.913</u>

31. ALTE CHELTUIELI DE EXPLOATARE

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si 2015 alte cheltuieli de exploatare se prezinta astfel:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Cheltuieli postale si telecomunicatii	11.170.525	10.334.815
Deplasari si delegatii (31 c)	38.590.132	36.031.524
Comisioane acordate pentru vanzarea biletelor	33.644.029	32.652.658
Cheltuieli cu chiriile interline	14.792.802	17.350.918
Asigurari	11.679.766	12.210.273
Comisioane bancare	1,030,557	1,204,892
Chirii aparate de zbor	-	3.997.058
Alte chirii	6.206.960	4.465.878
Cheltuieli cu programele de fidelizare	5,536,763	6,238,958
Comisioane si onorarii	9.532.959	9.468.413
Majorare / (diminuare) provizioane de risc (31 a)	25.580.524	30.935.361
Deprecierea activelor circulante	2.303.740	3.293.528
Pierdere din cedarea activelor imobilizate, net	24,861	1,488,275
Alte regularizari aferente companiilor aeriene	7.661.793	7.420.264
Reclama si protocol	264.624	327.796
Alte taxe	3.745.077	3.866.889
Cheltuieli despagubiri, amenzi, penalitati	4.649.486	2.917.411
Utilitati (31 b)	3.286.143	3.419.692
Cheltuieli sisteme de distributie si marketing	65.600.764	62.230.549
Cheltuieli cu protectia mediului	2.344.887	2.365.925
Alte cheltuieli generale de administratie	<u>9,297,908</u>	<u>11,946,626</u>
Total alte cheltuieli de exploatare	<u>256,944,300</u>	<u>264,167,703</u>

a) Modificari provizioane de risc cu impact in conturile de cheltuieli si venituri

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Provizioane pentru litigii	25.837.527	27.962.648
Provizioane pentru certificate CO2	628.817	5.823.100
Provizioane pentru impozite	-	(2.570.057)
Alte provizioane	<u>(885.820)</u>	<u>(280.330)</u>
Total majorare/ (microrare) neta din provizion	25.580.524	30.935.361

b) Utilitati

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si 2015 cheltuielile cu utilitatile se prezinta astfel:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Cheltuieli privind apa	312.910	314.007
Cheltuieli privind energia electrica	890.068	996.187
Cheltuieli privind caldura	2.083.165	2.109.498
Total cheltuieli cu utilitatile	<u>3.286.143</u>	<u>3.419.692</u>

c) Deplasari si delegatii

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Cheltuieli transport personal	4.893.890	4.392.902
Cheltuieli transport marfuri	2.947.571	2.802.058
Cheltuieli deplasari si transferuri	30.748.671	28.836.564
Total cheltuieli cu transport	<u>38.590.132</u>	<u>36.031.524</u>

32. VENITURI FINANCIARE

Pentru exercitiile financiare incheiate la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2015 veniturile financiare se prezinta astfel:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Venituri din dobanzi	5.007.253	6.604.109
Venituri din dividende (Nota 35)	9.345.001	7.947.883
Venituri din cedarea titluri financiare	-	1.782.461
Castiguri din diferente de curs valutar	59.036.393	78.588.133
Venituri financiare	<u>74.659.089</u>	<u>96.184.172</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

33. CHELTUIELI FINANCIARE

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Cheltuieli cu dobanzile bancare	(7.441.313)	(10.287.163)
Cheltuieli cu diferente de curs valutar	(50.009.092)	(71.263.774)
Cheltuieli dobanda provizion pensii	(839,566)	
Deprecierea active financiare	-)	(787,500)
Cheltuieli financiare	(58.289.971)	(82.338.437)

34. CHELTUIALA SAU BENEFICIU DIN IMPOZIT PE PROFIT CURENT SI AMANAT

Impozitul pe profitul curent al Companiei se determina pe baza profitului contabil statutar al anului in curs, ajustat cu cheltuielile nedeductibile si cu veniturile neimpozabile, aplicandu-se o rata a impozitului de 16%.

Rezultatul contabil din situatiile IFRS este diferit de rezultatul contabil din situatiile financiare statutare datorita politicilor contabile diferite aplicate.

Descriere	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>
Cheltuiala cu impozit conform reglementarilor nationale	-	-
Impozit amanat		
Descrestere/(crestere) in soldul creantei privind impozitul amanat	1.026.374	(679.621)
(Descrestere)/crestere in soldul datoriei privind impozitul amanat	(1.570.764)	(24.063.381)
Total beneficiu cu impozitul amanat	(544.390)	(24.743.002)
Total venituri cu impozitul pe profit	(544.390)	(24.743.002)

Pentru anii incheiati la 31 decembrie 2016 si la 31 decembrie 2015, reconcilierea dintre rezultatul contabil inaintea impozitarii si cheltuiala (venitul) cu impozitul pe profit se prezinta astfel:

Descriere	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>
Rezultat brut inainte de impozitare conform IFRS	(61.802.619)	(83.900.245)
Rată de impozitare conform reglementărilor naționale	16%	16%
Estimare beneficiu cu impozit. aplicand cota de 16%	(9.888.419)	(13.424.039)
Efectul fiscal al sumelor nedeductibile/ neimpozabile in calculul impozitului pe profit:		
Efectul veniturilor neimpozabile	(17.723.131)	(6.312.082)
Efectul cheltuielilor nedeductibile	13.354.165	12.101.560

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Elemente similare veniturilor	1.809.018	15.135.766
Efectul retratarilor la IFRS	<u>2.562.949</u>	<u>(20.925.243)</u>
Total cheltuieli cu impozitul pe profit	-	-
Venituri cu impozitul amânat	<u>544.390</u>	<u>24.743.002</u>
Total venituri cu impozitul pe profit	<u>544.390</u>	<u>24.743.002</u>

Ca urmare a efectului fiscal provenind din pierderea fiscala cumulata, Societatea are o diferenta temporara deductibila la 31 decembrie 2016. Datorita incertitudinii recuperarii acestui impozit amanat, creanta nu a fost recunoscuta.

Pierderile fiscale pot fi reportate pe o perioada de 7 ani. La 31 decembrie 2016, Societatea raporteaza o pierdere fiscala cumulata in suma 759.353.187 lei (la 31 decembrie 2015: pierdere fiscala cumulata de 772.446.578 lei).

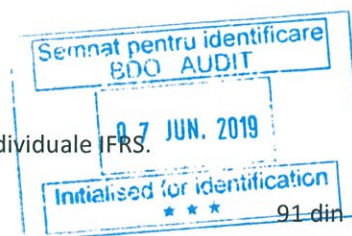
Calculul impozitului pe profit din declaratia fiscala 101 a fost efectuat pe baza cifrelor raportate la 31 decembrie 2016, respectiv la 31 decembrie 2015 în conformitate cu OMFP 1802/2024, legislatia aplicabila Societatii la data respectiva.

Impactul retratarilor cu ocazia tranzitiei la IFRS, precum si impactul corectiilor erorilor contabile inregistrate retrospectiv in situatiile financiare OMF 1802 au fost de asemenea evidentiata la reconcilierea impozitului pe profit aferent perioadei acoperite de situatiile financiare prezente.

Componenta pierderii fiscale reportate la data bilantului se prezinta dupa cum urmeaza:

	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015	Data expirarii
Pierderea fiscala aferenta anului 2009	-	-	96.081.997	31/12/2014
Pierderea fiscala aferenta anului 2010	-	76.078.574	179.434.367	31/12/2015
Pierderea fiscala aferenta anului 2010	106.781.502	106.781.502	106.781.502	31/12/2017
Pierderea fiscala aferenta anului 2011	222.744.273	222.744.273	222.744.273	31/12/2018
Pierderea fiscala aferenta anului 2012	177.922.019	177.922.019	177.922.019	31/12/2019
Pierderea fiscala aferenta anului 2013	89.017.570	89.017.570	89.017.570	31/12/2020
Pierderea fiscala aferenta anului 2014	99.902.640	99.902.640	99.902.640	31/12/2021
Pierderea fiscala aferenta anului 2016	62.985.183	-	-	31/12/2023
Total pierdere fiscala reportata conform declaratie de impozit pe profit	759.353.187	772.446.578	971.884.368	

Notele de la 1 la 38 constituie parte integranta din situatiile financiare individuale IFRS.

35. TRANZACTII CU PARTILE AFILIATE

A. Compania a derulat tranzactii in 2016 si 2015 cu urmatoarele entitati asociate si asocieri in participatie:

- Dnata (fost Alpha Rocas - entitate asociata) - contract de prestari servicii de catering;
- GlobeGround (entitate asociata) - contract de prestari servicii de handling;
- Romanian Fuelling Services (asociatie in participatiune) - contract de prestari servicii legate de alimentarea cu carburanti;
- CREAC (entitate asociata) – prestari servicii consultanta in industria aviatica.

B. Ca parte normala a activitatii, Societatea desfasoara tranzactii cu partile afiliate, incluzand tranzactii cu entitati guvernamentale si de stat cum sunt:

- Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti (fostul Aeroportul International Henri Coanda Bucuresti) – prestari servicii aeroportuare/ taxe pasageri si contracte de inchiriere spatii si terenuri;
- Administratia Romana a Serviciilor de Trafic Aerian (ROMATSA) - prestari servicii de supraveghere a navigatiei aeriene, care includ servicii de trafic aerian, control trafic aerian, servicii de informare asupra zborurilor si altele;
- Autoritatea Aeronautica Civila Romana (AACR) – prestari servicii legate de certificarea produselor si serviciilor aeronautice, inregistrarea si verificarea aeronavelor civile, precum si licentierea personalului aeronautic civil;
- Ministerul de Transport – transport aerian;
- Guvernul Romaniei, Parlamentul si Administratia Prezidentiala – curse charter si curse de linie;

Societatea a desfasurat tranzactii si cu alte entitati de stat si guvernamentale cum ar fi aeroporturi locale, detinute de Ministerul Transporturilor, precum si vanzari de bilete catre Guvernul roman, Parlamentul roman si Administratia Prezidentiala.

a) Cumparari de la partile afiliate

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	28.721.775	28.487.817
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	34.153.937	36.127.653
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	Parte afiliata	121.335.095	120.861.499
Alte servicii aeroportuare si taxe pasageri	Parte afiliata	32.261.563	30.584.841
ROMATSA	Parte afiliata	25.196.971	22.052.023
AACR	Parte afiliata	1.867.340	1.998.396
Total cumparari		<u>243.536.681</u>	<u>240.112.229</u>

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

b) Vanzari de servicii catre partile afiliate

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	724	4.049
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	61.445	96.974
Ministerul Transportului	Parte afiliata	2.172	2.139
Guvernul Roman, Parlamentul, Administratia Prezidentiala	Parte afiliata	3.831.667	6.455.834
ROMATSA	Parte afiliata	861.552	1.189.068
AACR	Parte afiliata	91.434	1.571
Altii	Parte afiliata	220.556	344.318
Total vanzari		<u>5.069.551</u>	<u>8.093.953</u>

c) Solduri cu partile afiliate

		<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Datorii				
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	2.099.060	4.327.019	6.850.564
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	2.219.702	4.426.775	4.791.645
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	Parte afiliata	7.528.773	4.543.453	5.054.043
ROMATSA	Parte afiliata	3.538.521	3.487.988	3.476.802
AACR	Parte afiliata	117.866	108.744	122.474
Altii	Parte afiliata	<u>2.668.727</u>	<u>2.921.466</u>	<u>3.331.394</u>
Total datorii		<u>18.172.650</u>	<u>19.815.445</u>	<u>23.626.921</u>
Creante				
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	-	-	-
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	-	225.822	-
Ministerul Transportului	Parte afiliata	-	290	-
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	Parte afiliata	13.492	72	11.261
ROMATSA	Parte afiliata	41.818	-	-
Altii	Parte afiliata	-	<u>3.073</u>	<u>31.798</u>
Total creante	Entitati asociate/asocieri in participatie	<u>55.310</u>	<u>229.257</u>	<u>43.060</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

C. Indemnizatiile personalului de conducere si administrare

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Salariile brute ale personalului de conducere	1.606.816	1.821.436
Din care:		
Indemnizatii directori cu mandate	1.084.103	1.120.201
Indemnizatii administratori (CA si AGA)	522.713	686.271

Compania nu a acordat imprumuturi directorilor sai si nu a acordat alte beneficii personalului de conducere.

D. Dividende primite

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
Globe Ground	Entitati asociate/asocieri in participatie	4.259.615	3.838.234
Dnata	Entitati asociate/asocieri in participatie	5.085.386	4.109.649
Total dividende		<u>9.345.001</u>	<u>7.947.883</u>

36. MANAGEMENTUL RISCULUI FINANCIAR

Activitatile Companiei sunt expuse la diverse riscuri financiare: riscul de piata (incluzand riscul valutar, riscul de rata a dobanzii), riscul de credit si riscul de lichiditate. Programul de management al riscurilor efectuat de TAROM se focalizeaza catre impredeicitibilitatea pietelor financiare si cauta sa minimizeze efectele adverse ale acestora asupra performantelor financiare ale Companiei.

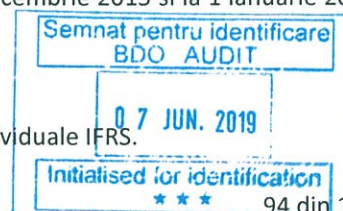
Politicile de management al riscului sunt stabilite astfel incat riscurile la care este supusa Societatea sa fie identificate, analizate si monitorizate si sa fie adoptate cele mai potrivite masuri de limitare a acestora. Scopul Societatii este sa creeze un mediu de disciplina si control in care toti angajatii sa cunoasca rolurile si obligatiile proprii.

Societatea nu utilizeaza instrumente financiare derivate. Activele financiare ale Societatii la 31 decembrie 2016, respectiv la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015 constau in active financiare nederivate, cu plati fixe sau determinabile si cu scadenta fixa, care nu sunt cotate pe o piata activa, cum ar fi creante si imprumuturi (Nota 11), investitii detinute pana la scadenta in privinta carora Societatea are intentia si capacitatea de a le pastra pana la scadenta (Nota 9).

Investitiile detinute pana la scadenta sunt evaluate la cost amortizat prin metoda dobanzii efective, mai putin pierderile din depreciere.

Datoriile financiare ale Societatii la 31 decembrie 2016, respectiv la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015 sunt clasificate la datorii financiare la cost amortizat.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

a) Riscul de piata

(i) Riscul valutar

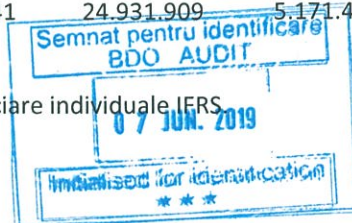
Societatea opereaza pe pietele internationale si este expus riscului valutar datorita varietatii cursurilor de schimb, in principal al dolarului american si al euro. Riscul valutar este legat de tranzactiile comerciale, recunoasterea activelor sau obligatiilor care sunt denumite intr-o moneda care nu este moneda functionala a entitatii.

Valoarea activelor si obligatiilor financiare ale Societatii pe valute la 31 decembrie 2016, la 31 decembrie 2015 si la 1 ianuarie 2015 se prezinta dupa cum urmeaza:

<u>La 31 decembrie 2016</u>	<u>RON</u>	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>Alte monede</u>	<u>TOTAL (Nota 21)</u>
Active financiare					
Investitii financiare	1.249.194	171.115.710	174.342.493	(895)	346.706.502
Creante comerciale	5.983.372	20.999.503	11.839.978	4.940.718	43.763.570
Alte creante	3.915.643	5.852.639	4.113.668	69.251	13.951.200
Numerar restrictionat	455.491	5.746.784	914.830	-	7.117.105
Numerar si echivalente in numerar	9.172.626	42.859.045	35.315.338	3.323.093	90.670.102
Total active financiare	<u>20.776.325</u>	<u>246.573.681</u>	<u>226.526.306</u>	<u>8.332.167</u>	<u>502.208.479</u>
Obligatii financiare					
Datorii comerciale	(36.794.062)	(45.536.240)	(23.773.422)	(1.483.362)	(107.587.085)
Alte datorii	<u>(26.348.880)</u>	-	-	-	<u>(26.348.880)</u>
Total obligatii financiare	<u>(63.142.942)</u>	<u>(45.536.240)</u>	<u>(23.773.422)</u>	<u>(1.483.362)</u>	<u>(133.935.965)</u>
Expunere neta	<u>(42.366.617)</u>	<u>201.037.442</u>	<u>202.752.884</u>	<u>6.848.805</u>	<u>368.272.514</u>

<u>La 31 decembrie 2015</u>	<u>RON</u>	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>Alte monede</u>	<u>TOTAL (Nota 21)</u>
Active financiare					
Investitii financiare	1.602.211	186.601.562	28.123.813	41.361	216.368.947
Creante comerciale	4.835.065	22.192.540	13.981.256	5.898.386	46.907.247
Alte creante	1.974.054	8.160.763	3.964.403	46.165	14.145.406
Numerar restrictionat	578.230	6.031.279	881.751	-	7.491.260
Numerar si echivalente in numerar	16.426.345	189.079.441	24.931.909	5.171.426	235.609.122

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS

La 31 decembrie 2015	RON	EUR	USD	Alte monede	TOTAL (Nota 21)
Total active financiare (Nota 21)	<u>25.415.904</u>	<u>412.065.586</u>	<u>71.883.133</u>	<u>11.157.359</u>	<u>520.521.982</u>
Obligatii financiare					
Datorii comerciale	(37.978.519)	(48.798.965)	(17.292.302)	(2.936.176)	(107.005.962)
Alte datorii imprumuturi	(29.484.868)	-	-	-	(29.484.868)
Total obligatii financiare (Nota 21)	<u>(67.463.387)</u>	<u>(48.798.965)</u>	<u>(17.292.302)</u>	<u>(2.936.176)</u>	<u>(136.490.830)</u>
Expunere neta	<u>(42.047.483)</u>	<u>363.266.621</u>	<u>54.590.830</u>	<u>8.221.184</u>	<u>384.031.152</u>
La 1 ianuarie 2015					
RON	EUR	USD	Alte monede	TOTAL (Nota 21)	
Active financiare					
Investitii financiare	5.776.158	262.366.886	1.237.195	57.808	269.438.047
Creante comerciale	7.473.374	20.591.829	11.087.294	6.567.371	45.719.869
Alte creante	4.471.591	18.836.017	23.052.012	77.938	46.437.557
Numerar restrictionat	52.000	5.453.129	1.038.159	47.780	6.591.068
Numerar si echivalente in numerar	17.057.004	43.593.862	26.040.004	5.417.636	92.108.506
Total active financiare	<u>34.830.128</u>	<u>350.841.724</u>	<u>62.454.663</u>	<u>12.168.533</u>	<u>460.295.047</u>
Obligatii financiare					
Leasing financiar	(11.029)	-	(23.634.424)	-	(23.645.453)
Datorii comerciale	(43.504.880)	46.460.611)	(27.395.274)	(2.940.635)	(120.301.400)
Alte datorii	(27.727.835)	-	-	-	(27.727.835)
Total obligatii financiare	<u>(71.243.744)</u>	<u>(46.460.611)</u>	<u>(51.029.698)</u>	<u>(2.940.635)</u>	<u>(171.674.688)</u>
Expunere neta	<u>(36.413.617)</u>	<u>304.381.113</u>	<u>11.424.965</u>	<u>9.227.898</u>	<u>288.620.359</u>

Urmatoarele rate de schimb au fost valabile in timpul anului:

	Curs mediu		Curs de inchidere la data de raportare	
	2016	2015	2016	2015
RON/USD	4.0592	4.0057	4.3033	4.1477
RON/EURO	4.4908	4.4450	4.5411	4.5245

Analiza de sensibilitate

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

O diminuare sau o crestere cu 10% a cursului de schimb RON raportat la EUR si USD la data de 31 decembrie 2016 si 2015 ar genera un castig/(o pierdere) cu sumele prezentate mai jos. Aceasta analiza presupune ca toate celelalte variabile raman constante.

	O depreciere cu 10% a cursului de schimb RON raportat la EUR si USD		O apreciere cu 10% a cursului de schimb RON raportat la EUR si USD	
	Pierdere 2016	Pierdere 2015	Profit 2016	Profit 2015
EUR	(20.103.744)	(36.326.662)	20.103.744	36.326.662
USD	(20.275.288)	(5.459.083)	20.275.288	5.459.083

(ii) Riscul aferent ratei dobanzii

Riscul generat de rata dobânzii este riscul ca valoarea unui instrument financiar să fluctueze datorită modificării ratelor dobânzilor pe piață în comparație cu rata dobânzii aplicabilă aceluia instrument financiar. Riscul fluxului de numerar determinat de dobânzi este riscul variației în timp a costurilor cu dobânzile.

Imprumuturile și creanțele Societății sunt prezentate la cost amortizat. La 31 decembrie 2016 și 31 decembrie 2015, Societatea nu detine imprumuturi pe termen lung de la terți, contractul de leasing financiar fiind terminat în cursul anului 2015.

(iii) Riscul de pret al combustibilului

În desfășurarea activității curente, Compania este expusă unui risc ridicat legat de prețul pe piața al petrolului. Fluctuațiile semnificative în prețul petrolului pot avea un impact major asupra rezultatului Companiei.

Pentru anii financiari 2015 și 2016, Compania nu a efectuat operațiuni de hedging împotriva riscului de variație a prețului carburantului, dar analizează folosirea acestui tip de instrumente financiare în viitor.

b) Riscul de credit

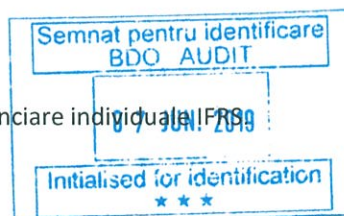
Riscul de credit reprezintă o pierdere pe care Compania o suportă dacă un client sau o terță parte nu reușește să își îndeplinească obligațiile contractuale. Riscul de credit este generat de derularea relațiilor comerciale cu clienții, inclusiv creanțe restante și tranzacții angajate, dar și din depozitele la bănci și obligațiunile emise de stat deținute de Societate.

Pentru vânzarea biletelor prin intermediul agenților, decontarea creanțelor este realizată printr-un sistem global de decontare care verifică solvabilitatea agenților, riscul de credit pentru agenții fiind relativ scăzut.

Valoarea vânzării către clienții direcți este colectată pe loc.

Creanțele și datoriile dintre companiile aeriene se decontează, în cele mai multe cazuri, prin intermediul sistemului IATA, săptămânal, reducând astfel riscurile de credit.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Desi Compania are o politica riguroasa de protejare impotriva riscului de credit, expunerea la diferite medii economice, ca urmare a operarii pe pietele internationale, a generat, in anumite situatii, incapacitatea Companiei de a recupera sumele datorate de clienti. In cele mai multe cazuri, motivul a fost falimentul clientilor.

Analiza vechimii creanțelor comerciale pe categorii de clienți:

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Creanțe care nu au scadenta depasita	5.095.453	8.944.783	24.938.249
<i>Creanțe restante. neprovizionate pe categorii:</i>			
- pana la 30 de zile	45.929.139	48.723.879	58.055.612
- intre 30 si 60 de zile	4.629.695	3.180.327	3.514.270
- intre 60 si 90 de zile	290.446	412.422	4.795.755
- intre 90 si 360 de zile	6.629.256	2.636.052	23.080.456
- peste 360 de zile	22.121.783	23.625.828	40.347.880
Total	57.478.536	54.952.680	89.446.093
Creante provizionate			
- pana la 30 de zile	3.137.726	1.905.054	3.115.284
- intre 30 si 60 de zile	-	-	-
- intre 60 si 90 de zile	-	-	-
- intre 90 si 360 de zile	360.705	23.638	499.119
- peste 360 de zile	12.391.829	12.258.006	9.757.372
Total	15.890.260	14.186.698	13.371.774
Provizion pentru deprecierea creanțelor	(15.890.260)	(14.186.698)	(13.371.774)
Total creante comerciale in sume nete	62.573.988	63.897.463	114.384.342

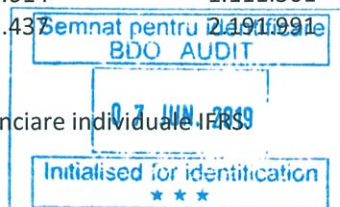
Detalierea soldurilor creanțelor comerciale, altor creanțe și a provizionului privind deprecierea creanțelor a fost prezentată în Nota 11.

Analiza credit rating

Societatea detine numerar si depozite semnificative plasate la institutii financiare, care sunt considerate ca fiind asociate unui risc minim de performanță. De asemenea, Compania detine un numar semnificativ de titluri emise de Statul Roman. Romania este clasificata Baa3 dupa standardele Moody's, un rating scazut spre mediu (*Sursa www.tradingeconomics.com*).

Indice	Banca	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
N/A	Banca Transilvania	402.666	91.570.480	-
P-2	Bank Austria	1.282.614	1.111.561	592.431
P-2	BCR	26.042.437	24.911.991	1.138.791

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Indice	Banca	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015
P-2	BRD	6.943.111	100.852.264	44.341.949
N/A	Casa	209.135	214.072	288.769
P-1	Citi Bank	2.877.585	17.512.366	10.866.815
N/A	Coba	424.751	197.053	289.543
N/A	Credit Bank	24.219	23.641	268.043
NP	Emporiki Bank Of Greece	11.540	117.143	129.659
P-1	Erste Bank	1.259.782	1.039.474	1.390.869
P-2	Garanti Bank	30.414.908	3.079.275	2.797.710
P-1	HSBC	-	-	159.015
P-1	ING	4.008.319	11.087.077	21.056.790
P-1	JP Morgan Chase	-	-	462.597
P-1	Leumi Bank	560.415	532.671	148
P-2	RBS	-	-	-
N/A	Trezorerie	1.521.374	435.893	676.430
P-2	Unicredit Bank	7.021.476	137.843	4.873.612
N/A	Altele	<u>7.665.770</u>	<u>5.506.317</u>	<u>2.775.334</u>
Total	-	<u>90.670.102</u>	<u>235.609.122</u>	<u>92.108.506</u>

Indicatorul financiar al fiecărei institutii bancare a fost preluat din analizele externe de risc ale companiei Moody's Analytics actualizate la iulie 2018. Evaluările pentru depozite pe termen scurt si conturi curente se aplică la nivel individual pentru fiecare instituție financiară. Moody's Analytics folosește următoarele calificative pentru evaluarea capacitatea de rambursare a obligațiilor financiare a fiecărei institutii bancare:

- P-1: instituțiile financiare notate cu acest calificativ au o capacitate superioară de rambursare a obligațiilor pe termen scurt;
- P-2: instituțiile financiare notate cu acest calificativ au o capacitate ridicată de rambursare a obligațiilor pe termen scurt;
- P-3: instituțiile financiare notate cu acest calificativ au o capacitate acceptabilă de rambursare a obligațiilor pe termen scurt;
- NP: instituțiile financiare notate cu acest calificativ nu se încadrează în categoriile prezentate mai sus;
- n/a: aceste instituții financiare nu sunt analizate de Moody's Analytics.

c) Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate se refera la riscul ca Societatea sa nu-si poata onora obligatiile ce revin din datoriile financiare care sunt reglate prin numerar sau alte bunuri financiare. Abordarea Companiei este sa se asigure ca va avea intotdeauna suficiente lichiditati pentru respectarea obligatiilor sale, atat in conditii normale, cat si in conditii deosebite, fara pierderi inacceptabile sau fara a afecta imaginea Companiei.

Abordarea Companiei in privinta administrarii riscului de lichiditate se concentreaza, in primul rand, pe stabilirea unei politici de lichiditate. In plus, Societatea monitorizeaza in permanenta decalajele de lichiditate intre active si pasive si foloseste scenariu de stres ca parte al managementului riscului de lichiditate

	31 decembrie 2016	31 decembrie 2015	1 ianuarie 2015
Active			
Active financiare in RON	20.776.325	25.415.904	34.830.128

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(toate sumele sunt prezentate in LEI daca nu este indicat altfel)

Active financiare in alte valute	<u>481.432.154</u>	<u>495.106.078</u>	<u>425.464.919</u>
Total Active financiare	502.208.479	520.521.982	460.295.047
Datorii			
Datorii financiare in RON	(63.142.942)	(67.463.387)	(71.243.744)
Datorii financiare in alte valute	<u>(70.793.023)</u>	<u>(69.027.443)</u>	<u>(100.430.944)</u>
Total datorii financiare	(133.935.965)	(136.490.830)	(171.674.688)
Pozitia financiara neta in RON	<u>(42.366.617)</u>	<u>(42.047.483)</u>	<u>(36.413.617)</u>
Pozitia financiara in alte valute	<u>410.639.131</u>	<u>426.078.635</u>	<u>325.033.976</u>
Pozitia financiara neta	<u>368.272.514</u>	<u>384.031.152</u>	<u>288.620.359</u>

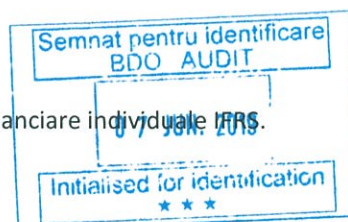
Politica de lichiditate a TAROM este de a dispune de suficiente resurse lichide pentru a-si indeplini obligatiile la scadenta.

Termenele contractuale ale obligatiilor financiare, incluzand dobanzile, sunt prezentate mai jos:

	Valoare contractuala	Sub 12 luni	1-2 ani	2-5 ani	Peste 5 ani
La 31 decembrie 2016					
Datorii financiare					
Datorii comerciale	(107.774.463)	(107.774.463)			
Alte obligatii	<u>(26.161.502)</u>	<u>(22.250.814)</u>	<u>(1.981.239)</u>	<u>(87.538)</u>	<u>(1.841.911)</u>
Total datorii financiare	<u>(133.935.965)</u>	<u>(130.025.277)</u>	<u>(1.981.239)</u>	<u>(87.538)</u>	<u>(1.841.911)</u>
La 31 decembrie 2015					
Datorii financiare					
Datorii comerciale	(107.339.296)	(107.339.296)			
Alte obligatii	<u>(29.151.532)</u>	<u>(24.143.233)</u>	<u>(2.967.572)</u>	<u>(166.037)</u>	<u>(1.874.691)</u>
Total datorii financiare	<u>(136.490.828)</u>	<u>(130.025.277)</u>	<u>(2.967.572)</u>	<u>(166.037)</u>	<u>(1.874.691)</u>
La 1 ianuarie 2015					
Datorii financiare					
Leasing financiar	(23.645.453)	(23.645.453)			
Datorii comerciale	(120.610.780)	(120.610.780)			
Alte obligatii	<u>(27.418.455)</u>	<u>(18.547.662)</u>	<u>(6.426.501)</u>	<u>(593.195)</u>	<u>(1.851.097)</u>
Total datorii financiare	<u>(171.674.688)</u>	<u>(162.803.895)</u>	<u>(6.426.501)</u>	<u>(593.195)</u>	<u>(1.851.097)</u>

Detalierea soldurilor datoriilor a fost prezentată în Nota 15 –Imprumuturi; Nota 16 – Datorii comerciale, Nota 17 – Alte obligatii.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Managementul capitalurilor

Politica conducerii Companiei este de a pastra o structura adecvata a capitalurilor, pentru a mentine increderea creditorilor si a pietei si pentru a sustine dezvoltarea viitoare a afacerii. Capitalul Companiei este reprezentat de totalul capitalurilor proprii.

Societatea monitorizeaza structura capitalurilor si o ajusteaza in functie de schimbarile conditiilor economice. Societatea monitorizeaza capitalul utilizand ca indicator gradul de indatorare al capitalului, calculat ca raportul dintre totalul datoriilor si capitalurile proprii. La 31 decembrie 2016 si 31 decembrie 2015 gradul de indatorare al capitalului este zero. Desi exista o baza solida a capitalului, datorita cresterilor de capital social din partea Ministerului Transporturilor, conducerea Companiei se concentreaza, de asemenea, pe reducerea pierderilor viitoare, mentinand gradul de indatorare al capitalului la un nivel acceptabil.

Evaluarea la valoarea justă

Valoarea justă a instrumentelor financiare care sunt tranzacționate pe o piață activă se bazează pe prețurile de piață cotate la sfârșitul perioadei de raportare. Valoarea justă a instrumentelor financiare care nu sunt tranzacționate pe o piață activă este stabilită prin utilizarea tehnicilor de evaluare.

La 31 decembrie 2016, valorile contabile ale numerarului si echivalentelor de numerar, furnizorilor si clientilor, angajamentelor si datoriilor pe termen scurt aproximau valorile lor juste datorita scadentelor pe termen scurt ale acestor active si datorii.

Valoarea justă a datoriilor financiare cu o perioadă de decontare mai mare de 6 luni este estimată prin actualizarea fluxurilor de numerar contractuale viitoare la rata curentă a dobânzii de pe piață aflată la dispoziția societății pentru instrumente financiare similare. La 31 Decembrie 2016 si la 31 decembrie 2015 Societatea nu a folosit instrumente derivatice pentru a se proteja de riscurile mai sus mentionate. Valoarea contabilă a tuturor instrumentelor financiare aproximează valoarea lor justă.

37. ANGAJAMENTE SI CONTINGENȚE**(a) Contracte de mentenanta**

TAROM are incheiate contracte de mentenanta pentru avioanele proprii, cei mai importanti furnizori fiind: SABENA, VECTOR AEROSPACE, LUFTHANSA TECHNOK, IBERIA.

(b) Angajamente - contracte de inchiriere spatii

	<u>31 decembrie 2016</u>	<u>31 decembrie 2015</u>	<u>1 ianuarie 2015</u>
Sub 1 an	354.245	238.098	178.834
Intre 1-5 ani	895.666	877.141	811.261
Peste 5 ani	53.398	124.139	193.248
Total	<u>2.252.372</u>	<u>2.240.659</u>	<u>2.187.851</u>

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

(c) Garantii si alte angajamente acordate

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Garanții și angajamente cu maturitate sub 1 an	3.247.200	4.296.188	4.286.637
Garanții și angajamente cu maturitate între 1 și 5 ani	344.942	-	346.389
Garanții și angajamente cu maturitate peste 5 ani	<u>862.509</u>	<u>857.619</u>	<u>844.343</u>
Total garantii acordate	<u>4.454.651</u>	<u>5.153.807</u>	<u>5.477.369</u>

(d) Garantii si angajamente primite

	<u>31 decembrie</u> <u>2016</u>	<u>31 decembrie</u> <u>2015</u>	<u>1 ianuarie</u> <u>2015</u>
Garanții și angajamente cu maturitate sub 1 an	3,641,814	5,453,759	6,438,323
Garanții și angajamente cu maturitate între 1 și 5 ani	1,010,914	108,621	163,384
Garanții și angajamente cu maturitate peste 5 ani	235,715	81,441	80,678
Total garantii primite	<u>4,888,443</u>	<u>5,643,821</u>	<u>6,682,385</u>

Girurile si garantiile primite reprezinta scrisori de garantie constituite drept garantie de buna executie de catre furnizorii de servicii. Alte garantii primite reprezinta scrisori de garantie constituite pentru garantarea operatiunilor de catre agentii de vanzari ai Societatii.

(e) Datorii contingente**Actiuni in instanta**

In ultimii ani, Compania a fost implicata intr-o serie de litigii cu Sindicatele TAROM (Sindicatul Personalului Navigant si Sindicatul Personalului Tehnic) si cu alti angajati, pentru sporuri si indemnizatii salariale suplimentare revendicate de catre acestia. Compania a pierdut o parte din aceste litigii si datoreaza angajatilor bonusurile si indemnizatiile solicitate precum si taxele aferente.

Pentru procesele cu salariații pentru care exista sentințe definitive si irevocabile sau pentru care s-au estimat obligatii probabile de plata, in baza consultarilor cu juristii interni si externi, precum si alti experti, Societatea a constituit provizioane de litigii (Nota 19). De asemenea, Societatea a constituit provizioane pentru beneficiile angajatilor la pensionare, calculul acestora fiind fundamentat de un actuar in baza unui contract de prestări servicii (Nota 18).

In opinia conducerii Societatii nu exista in prezent actiuni in justitie sau pretentii care sa aiba efect semnificativ asupra rezultatului financiar si asupra pozitiei financiare a Societatii care sa nu fi fost prezentate in aceste situatii financiare.

Cadrul legislativ fiscal

Sistemul de impozitare din România a suferit multiple modificări în ultimii ani și este într-o fază de adaptare la jurisprudența Uniunii Europene. Ca urmare, încă există interpretări diferite ale legislației fiscale. În anumite situații, autoritățile fiscale pot trata în mod diferit anumite aspecte, procedând la calcularea unor impozite și taxe suplimentare și a dobânzilor și penalităților de întârziere aferente. În România, exercițiul fiscal rămâne deschis pentru verificare fiscală timp de 5 ani (pana la 30 iunie 2010: 0,1%/zi de intarziere; 1 iulie - 30 septembrie 2010: 0,05%/zi de intarziere; 1 octombrie 2010 – 28 februarie 2014: 0,04%/zi de intarziere; incepand cu 01 martie 2014: 0,03%/zi si penalitatile de intarziere 0,02% pe baza interpretarilor lor individuale ale legislatiei fiscale). Legislația fiscală existentă la momentul întocmirii situațiilor financiare, pentru societățile care raportează conform Standardelor Financiare Internaționale, este într-un stadiu incipient de dezvoltare. Ca urmare, este posibil ca autoritățile fiscale să aibă interpretări diferite față de cele incluse în prezentele situațiile financiare. Conducerea Societății consideră că obligațiile fiscale incluse în aceste situații financiare sunt adecvate.

In plus, Guvernul roman are un numar de agentii care sunt autorizate sa efectueze audit (controale) pentru companiile care isi desfasoara activitatea in Romania. Aceste controale sunt similare in natura cu auditurile fiscale efectuate de catre autoritatile fiscale din multe tari, dar pot fi extinse nu numai la aspectele fiscale dar si la alte aspecte juridice si de reglementare fata de care agentia autorizata poate fi interesata. Este posibil ca Societatea sa fie supusa in continuare unor controale regulate mai ales datorita emiterii unor noi legi si regulamente.

Datoriile contingente pot aparea in legatura cu evaluarile fiscale suplimentare care pot fi impuse de catre autoritatile fiscale datorita controalelor efectuate. Declaratiile de impozit pe profit pot fi supuse revizuirii de catre autoritatile fiscale intr-o perioada de 5 ani.

Preturi de de transfer

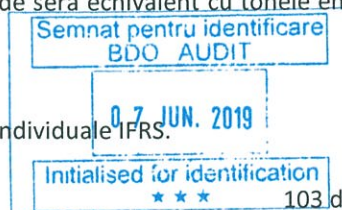
Legislatia fiscala din Romania contine reguli privind preturile de transfer intre persoane afiliate inca din anul 2000. Cadrul legislativ curent defineste principiul „valorii de piata” pentru tranzactiile intre persoane afiliate, precum si metodele de stabilire a preturilor de transfer. Ca urmare, este de asteptat ca autoritatile fiscale sa initieze verificari amanuntite ale preturilor de transfer, pentru a se asigura ca rezultatul fiscal si/sau valoarea in vama a bunurilor importate nu sunt distorsionate de efectul preturilor practicate in relatiile cu persoane afiliate. Societatea nu poate cuantifica rezultatul unei astfel de verificari.

Începând cu anul 2016 a fost modificată legislația privind întocmirea Raportului privind dosarul prețurilor de transfer, devenind obligatorie întocmirea acestuia. Compania a achiziționat servicii de asistență în întocmirea dosarului pentru perioada 2013 – 2016 și actualizarea anuală 2017 -2018.

Contingente legate de mediu

Societatea a dezvoltat actiuni de consultanta referitoare la efectele semnificative viitoare privind problemele de mediu ca urmare a implementarii Directivei Uniunii Europene 2008/101/CE a Parlamentului European si a Consiliului din 19 noiembrie 2008 de modificare a Directivei 2003/87/CE privind includerea activitatilor de aviatie in sistemul de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de sera in cadrul Comunitatii (EU-ETS). Obiectivul Directivei 2008/101/ CE abordeaza impactul activitatii industriei aviatice asupra schimbarilor climaterice, aceasta fiind aplicabila de la 1 ianuarie 2012. Conform Directivei, Compania are obligativitatea predarii pana la 30 aprilie (pentru anul 2012) respectiv 30 aprilie 2015 (conform ultimelor modificari legislative pentru anul 2013) un numar de certificate de gaze cu efect de sera echivalent cu tonele emisiilor de CO2 produse in anul anterior.

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

Conform Ordinului Ministrului Mediului si Padurilor nr. 2851/09.12.2011, a fost aprobat numarul total de certificate de emisii de gaze cu efect de sera alocate Companiei TAROM cu titlu gratuit, respectiv:

- un numar de 135.528 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2013
- un numar de 135.528 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2014 – 31 decembrie 2014
- un numar de 135.528 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2014 – 31 decembrie 2015
- un numar de 836.428 certificate de gaze cu efect de sera pentru perioada 1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2020 (135.528 anual/2016; 175.225 anual / 2017-2020).

Cantitatea de emisii calculata pentru anii:

	2016	2015
Cantitatea de emisii calculata	313.251 tone	295.621 tone

Pentru anii 2014 si 2015 cerinta de conformare a fost amanata pana la 30.04.2016 conform Regulamentului UE nr. 421/2014 de modificare a Directivei 2003/87/CE. Pentru anul 2016 cerinta de conformare a fost amanata pana la 30.04.2017.

Contingente legate de interesele de participare

In cursul anului 2011, Societatea TAROM impreuna cu Aeroporturi Bucuresti si Romatsa SA infiinteaza o companie noua sub numele de Centrul Regional de Excelenta in Aviatia Civica" (CREAC), menita sa asigure specializarea si perfectionarea personalului tehnic-aeronautic. Contributia TAROM la noua entitate este stabilita la suma de 2.625.000 lei, din care 30% (reprezentand suma de 787.500 lei) este achitat in numerar la constituire, diferenta de 70% (reprezentand suma de 1.837.500 lei) urmand a fi varsata in termen de 12 luni de la inmatricularea noii entitati, respectiv pana la data de 30 noiembrie 2012. Diferenta de aport de 70% nu a mai fost achitata de Societate, aceasta fiind prezentata ca o datorie contingenta in prezentele situatii financiare, intrucat nu este probabil să fie necesară o reducere a resurselor entității pentru stingerea obligației. In cursul anului 2015, prin Hotararea nr.9/29.12.2015, actionarii au aprobat dizolvarea societatii CREAC.

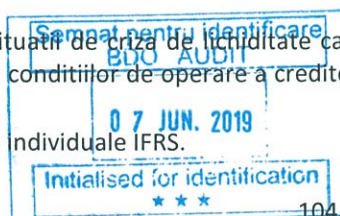
Riscul aferent mediului economic si fiscal

Desi este membra a Uniunii Europene incepand cu 1 ianuarie 2007, economia Romaniei este una emergenta caracterizata prin deficit de cont curent ridicat, piata financiara in curs de dezvoltare si fluctuatii ale cursului de schimb.

In prezent pietele financiare internationale mai resimt efectele declinului pietelor creditelor ipotecare din Statele Unite. Lipsa de lichiditate la nivel global a determinat in Romania o crestere a ratei dobanzii de finantare pe termen lung si o scadere a preturilor si lichiditatii pe pietele de capital.

Partenerii comerciali ai Societatii, pot fi, de asemenea, afectati de situatii de criza de lichiditate care le-ar putea afecta capacitatea de a-si onora datoriile curente. Deteriorarea conditiilor de operare a creditorilor ar

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situatiile financiare individuale IFRS.

putea afecta si gestionarea previziunilor de flux de numerar si analiza de depreciere a activelor financiare si nefinanciare. In masura in care informatiile sunt disponibile, conducerea a reflectat estimari revizuite ale fluxurilor viitoare de numerar in politica sa de depreciere.

Preocuparile actuale privind posibilitatea ca deteriorarea conditiilor financiare sa contribuie intr-o etapa ulterioara la o diminuare suplimentara a increderei au determinat depunerea unor eforturi coordonate din partea guvernelor si a Bancilor Centrale in vederea adoptarii unor masuri speciale avand drept scop contracararea aversiunii tot mai mari fata de risc si restabilirea unor conditii normale de functionare a pietei.

Conducerea Societatii nu poate estima evenimentele care ar putea avea un efect asupra sectorului bancar din Romania si ulterior ce efect ar putea avea asupra situatiilor financiare.

In cursul anilor 2015 si 2016, Societatea nu a utilizat derivative pentru a se proteja impotriva acestor riscuri.

38. EVENIMENTE ULTERIOARE

38.1 Evenimente ulterioare datei bilanțului ajustabile

Cu ocazia inventarierii efectuate in cursul anului 2017, Comisia tehnica (constituită conform deciziei nr. DG. 121/06.10.2017) a constatat ca unele mijloace fixe din evidentele contabile privind componentele rotabile reprezentau in fapt materiale consumabile utilizate la întreținerea și reparația aeronavelor si in consecinta acestea nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor corporale. De asemenea, Comisia a identificat componente depasite tehnic tehnologic, care trebuiau scoase din evidenta, acestea fiind deja inlocuite cu variante imbunatatite.

Avand in vedere ca rezultatele inventarierii, consemnate in procesul-verbal intocmit la data de 31 octombrie 2018, confirma existenta unor erori contabile in exercitiile financiare precedente, prezentele situatii financiare conforme cu IFRS au fost ajustate pentru a reflecta deprecierea acelor componente iesite din uz anterior datei tranzitiei la IFRS si pentru a reversa reperele care nu indeplineau criteriile de recunoastere ale imobilizarilor (Nota 4 e).

38.2 Evenimente ulterioare datei bilanțului neajustabile

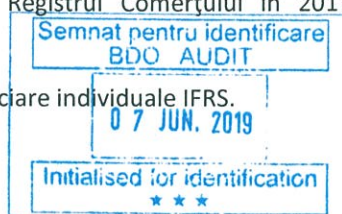
a) Majorare capital social

La 31 decembrie 2016 rezervele privind contributiile la capital constau in suma de 6.984.206 lei reprezentand dobanzile platite in 2016 de catre Ministerul Finantelor Publice aferente imprumuturilor contractate de catre Ministerul Transporturilor dar folosite de Tarom pentru achizitia de aeronave.

In conformitate cu legea nr. 136/1998 actualizata prin legea nr. 316/2002 si Hotararea de Guvern nr. 7/2000, aceste sume au majorat capitalul social al Companiei in cursul anului 2017, fiind emise un numar de 2.793.682 actiuni la valoarea nominala de 2,5 lei/actiune.

După înregistrarea oficială a majorării de capital social la Registrul Comerțului in 2017, structura

Notele de la 1 la 38 constituie parte integrantă din situațiile financiare individuale IFRS.

acționariatului in 2017 se prezinta astfel:

Actionar	31 Decembrie 2017		
	Procent detinut (%)	Nr. de actiuni	Suma
Ministerul Transporturilor	97.22	867.054.701	2.167.636.750
Compania Nationala Aeroporturi Bucuresti	1.46	13.025.880	32.564.700
ROMATSA	1.24	11.051.242	27.628.105
Fondul de Investitii Muntenia	<u>0.08</u>	<u>752.795</u>	<u>1.881.988</u>
Total	<u>100.00</u>	<u>891,884,618</u>	<u>2.229.711.544</u>

Compania are in vedere modernizarea flotei fiind aprobat prin bugetul de venituri si cheltuieli programul de retehnologizare si desfasoara procedurile necesare angajarilor contractuale. Compania a decis cresterea flotei cu doua aeronave (in 2018 prin leasing operational fiind semnate contractele aferente).

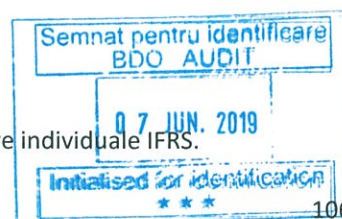
b) Vanzare aeronave Airbus 130

Consiliul de Administratie a aprobat prin Hotararea nr.19/ 16.12.2016 scoaterea din functiune a celor doua aeronave A310-325 in data de 12.09.2016, respectiv 31.10.2016, in conformitate cu Hotararea CA nr.1/08.01.2016, Hotararea AGA nr1/11.01.2016 si Notele care au stat la baza fundamentarii si aprobarii bugetului de venituri si cheltuieli al societatii pentru anul 2016 si solicita aprobarea Adunarii Generale a Actionarilor pentru valorificarea acestora.

Prin Hotararea nr.9/ 27.07.2017, Adunarea Generala Ordinara a Actionarilor a amanat luarea unei decizii privind vanzarea aeronavelor A310 scoase din functiune, in vederea obtinerii, de catre conducerea executiva Tarom, a unui punct de vedere din partea directorilor de specialitate din cadrul Ministerului Transporturilor, privind valorificarea activelor companiei.

Adunarea Generala Ordinara a Actionarilor a aprobat prin Hotararea nr. 15/28.11.2017 si in conformitate cu Legea 111/2016 valorificarea celor doua aeronave Airbus 130, in cele mai bune conditii de eficienta economica pentru companie.

Prin Hotararea Consiliului de Administratie nr.11/22.05.2018, Consiliul de Administratie a aprobat semnarea contractului de vanzare a celor doua aeronave Airbus 130, in conditiile stabilite in draftul contractului de vanzare-cumparare, catre Armenia Airways Aircompany CJSC.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

**COMPANIA NAȚIONALĂ DE TRANSPORTURI AERIENE ROMÂNE -
TAROM S.A.**

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR

*intocmit în conformitate dispozițiile Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 666/2015
privind aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de
raportare financiară și ale Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 2844/2016 pentru
aprobarea*

Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară

AN 2016

Petre NEACȘA

Presedinte al Consiliului de Administrație C.N. TAR TAROM S.A.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

CUPRINS :

1. **INFORMAȚII GENERALE**
2. **CADRUL GENERAL DE DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII
ÎN ANUL 2016**
3. **PREZENTAREA REZULTATELOR ACTIVITĂȚII**
4. **ECHILIBRUL FINANCIAR AL COMPANIEI**
5. **CALITATEA ȘI SIGURANȚA ZBORULUI**
6. **INFORMAȚII DESPRE PERSONAL**
7. **DEZVOLTAREA PREVIZIBILĂ A SOCIETĂȚII**
8. **FLOTA ȘI OPERAȚIUNILE LINIEI AERIENE**
9. **RISCURI EXTERNE**
10. **PLANUL DE ADMINISTRARE**
11. **ALTE INFORMAȚII**

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016
Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS
1. INFORMAȚII GENERALE

Compania Națională de Transporturi Aeriene Române – TAROM S.A. (“CNTAR TAROM”, “TAROM”) are ca obiect principal de activitate transporturile aeriene de pasageri, cargo, și poștă, prin curse regulate și charter, spre și dinspre România, precum și pe teritoriul României. Pe lângă activitatea de bază, CNTAR Tarom prestează și servicii conexe, constând în principal în întreținere tehnică aeronave pentru parteneri externi și interni.

CNTAR TAROM este o societate pe acțiuni înregistrată în România, cu sediul central în Calea Bucureștilor nr. 224F, Otopeni, Ilfov, înregistrată în Registrul Comerțului sub nr. J23/1298/2003, având cod unic de înregistrare 477647.

CNTAR TAROM este membră a Asociației Internaționale a Companiilor de Transport Aerian (IATA).

CNTAR TAROM a fost înființată în anul 1954 și a fost reorganizată în baza Ordonanței de Guvern 45/1997 și a legii 136/1998, noul statut fiind cel de Companie Nationala de transporturi aeriene civile din România.

Structura acționariatului la 31.12.2016, se prezintă astfel:

	Numar de actiuni	Suma (lei)	Procentaj (%)
Statul Român prin M.T.	864.261.018	2.160.652.545	97,21%
Compania Naționala de Aeroporturi Bucuresti	13.025.880	32.564.700,00	1,47 %
ROMATSA R.A.	11.051.242	27.628.105,00	1,24 %
S.I.F. Muntenia	752.795	1.881.987,50	0,08 %
Total	889.090.935	2.222.727.337,50	100 %

La 25 iunie 2010 TAROM s-a alaturat alianței SkyTeam, una dintre cele mai mari alianțe aeriene din lume. TAROM a semnat un acord de aderare pe 7 mai 2008 și s-a alăturat Alianței SkyTeam în calitate de membru cu drepturi depline, după finalizarea unui proces de integrare care a durat 2 ani.

În anul 2016, administrarea companiei s-a realizat în conformitate cu prevederile OUG nr. 109/2011 privind guvernarea corporativă a întreprinderilor publice. În sesiunea din data de 12.10.2012, prin Hotărârea nr. 7, Adunarea Generală a Acționarilor a luat act de definitivarea selecției membrilor Consiliului de Administrație ai S.C. Compania Națională de Transporturi Aeriene Române – T.A.R.O.M. S.A., TAROM este prima companie din subordinea Ministerului Transporturilor care a implementat managementul privat în anul 2012. Recrutarea managementului privat (administratori și director general) a fost efectuată de către o firmă de recrutare.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Consiliul de Administrație l-a numit pe dl. Christian Edouard Heinzmann în luna noiembrie 2012 în funcția de Director General.

În data de 23.03.2015, prin Hotărârea nr.3, Adunarea Generală Ordinară a Acționarilor a desemnat, cu unanimitate de voturi, 7 (șapte) membri în Consiliul de Administrație, după cum urmează:

- Dl. Florescu Radu Francis – administrator cu mandat pe 4 ani, începând cu 23.03.2015 și Președinte ales de CA începând cu data de 02.10.2015;
- Dl. Andrei Dragoș - administrator cu mandat pe 4 ani, începând cu 23.03.2015;
- Dl. Iordache Valentin - administrator cu mandat pe 4 ani, începând cu 23.03.2015;
- Dl. Măchiță Dan – Aurel – administrator provizoriu, începând cu 23.03.2015 și până la finalizarea selecției pentru un nou membru conform prevederilor O.U.G. nr.109/2011;
- Dl. Țiclea Tiberiu – administrator cu mandat pe 4 ani, începând cu 23.03.2015;
- Dl. Heinzmann Christian Edouard- administrator cu mandat pe 4 ani începând cu 23.03.2015 – fără contract;
- Dl. Boloș Marcel – Ioan - administrator cu mandat pe 4 ani, începând cu 23.03.2015.

Având în vedere vacantarea unui post de administrator, prin renunțarea la mandat a D-lui Boloș Marcel -Ioan, Consiliul de Administrație a procedat, prin Hotărârea nr.22/27.11.2015, la numirea unui membru provizoriu, pe poziția vacantată, până la întrunirea Adunării Generale a Acționarilor pentru desemnarea unui membru în Consiliul de Administrație.

Adunarea Generală a Acționarilor, prin Hotărârea nr.8/29.12.2015, l-a desemnat pe Dl. Stoe Gabriel în funcția de administrator provizoriu, până la organizarea și finalizarea selecției pentru un nou membru în conformitate cu prevederile O.U.G. nr.109/2011.

În data de 14.03.2016, prin Hotărârea nr.2, Adunarea Generală a Acționarilor l-a revocat pe Dl. Stoe Gabriel din funcția de administrator provizoriu și l-a desemnat pe Dl. Moșteanu Liviu – Ionuț în funcția de administrator provizoriu, până la organizarea și finalizarea selecției pentru un nou membru în conformitate cu prevederile O.U.G. nr.109/2011.

În data de 17.06.2016 a fost convocata Adunarea Generala a Acționarilor in vederea numirii a 3 (trei) membri provizorii in consiliul de administrație al Companiei Naționale de Transporturi Aeriene Române TAROM S.A., pâna la desemnarea unor noi membri in urma procedurii de selecție conform OUG109/2011 privind guvernanta corporativa a intreprinderilor publice, asa cum a fost aprobata cu modificari si completari prin Legea nr.111/2016, ca urmare a vacantării unor pozitii de administrator.

În consecință, doamna Florentina Irimescu, doamna Ivona Stan și domnul Dan Iulian Plaveti au completat componența Consiliului de administrație.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

În ceea ce privește *conducerea executivă* a companiei, și aceasta a suferit modificări. Astfel, prin Hotărârea Consiliului de Administrație nr. 7 din 21.03.2016, s-au revocat mandatele de Director General CEO al domnului Christian Heinzmann, respectiv cel de Director General Administrativ al domnului Tiberiu Țiclea.

Atribuțiile funcției de Director General – CEO au fost preluate de domnul Gabriel Stoe, la data respectivă ocupant al funcției de Director Financiar.

Pentru funcțiile de Director General Adjunct – Deputy CEO, Director General Administrativ – CAO, respectiv Director Marketing și Vânzări - CCO a fost demarată procedura de recrutare, finalizată prin încheierea contractelor de mandat cu domnii Paul Gurău, pentru funcția de Director General Administrativ – CAO, respectiv Costin Ciotec pentru funcția de respectiv Director Marketing și Vânzări – CCO. Contractul de mandat pentru funcția de Director General Adjunct – Deputy CEO nu a mai fost încheiat cu câștigătorul desemnat în urma procesului de selecție, din motive independente de Consiliul de Administrație.

La data de 04.08.2016, Consiliul de Administrație a decis încetarea preluării atribuțiilor de Director General – CEO de către domnul Gabriel Stoe și preluarea acestor atribuții de către domnul Dan Iulian Plaveti.

Componența Consiliului de Administrație la data de 31.12.2016 a fost următoarea:

- Dl. Florescu Radu Francis – administrator și Președinte CA
- Dl. Andrei Dragoș - administrator;
- Dl. Iordache Valentin - administrator;
- Dl. Măchiță Dan – Aurel – administrator provizoriu;
- Dl. Dan Iulian Plaveti – administrator provizoriu;
- Dna. Stan Yvona – administrator provizoriu;
- Dna Irimescu Florentina- administrator provizoriu.

În legatură cu cerința de raportare prevăzută de OG 109/2011 , art 52 alin.(6), actele juridice ce produc efecte juridice, semnate de directori cu contracte de mandat sunt înregistrate în registrele Companiei.

2. CADRUL GENERAL DE DESFĂȘURARE A ACTIVITĂȚII.

În anul 2016, Societatea și-a menținut organizarea funcțională nefiind modificări de fuziuni, divizări, insolvență.

Compania s-a confruntat cu un mediu concurențial puternic, operând cu o flotă de aeronave ce a avut o utilizare îmbunătățită și în condițiile unor factori externi favorabili (scăderea prețului petrolului) și nefavorabili (creșterea puternică a concurenței pe destinațiile tradiționale, inclusiv

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

începerea operării companiilor low-cost pe destinațiile interne, creșterea cursului valutar USD/EUR și USD/RON). Totodată, retragerea din operare a celor două aeronave A310-300 (în septembrie, respectiv noiembrie) a avut ca efecte reducerea capacității de transport.

Modificările relativ frecvente în componența Consiliului de Administrație, precum și modificările ce au trebuit efectuate în managementul executiv al companiei, au constituit, și ele, provocări serioase pe linie de management. Aceste aspecte se adaugă instabilității la nivelul Ministerului Transporturilor, unde, pe parcursul anului 2016 au fost trei miniștri în funcție.

3. PREZENTAREA REZULTATELOR ACTIVITĂȚII

3.1. Realizarea indicatorilor fizici specifici obiectivului de activitate.

Indicatorii fizici specifici activității S.C. CN TAR TAROM S.A. sunt următorii:

- Număr curse (regulate și charter);
- Număr pasageri (curse interne, curse externe, în regim cod share);
- Ore bloc;
- RPK (Km mii.);
- ASK (Km mii.);
- Load factor (%);

Realizarea indicatorilor fizici în anul 2016, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2015, precum și comparativ cu planificatul pe anul 2016 se prezintă astfel pe activități :

Curse regulate si charter:

Nr. crt.		An 2015 Realizat	An 2016 Planificat	An 2016 Realizat	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Nr.curse	17.313	18.292	18.264	105,49	99,85
2.	Ore bloc	67.970	71.191	71.158	104,69	99,95
3.	Pasageri transportați(nr.)	2.320.350	2.438.100	2.335.290	100,64	95,78
4.	Pasageri code-share(nr.)	71.418	82.350	71.187	99,68	86,44
5.	Pasageri total(nr.)	2.391.768	2.520.450	2.406.477	100,61	95,48
6.	Marfa și poșta (tone)	4.313	3.306	3.615	83,81	109,34
7.	RPK (Km mii.)	2.751.299	2.894.273	2.735.192	99,41	94,50
8.	ASK (Km mii.)	3.997.969	4.405.460	4.013.907	100,40	91,11
9.	Load factor(%)	68,82%	65,70%	68,14%	99,02	103,72

07 JUN. 2019
Initialised for identification
***

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Curse regulate:

Nr. crt.		An 2015 Realizat	An 2016 Planificat	An 2016 Realizat	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Nr.curse	16.858	17.874	17.850	105,88	99,87
2.	Ore bloc	65.827	69.129	69.161	105,06	100,05
3.	Pasageri transportați (nr.)	2.203.908	2.383.545	2.234.863	101,40	93,76
4.	Pasageri code-share (nr.)	71.418	82.350	71.187	99,68	86,44
5.	Pasageri total(nr.)	2.275.326	2.465.895	2.306.050	101,35	93,52
6.	Marfa și poșta (tone)	4.313	3.306	3.615	83,81	109,34
6.	RPK (Km mii.)	2.606.961	2.813.238	2.612.821	100,22	92,88
7.	ASK (Km mii.)	3.817.133	4.219.752	3.858.654	101,09	91,44
8.	Load factor (%)	68,30%	66,67%	67,71%	99,14	101,57

Curse charter:

Nr. crt.		An 2015 Realizat	An 2016 Planificat	An 2016 Realizat	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Nr.curse	455	418	414	90,99	99,04
2.	Ore bloc	2.143	2.062	1.997	93,19	96,86
3.	Pasageri transportați (nr.)	116.442	54.555	100.427	86,25	184,08
4.	RPK (Km mii.)	144.338	81.035	122.370	84,78	151,01
5.	ASK (Km mii.)	180.836	185.708	155.253	85,85	83,60

Din analiza indicatorilor pe total activitate pentru anul 2016 se observă o scădere a numărului de curse față de cel bugetat cu 0,15%, o micșorare a numărului de ore de zbor cu 0,05% față de cel planificat, iar numărul de pasageri transportați este sub nivelul bugetat cu 4,52%, dar mai mare cu 0,61% față de numărul de pasageri transportați în anul 2015.

Load Factorul pentru anul 2016 de 68,14% este mai bun față de cel planificat de 65,70%, și ușor mai mic față de cel realizat în anul 2015 de 68,82%.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016*Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS*

Activitatea de curse regulate este constituită pe baza programului de operare al curselor regulate interne și externe. Numărul de curse regulate interne și externe a crescut în anul 2016 față de 2015 dar este mai mic decât cel bugetat, iar numărul de ore de zbor realizat este mai mare decât cel bugetat. Pe curse regulate au fost transportați în anul 2016 un număr de pasageri mai mare cu 1,35% decât cel din anul 2015, dar mai mic decât cel planificat. Load Factor-ul pentru anul 2016 (67,71%) este mai mic decât cel realizat în 2015 (68,30%) și mai mare decât cel bugetat (66,67%).

Deși s-a înregistrat o creștere a numărului de pasageri pe curse regulate în anul 2016 față de 2015, aceasta a fost inferioară creșterii programate cu 6,48%. Cauza principală a fost creșterea puternică a concurenței, atât din partea companiilor Low Cost (intrarea WizAir pe Iași și a RyanAir pe rute tradiționale București – Londra, București – Madrid), cât și din partea companiilor de linie (cum ar fi creșterea numărului de frecvențe de către AF (Air France) pe București – Paris, creșterea capacității TK (Turkish Airlines) pe București – Istanbul. Oferta majorată de locuri de pe piață a condus la scăderea nivelului tarifelor oferite, ceea ce a dus la scăderea venitului mediu realizat.

TAROM deservește piața de **curse charter** prin intermediul programului său stabilit în completarea programului de curse regulate. Această piață cunoaște un sezon complementar față de principalele piețe de afaceri care este considerat un venit esențial ce îmbunătățește rezultatele generale ale companiei. Prin specificul lor, cursele charter efectuate de Compania TAROM au fost oferite partenerilor români și externi la întreaga capacitate a avionului.

Concurența puternică de pe piața de charter și disponibilitatea aeronavelor în completarea programului de zboruri regulate au făcut ca numărul de zboruri charter realizate în anul 2016 (414 curse) să fie inferior celui realizat în anul 2015 (455 curse) și inferior celui programat pentru anul 2016 (418 curse).

Numărul de pasageri transportați pe cursele charter în anul 2016 este mai mare decât cel bugetat cu 84,08% și mai mic decât cel realizat în 2015 cu 13,75%.

3.2. Realizarea indicatorilor economico-financiarilor specifici obiectivului de activitate

În legătură cu indicatorii **economico-financiarilor**, sunt de menționat următoarele aspecte:

- **VENITURILE DIN EXPLOATARE** - se realizează în special veniturile din activitatea de transport, acestea prezentându-se astfel:

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016
Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

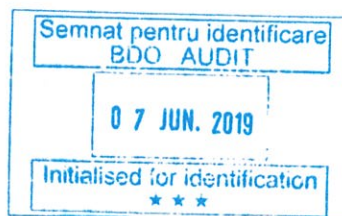
mii lei						
Nr crt	Venituri	An 2015 Realizat	An 2016 Planificat IFRS	An 2016 Realizat IFRS	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Venituri din transport pax curse reg.	1.051.408,71	1.288.113,55	999.637,80	95,08	77,60
2.	Venituri din transp.marfă curse reg.	9.972,11	10.443,82	9.171,54	91,97	87,82
3.	Venituri din transp. pax curse charter	56.566,90	58.343,34	46.241,05	81,75	79,26
4.	Venituri din poștă	3.772,32	3.132,14	3.596,14	95,33	114,81
5.	Venituri din excedent de bagaje	5.035,93	5.328,50	4.887,78	97,06	91,73
	TOTAL	1.126.755,97	1.365.361,35	1.063.534,31	94,39	77,89

➤ **Veniturile din traficul extern și intern de transport aerian pasageri pe curse regulate** (inclusiv operările code share) au fost realizate în sumă de 1.004.525,58 mii lei și includ și veniturile din taxa YQ în sumă de 91.423,57 mii lei, precum și veniturile din excedent de bagaj în sumă de 4.887,78 mii lei. Realizarea acestora a fost factorial influențată de o politică tarifară, care, în raport de concurența pe piețele de operare, are rolul de a asigura o încărcare corespunzătoare a curselor. În anul 2016 veniturile realizate din transport aerian pe curse regulate interne și externe sunt sub nivelul bugetat cu 22,34 % (288.916,47 mii lei). Veniturile din activitatea de transport pasageri curse regulate au înregistrat o scădere de 4,92% față de anul precedent, urmare a reducerii capacității de transport a flotei TAROM cu 2 aeronave începând cu lunile septembrie și, respectiv noiembrie 2016.

➤ **Veniturile din cursele charter pasageri** realizate în anul 2016 au fost mai mici decât valoarea bugetată cu 20,74 % (12.102,29 mii lei).

➤ **Veniturile din transport marfă/poștă** realizate în anul 2016 au fost mai mici decât realizatul din anul 2015 cu 7,11 % și mai mici decât planificatul pentru anul 2016 cu 5,95 %.

Din totalul veniturilor din exploatare realizate în anul 2016, un procent de 7,02 % îl reprezintă alte venituri (venituri din taxe handling cargo, venituri din asistență tehnică, alte venituri din exploatare). Veniturile din asistență tehnică nu s-au realizat la nivelul preconizat deoarece nu s-au contractat lucrări cu companii terțe din cauza lipsei de personal tehnic. Realizarea de lucrări pentru terți este o activitate suplimentară, prestarea lucrărilor de reparații și întreținere pentru aeronavele TAROM fiind prioritară.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

- **VENITURI FINANCIARE** – se realizează în special din diferențele de curs valutar favorabile, din dobânzi, din participații și din sconturi obținute.

mii lei

Nr. crt.	Venituri	An 2015 Realizat	An 2016 Planificat IFRS	An 2016 Realizat IFRS	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Venituri din acțiuni deținute GLOBE GROUND	3.838,23	3.838,23	4.259,61	110,98	110,98
2.	Venituri din acțiuni deținute DNATA CATERING	4.109,65	4.109,65	5.085,39	123,74	123,74
3.	Venituri din diferențe de curs valutar	78.588,13	77.354,15	59.036,39	75,12	76,32
4.	Venituri din dobânzi	6.604,11	3.030,85	5.007,26	75,82	165,21
5.	Venituri din titluri de plas.cedate	1.782,46	0	0	0	0
6.	Venituri din sconturi obținute	1.261,59	1.380,87	1.270,44	100,70	92,00
	TOTAL	96.184,17	89.713,75	74.659,09	77,62	83,22

➤ Veniturile din diferențele de curs favorabile sunt aferente evoluției raportului EUR/USD și alte devize, precum și evoluției RON/devize.

➤ Veniturile din acțiuni deținute la GLOBE GROUND, DNATA CATERING realizate sub formă de dividende în anul 2016 au fost mai mari cu 17,58 % față de valoarea planificată pentru aceeași perioadă.

mii lei

Nr. crt.	Venituri	An 2015 Realizat	An 2016 Planificat IFRS	An 2016 Realizat IFRS	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	VENITURI EXPLOATARE	1.201.225,72	1.436.127,94	1.143.849,27	95,22	79,65
2.	VENITURI FINANCIARE	96.184,17	89.713,75	74.659,09	77,62	83,22
	TOTAL	1.297.409,89	1.525.841,69	1.218.508,36	93,92	79,86

Veniturile totale realizate pe anul 2016 reprezintă 79,86 % din total venituri planificate pentru aceeași perioadă, nerealizarea acestora fiind datorată în principal din nerealizarea indicatorului nr.

Curse, a reducerii capacității de transport a flotei TAROM cu 2 aeronave începând cu luna septembrie și, respectiv noiembrie 2016, precum și din nerealizarea venitului mediu USD/pax.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

- **CHELTUIELI DIN EXPLOATARE** – au fost realizate la nivelul planului de zbor operat, influențate fiind de tipurile de aeronave utilizate, de prețurile piețelor în care s-a operat și, nu în ultimul rând, de evoluția cursului de schimb valutar.

Cheltuielile din exploatare realizate în anul 2016, în sumă de 1.222.021,02 mii lei, sunt mai mici cu 15,47% față de cheltuieli din exploatare planificate pentru aceeași perioadă, înregistrându-se o scădere cu 30,51% din cheltuieli cu combustibilul față de planificat, urmare a scăderii prețului petrolului pe piața mondială.

Mii lei

Nr. crt.		An 2015 Realizat IFRS	An 2016 Planificat IFRS	An 2016 Realizat IFRS	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/2	6=4/3
1.	Cheltuieli cu combustibilul	294.998,23	350.445,95	243.533,04	82,55%	69,49%
2.	Cheltuieli cu mat.consumabile, întreținerea și reparațiile	77.595,03	80.975,67	82.895,17	106,83%	102,37%
3.	Cheltuieli cu serviciile trafic, din care:	290.384,28	298.950,24	291.617,79	100,42%	97,55%
	<i>Handing</i>	108.208,84	110.654,92	107.790,99	99,61%	97,41%
	<i>Survol</i>	109.687,75	113.768,90	110.880,55	101,09%	97,46%
	<i>Aterizare/decolare</i>	70.930,12	72.742,15	71.420,25	100,69%	98,18%
	<i>Alte servicii de trafic</i>	1.557,57	1.784,27	1.526,00	97,97%	85,53%
4.	Comisioane acordate pt vânzarea biletelor	41.505,21	50.203,54	42.809,95	103,14%	85,27%
5.	Cheltuieli de transport și deplasare	36.031,52	36.822,13	38.590,13	107,10%	104,80%
6.	Alte cheltuieli privind prestațiile externe, din care:	114.866,25	124.615,05	113.340,81	98,67%	90,95%
	<i>Cheltuieli cu asigurările</i>	12.210,27	13.047,53	11.679,77	95,66%	89,52%
	<i>Cheltuieli cu chirile</i>	25.813,85	24.375,07	20.999,76	81,35%	86,15%
	<i>Chelt. protocol, reclamă, publicitate</i>	327,80	4.120,97	264,62	80,73%	6,42%
	<i>Chelt.cu poșta, telecom.și sist. oper.</i>	76.514,33	83.071,48	80.396,66	105,07%	96,78%
7.	Cheltuieli cu personalul	201.483,60	217.949,00	180.847,15	89,76%	82,98%
8.	Cheltuieli cu provizioanele constit. pt. pensionari și litigii cu salariații	27.962,65	243,99	25.837,53	92,40%	10589,59%
9.	Cheltuieli de exploatare cu amortizarea, provizioanele și ajustările.	130.504,63	145.825,73	123.638,13	94,74%	84,78%
10.	Alte cheltuieli de exploatare	83.640,29	139.688,27	78.911,32	94,35%	56,49%
	TOTAL	1.298.971,69	1.445.719,57	1.222.021,02	94,08%	84,53%

Semnăt pentru identificare
BDO AUDIT

07 JUN. 2019

Initialised for identification

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Cheltuielile din exploatare realizate pe anul 2016 se compun în principal din:

➤ **Cheltuielile cu combustibilul** sunt sub nivelul bugetat cu 30,51%, iar față de realizările anului trecut cu 17,45%, din cauza scăderii prețului petrolului. Astfel costul mediu realizat pe anul 2016 este de 490,83 USD/tonă față de anul 2015, când a fost 606 USD/tonă și față de valoarea planificată pe anul 2016, unde a fost estimat la valoarea de 650 USD/tonă.

Din punct de vedere cantitativ, în 2015 s-au consumat 118.08 mii tone, iar în 2016 s-au consumat 121,46 mii tone. Ponderea cheltuielilor cu combustibilul în total cheltuieli de exploatare în anul 2016 este semnificativă, reprezentând 19,93%.

➤ **Cheltuieli cu materialele consumabile, întreținere și reparații** sunt peste nivelul valorii bugetate cu 2,37%.

➤ **Cheltuielile cu serviciile de trafic**, în anul 2016 se realizează o scădere față de prevederile din buget cu 2,45%.

➤ **Cheltuielile cu comisioanele acordate la vânzare agenților:** nivelul acestora este sub nivelul bugetat cu 14,73% și cu 3,14% mai mare decât în anul anterior.

➤ **Cheltuielile de transport și deplasare** au înregistrat creștere față de nivelul bugetat cu 4,80% și cu 7,10% față de realizările anului anterior .

➤ **Cheltuielile cu asigurările** înregistrează scădere față de buget cu 10,48% și cu 4,34% față de valorile realizate în anul anterior.

➤ **Cheltuielile cu chiriile**, au înregistrat scăderi față de buget cu 13,85% și cu 18,65% față de nivelul anului precedent.

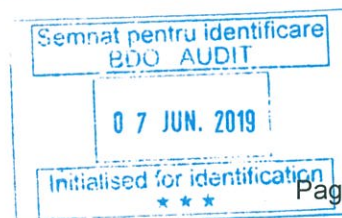
➤ **Cheltuielile cu reclamă și publicitate, protocol** sunt sub nivelul bugetat și mai mici cu 19,27% față de nivelul realizat în anul 2015.

➤ **Cheltuielile cu telecomunicațiile și sistemele operaționale** au crescut față de nivelul anului trecut cu 5,07%, iar față de nivelul bugetat pentru anul 2016 se înregistrează o economie de 3,22%.

Numărul de personal prognozat la data de 31.12.2016 a fost de 2.083 salariați, față de 2.110 total posturi prevăzute în statul de funcții la data respectiva, numărul de personal realizat la data de 31.12.2016 a fost de 1.883 salariați.

Numărul mediu de personal prognozat pe anul 2016 a fost de 1.923 salariați, iar numărul de personal mediu realizat în anul 2016 a fost de 1.841 salariați.

➤ **Cheltuieli de personal realizate în anul 2016 sunt în valoare de 180.847,15 mii lei, iar acestea sunt defalcate astfel:**

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Cheltuieli cu salariile în suma de 151.405,38 mii lei (salarii pentru personal cu contract individual de muncă, pentru angajați localnici, directori cu contract de mandat, Consiliu de

Administrație, AGA); din care 1.697,81 mii lei pentru salarii ale angajaților localnici –agenții externe. Cheltuieli cu contribuțiile asigurările și protecția socială datorate de angajator sunt în valoare 47.966,34 de mii lei pentru angajații Companiei TAROM, din care 1.398,80 mii lei pentru contribuțiile angajatorului aferente salariilor angajaților localnici –agenții externe.

Fondul de salarii pentru personalul angajat pe bază de contract individual de muncă realizat în anul 2016 a fost în valoare de 148.063,12 mii lei.

➤ **Cheltuielile cu salariile realizate** au fost compuse din:

- salarii de bază;
- sporuri, prime și alte bonificații aferente salariului de bază (conform prevederilor contractului colectiv de muncă 2015-2017);
- alte bonificații (conform prevederilor contractului colectiv de muncă 2015-2017);

➤ **Cheltuielile de natură salarială** realizate în anul 2016, cuprind pe lângă cheltuielile salariale, bonusuri.

Bonusurile sunt compuse din:

- **cheltuieli sociale** prevăzute la art. 25 alin(3) lit.b din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal cu modificările și completările ulterioare, au fost realizate în valoare de 503,55 mii lei (ajutoare de deces, ajutoare sociale);
- **tichete de masă** realizate în valoare de 2.080,23 mii lei.

➤ **Alte cheltuieli cu personalul** realizate în anul 2016 sunt din reversarea cheltuielilor în valoare 21.108,34 mii lei, care se referă la plățile aferente litigiilor cu actuali și foști salariați, precum și la plățile aferente salariilor compensatorii acordate angajaților pensionați anterior datei bilanțului, sume ce au fost înregistrate în anul 2015, iar acestea au fost plătite și utilizate în cursul anului 2016.

➤ **Cheltuielile aferente Directorilor cu contracte de mandat, membrilor Consiliului de Administrație și membrilor Adunării Generale a Acționarilor:**

Pentru cheltuielile aferente contractelor de mandat pentru directori în anul 2016 a fost înregistrată suma totală de 1.084,10 mii lei, și reprezintă componenta fixă:

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

- Pentru Directorul General-CEO -contract S.G.6970/19.11.2012 (remunerație netă- 10.000 Eur/lună și alocație cazare/alte cheltuieli asociate- 4.000 Eur/lună) - cheltuieli salariale totale în valoare de 242,67 mii lei (contractul a fost reziliat în 22.03.2016);
- Pentru Directorul General-CEO – contract S.G.7135/26.09.2016 si Act Aditonal 9406/02.12.2016 (perioada contractului aug-dec2016)-cheltuieli salariale totale in valoare de 167,42 mii lei;
- Pentru Directorul Financiar-CFO – contract S.G. 7229/27.11.2015 si Act aditional nr.1/21.12.2015, SG 7743/21.12.2015 (remunerație brută 32.132 lei /lună) - cheltuieli salariale în valoare totală de 289,19 mii lei;
- Pentru Directorul General Administrativ-CAO – contract SG.7228/27.11.2015 si Act additional nr. 1/21.12.2015 (SG7742/21.12.2015) (remunerație brută 32.132 lei /lună) - cheltuieli salariale în valoare totală de 86,62 mii lei; (contractul a fost reziliat în 22.03.2016);
- Pentru Directorul General Administrativ-CAO – contract NR. SG 4472/17.06.2016 si Act Additional 4472/17.06.2016 (remunerație brută 22.608 lei /lună) - cheltuieli salariale în valoare totală de 145,34 mii lei;
- Pentru Directorul General Administrativ-CCO – contract NR.SG 4189/08.06.2016 (remunerație brută 22.608 lei /lună) - cheltuieli salariale în valoare totală de 152,87 mii lei.

Cheltuielile salariale **aferele contractelor de mandat pentru directori** acordate în anul 2016, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

lei

Nr. crt.	Directori cu contract de mandat (sume brute)	Nr contract de mandat/data contract	Nivel indemnizație fixă
			An 2016
0	1	2	3
1.	CHRISTIAN HEINZMANN- CEO	Nr.SG 6970/19.11.2012 si Act aditional nr.1/21.06.2013 la Contractul Nr.SG 6970/19.11.2012	242.672
2.	DAN IULIS PLAVETI - CEO	Nr.SG.7135/26.09.2016 si Act Aditonal nr.9406/02.12.2016	167.416
3.	GABRIEL STOE -CFO	NR. SG 7229/27.11.2015 si Act aditional nr.1/21.12.2015 (SG 7743/21.12.2015)	289.188
4.	TIBERIU TICLEA -CAO	NR. SG.7228/ 27.11.2015 si Act additional nr. 1/21.12.2015 (SG7742/21.12.2015)	86.617
	COSTIN CIOTEC -CCO	NR. SG 4189/08.06.2016	152.873

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016
Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

5.			
6.	LUCRETIU PAUL GURAU - CAO	NR. SG 4472/17.06.2016 si Act Additional 4472/17.06.2016	145.337
	TOTAL membrii Directori cu contract de mandat		1.084.103

Cheltuielile salariale aferente contractelor de mandat ale membrilor Consiliului de Administrație:

lei

Nr. crt.	Administratori cu contract de mandat (sume brute)	Nr contract de mandat/data contract	Nivel indemnizație fixă
			An 2016
0	1	2	3
1.	FLORESCU RADU FRANCIS	Nr.SG 5633/29.09.2015	63.108
2.	ANDREI DRAGOS	Nr.SG 5636/29.09.2015	63.108
3.	MACHITA DAN AUREL	Nr.SG 5632/29.09.2015	63.108
4.	TICLEA TIBERIU	Nr.SG 5637/29.09.2015	5.259
5.	IORDACHE VALENTIN	Nr.SG 5634/29.09.2015	63.108
6.	STAN IVONA	NR. SG 5378/22.07.2016 si Act Additional nr. 1 la SG.5378/22.07.2016	33.912
7.	IRIMESCU FLORINA	NR. SG 5377/22.07.2016 si Act Additional nr. 1 la SG. 5377/22.07.2016	28.260
8.	MOSTEANU LIVIU	NR. SG 17600/12.05.2016 inregistrat la TAROM sub SG3340/12.05.2016	11.793
	TOTAL membrii CA cu contract de mandat		331.656

Salariul secretarului C.A. pe anul 2016 este in valoare de 37.637 lei.

Pentru membrii Adunarii Generale a Actionarilor remuneratia pe anul 2016 este in valoare totala de 191.057 lei.

Totalul cheltuielilor cu provizioanele constituite si utilizate in anul 2016 sunt in suma de 25.837,53 mii lei - pentru platile unor drepturi de natura salariala care sunt considerate probabile, si nu certe in relatie cu personalul, generate de litigiile de munca cu angajatii.

• **CHELTUIELI FINANCIARE** – se realizează în special din diferențele de curs valutar nefavorabile, sunt aferente evoluției raportului EUR/USD, RON/devize și alte devize, precum și din cheltuielile cu dobânzile aferente rambursărilor de credite.

		mii lei
Cheltuieli		

05.04.2019

Pagina 15 din 38

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Nr. crt.		An 2015 Realizat IFRS	An 2016 Planificat IFRS	An 2016 Realizat IFRS	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=4/3	6=4/3
1.	Cheltuieli din dif.de curs valutar	71.263,77	75.717,86	50.009,09	70,17%	66,05%
2.	Cheltuieli din dobânzi	10.287,16	11.214,61	7.441,31	72,34%	66,35%
3.	Cheltuieli privind imobilizările financiare și investițiile financiare	787,50	0,00	0,00	0,00%	-
4.	Alte cheltuieli financiare	0,00	0,00	0,00		
	TOTAL	82.338,44	86.932,47	57.450,41	69,77%	66,09%

Cheltuielile financiare realizate pentru 2016 reprezintă 4,49% din cheltuielile totale realizate.

Cheltuielile totale realizate pentru 2016 au fost mai mici cu 16,52% față de totalul cheltuielilor planificate pentru aceeași perioadă și cu 7,37% față de realizatul anului trecut.

mii lei

Nr. crt.	Cheltuieli	An 2015 Realizat IFRS	An 2016 Planificat IFRS	An 2016 Realizat IFRS	An 2016 Realizat/ An 2015 Realizat (%)	An 2016 Realizat/ An 2016 Planificat (%)
0	1	2	3	4	5=2/3	6=4/3
1.	CHELTUIELI DE EXPLOATARE	1.298.971,70	1.445.719,56	1.222.021,01	94,08%	84,53%
2.	CHELTUIELI FINANCIARE	82.338,44	86.932,47	57.450,41	69,77%	66,09%
	TOTAL CHELTUIELI	1.381.310,14	1.532.652,03	1.279.471,42	92,63%	83,48%

3.3. Realizarea investițiilor, controalelor și reparațiilor.

Execuția bugetară este structurată pe principalele categorii de investiții, realizarea investițiilor pe anul 2016 față de bugetul anual al investițiilor:

mii lei

INDICATORI	Buget 2016	An 2016 Realizat	2016 Realizat /2016 Planificat %
1	2	3	4=3/2

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Construcții Montaj	2.162,90	16,22	0,75%
Utilaje și altele din care:	27.677,07	1.302,84	4,71%
Utilaje	6.461,99	913,26	14,13%
Investiții IT Hardware și Software	21.215,08	389,58	1,84%
Controale și reparații la aeronave, motoare și componente	108.415,96	66.112,64	60,98%
TOTAL PROGRAM INVESTIȚII	138.255,93	67.431,70	48,77%

Suma bugetată pe anul 2016 pentru controale și reparații la aeronave, motoare și componente s-a realizat în proporție de 60,98%, deoarece prin decizia de conservare nu s-a mai efectuat programul tehnic la cele două aeronave A310.

4. ECHILIBRUL FINANCIAR AL COMPANIEI SI CONTINUITATEA ACTIVITĂȚII

Echilibrul financiar ca formă de manifestare a echilibrului economic reflectă asigurarea resurselor pe de o parte și respectarea obligațiilor de plată ale entității economice către terți pe de altă parte.

Asigurarea echilibrului financiar necesită o sincronizare între ritmul cheltuielilor operaționale și prestarea serviciilor de transport pe de o parte și cel al încasării și vânzării serviciilor pe de altă parte.

Nerespectarea acestei cerințe se reflectă în lipsa capacității de plată a entității, respectiv apariția creditelor nerambursate la scadență și a datoriilor neachitate la termen față de furnizori, față de stat și terți.

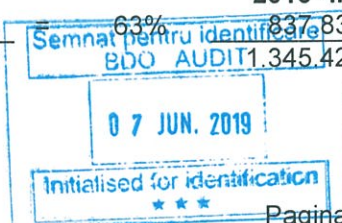
În situația în care încasările prevăzute nu asigură plata obligațiilor curente se contractează împrumuturi, se reduce volumul aprovizionărilor, se decalează termenele, se renunță la unele materiale aflate în stoc peste necesar, se impulsionează vânzările, se accelerează lichiditatea unor imobilizări.

Pentru aprecierea situației financiare a companiei prezentăm pe baza structurii patrimoniale raportul între un post din activ sau pasiv și totalul bilanțului, precum și raportul între diferite componente de activ sau pasiv.

A) Evoluția/ calculul Indicatorilor prin ratele de structură ale activului sunt:

a) Rata activelor imobilizate (R_i) - calculată ca raport între activele imobilizate și totalul activului și care reprezintă ponderea elementelor patrimoniale ce servesc Compania permanent.

$$R_i = \frac{\text{Active imobilizate}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{881.748.215}{1.406.103.019} \times 100 = 63\% \quad \frac{837.831.436}{1.345.428.868} = 62\%$$

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Acest indicator nu s-a modificat semnificativ în exercițiul financiar 2016 întrucât parte din activele corporale au fost reevaluate la valoarea justă la 31.12.2016, rezultând o apreciere a acestora peste valoarea amortizată.

Activele financiare imobilizate care contribuie la rata generală de imobilizare au înregistrat scăderi datorită maturizării titlurilor de stat și transferului acestora la active circulante. De altfel rata efectivă a imobilizărilor corporale își conservă valoarea ca în anul anterior astfel:

a₁) Rata imobilizărilor corporale (R_{ic}) - care reflectă ponderea capitalurilor fixe în cadrul patrimoniului entității au înregistrat următoarele valori:

$$R_{ic} = \frac{\text{Imobilizari corporale}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{834.239.196}{1.406.103.019} = 59\% \quad \frac{790.807.645}{1.345.428.868} = 59\%$$

R_{ic} măsoară capacitatea întreprinderii de a rezista în cazul unei crize, de a se adapta la schimbarea bruscă a tehnicii sau a cerințelor pieței.

Politica de amortizare adoptată influențează mărimea ratei pentru că se operează cu valori nete.

a₂) Rata imobilizărilor financiare (R_f) - reflectă ponderea imobilizărilor financiare în activul total al entității.

$$R_f = \frac{\text{Imobilizari financiare}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{32.196.876}{1.406.103.019} = 2\% \quad \frac{31.815.209}{1.345.428.868} = 2\%$$

Indicatorul nu a înregistrat modificari semnificative.

b) Rata activelor circulante (R_{AC}) - reflectă ponderea activelor circulante în totalul mijloacelor economice.

$$R_{AC} = \frac{\text{Active circulante}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{524.354.804}{1.406.103.019} = 37\% \quad \frac{507.597.432}{1.345.428.868} = 38\%$$

Rata s-a menținut în principal datorită lichidităților transferate de la imobilizările financiare și accelerării încasării creanțelor, de asemenea influențate de titlurile de stat care aveau scadență mai mică de un an și se regăsesc bilanțier în investiții pe termen scurt.

Ratele complementare sunt:

b₁) Rata stocurilor (R_s) care exprimă mărimea stocurilor în totalul activelor entității, aceasta fiind în funcție de natura activității.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

$$R_s = \frac{\text{Stocuri}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{28.102.091}{1.406.103.019} \times 100 = 2\% \quad \frac{27.579.922}{1.345.428.868} \times 100 = 2\%$$

Se menține constantă deși stocurile au înregistrat o ușoară creștere, iar activele totale au crescut ne semnificativ.

b₂) Rata creanțelor (R_c) - reflectă importanța creanțelor întreprinderii în activul total al întreprinderii.

$$R_c = \frac{\text{Creante}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{63.897.463}{1.406.103.019} \times 100 = 5\% \quad \frac{62.573.988}{1.345.428.868} \times 100 = 5\%$$

b₃) Rata disponibilităților (R_D) - reflectă ponderea disponibilităților în patrimoniul firmei.

$$R_D = \frac{\text{Disponibilitati}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{419.781.193}{1.406.103.019} \times 100 = 30\% \quad \frac{405.561.395}{1.345.428.868} \times 100 = 30\%$$

Disponibilitățile au înregistrat creșteri pe seama activelor financiare imobilizate reinvestite în depozite.

B) În ceea ce privește structura pasivului, analiza acestuia urmărește caracterizarea surselor de formare a mijloacelor economice și evoluția în timp a acestora. Ratele referitoare la structura

pasivului reflectă componența resurselor de care dispune entitatea. Ele explică politica de finanțare care constă în resursele de care poate beneficia entitatea în cele mai avantajoase condiții de cost și

de durată. Permit aprecierea autonomiei financiare, respectiv repartitia între resursele proprii și datoriile entității, indicatorii principali fiind:

a) Rata stabilității financiare (R_{SF}) - care exprimă contribuția surselor aflate la dispoziția întreprinderii pe o perioadă mai mare de 1 an la acoperirea mijloacelor economice ale entității.

2015 -IFRS

2016 -IFRS

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

$$RSF = \frac{\text{Capital permanent}}{\text{Pasiv total}} \times 100 = \frac{1.105.103.032}{1.406.103.019} = 79\% = \frac{1.058.125.043}{1.345.428.868} = 79\%$$

Indicatorul înregistrează îmbunătățire datorita faptului ca societatea a finalizat obligatiile fata de creditele la aeronave.

b) Rata autonomiei financiare globale (R_{AFG}) - reflectă contribuția surselor proprii la finanțarea mijloacelor economice ale entității.

$$RAFG = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Pasiv total}} \times 100 = \frac{1.077.705.531}{1.406.103.019} = 77\% = \frac{1.032.437.365}{1.345.428.868} = 77\%$$

Este un indicator care exprimă autonomia financiară a companiei apreciind ansamblul finanțării sale.

Această rată este considerată satisfăcătoare în ceea ce privește echilibrul financiar dacă este mai mare sau egală cu 1/3.

Astfel se poate calcula rata autonomiei financiare la termen după relațiile:

$$RAFT1 = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital permanent}} \times 100 = \frac{1.077.705.531}{1.105.103.032} = 98\% = \frac{1.032.437.365}{1.058.125.043} = 98\%$$

Aceasta rată exprima ponderea fondurilor proprii în ansamblul resurselor cu durată mai mare de 1 an. Pentru asigurarea autonomiei financiare capitalul propriu trebuie să reprezinte cel puțin jumătate din cel permanent.

$R_{RAFT1} \geq 0,5$ Indicatorul fiind în situația favorabila față de nivelul teoretic.

$$RAFT2 = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Datorii pe termen lung}} \times 100 = \frac{1.077.705.531}{27.397.501} = 3934\% = \frac{1.032.437.365}{25.687.678} = 4019\%$$

Indicatorul arată că situația în care se află compania, respectiv toate creditele pentru finanțarea activității au fost rambursate.

Aceasta rată exprimă gradul de independență financiară a întreprinderii, asigurată atunci când capitalul propriu este egal sau mai mare decât obligațiile la termen.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

$R_{AFT2} \geq 1$.

c) Rata datoriilor pe termen scurt - care reflectă partea mijloacelor economice finanțată pe seama datoriilor cu termen de exigibilitate mai mic de 1 an.

$$RDTS = \frac{\text{Datorii pe termen scurt}}{\text{Pasiv total}} \times 100 = \frac{2015 \text{ -IFRS } 300.999.987}{1.406.103.019} = 21\% = \frac{2016 \text{ -IFRS } 287.303.825}{1.345.428.868} = 21\%$$

d) Rata de îndatorare globală (R_{IG}) - care reflectă ponderea resurselor externe în totalul surselor de finanțare ale entității.

$$RIG = \frac{\text{Datorii totale}}{\text{Pasiv total}} \times 100 = \frac{2015 \text{ -IFRS } 328.397.488}{1.406.103.019} = 23\% = \frac{2016 \text{ -IFRS } 312.991.503}{1.345.428.868} = 23\%$$

Indicatorul arată menținerea în 2016 a autonomiei financiare.

Cu cât $R_{IG} < 1$ cu atât autonomia financiară a entității este mai ridicată și scade gradul de îndatorare.

Compania este supusă unor riscuri financiare, dar cel mai important este riscul de faliment generat de insolvabilitate și de aceea menținerea solvabilității asigură supraviețuirea acesteia.

Solvabilitatea reprezintă capacitatea entității de a-și onora obligațiile sale de plată pe o anumită perioadă de timp și de a-și asigura astfel echilibrul financiar.

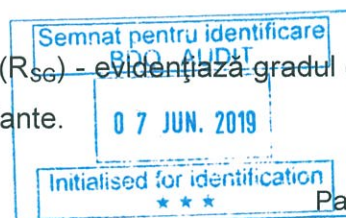
Starea de insolvabilitate poate avea repercusiuni asupra modului de funcționare al companiei cum ar fi: pierderea unei părți a patrimoniului, lichidarea și dispariția entității.

Capacitatea de plată este reprezentată de solvabilitatea imediată și reprezintă mijloacele bănești disponibile la un moment dat sau pe o perioadă scurtă de timp, de regulă până la 30 zile pentru achitarea datoriilor exigibile pe aceeași perioadă.

Solvabilitatea, respectiv capacitatea de plată sunt elemente ale lichidității prin care se evidențiază proprietatea pe care o are partea materială a capitalului de a se transforma în bani.

Datorită interdependenței dintre lichiditate și solvabilitate pentru diagnosticarea activității companiei se utilizează următoarele rate:

a) Rata lichidității (solvabilității) generale (R_{sc}) - evidențiază gradul de acoperire a datoriilor pe termen scurt de către activele circulante.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

$$R_{SG} = \frac{\text{Disponibilitati}}{\text{Exigibilitati pe termen scurt}} \times 100 = \frac{2015 \text{ -IFRS } 419.781.193}{300.999.987} = 1,39 = \frac{2016 \text{ -IFRS } 405.561.395}{287.303.825} = 1,41$$

Aceasta rată a crescut de la 1,74 la 1,77 în 2016, ceea ce indică o îmbunătățire a capacității de finanțare.

R_{SG} se poate încadra între următoarele valori:

$R_{SG} > 1,8$ situație bună și indică existența unor active circulante mai mari decât datoriile pe termen scurt, ceea ce înseamnă că o parte a capitalului permanent este utilizat pentru finanțarea activității de exploatare;

$1,2 < R_{SG} < 1,8$ situație satisfacătoare;

$R_{SG} < 1,2$ situație nesatisfacătoare, dar nu prezintă pericol dacă gradul de lichiditate al activelor circulante este mai mare decât cel de exigibilitate al datoriilor pe termen scurt. Această înseamnă că

stocurile se reduc treptat pentru achitarea datoriilor pe termen scurt fără a stânjeni continuitatea producției, iar datoriile se reînnoiesc constant.

b) Rata solvabilității (lichidității) imediate (R_{SI}) - reflectă în proporție disponibilitățile care participă la acoperirea datoriilor curente.

$$R_{SI} = \frac{\text{Disponibilitati}}{\text{Datorii pe termen scurt}} = \frac{2015 \text{ -IFRS } 419.781.193}{300.999.987} = 1,39 = \frac{2016 \text{ -IFRS } 405.561.395}{287.303.825} = 1,41$$

Indicatorul realizat în 2016 s-a îmbunătățit semnificativ încadrându-se pentru situația bună.

Dacă $R_{SI} > 0,3$ situație bună.

c) Rata solvabilității patrimoniale (R_{SP}) - reflectă gradul în care întreprinderea poate face față obligațiilor de plată, în special din surse proprii.

$$R_{SP} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Capital propriu + Credite bancare}} \times 100 = \frac{2015 \text{ -IFRS } 1.077.705.531}{1.077.705.531} = 100\% = \frac{2016 \text{ -IFRS } 1.032.437.365}{1.032.437.365} = 100\%$$

R_{SP} poate lua următoarele valori:

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016
Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

- $R_{SP} > 50\%$ situație bună;
 $30\% < R_{SP} < 50\%$ situație satisfăcătoare;
 $R_{SP} < 30\%$ situație nesatisfăcătoare.

Indicatorul fiind cu valoare mai mare de 50% este în situația bună.

- d) Rata solvabilității globale (R_{SGB}) - măsoară securitatea de care se bucură creditorii pe termen scurt și lung, precum și marja de creditare a entității.

$$R_{SGB} = \frac{\text{Disponibilitati}}{\text{Exigibilitati pe termen scurt}} \times 100 = \frac{419.781.193}{300.999.987} = 139\% = \frac{405.561.395}{287.303.825} = 141\%$$

R_{SGB} poate lua următoarele valori:

$R_{SGB} > 1,5$ situație bună deoarece compania își poate achita obligațiile;

$R_{SGB} < 1,5$ situație nesatisfăcătoare și evidențiază riscul de insolvabilitate pe care l-au asumat furnizorii de fonduri puse la dispoziția entității.

Echilibrul financiar al întreprinderii trebuie înțeles ca un ansamblu de corelații care se formează în procesul de rotație al capitalului.

Pentru analiza echilibrului financiar al entității se utilizează următoarele rate de finanțare:

- a) Rata de autofinanțare a activelor (R_{AA}) - exprimă măsura în care capitalurile proprii acoperă activele entității.

$$R_{AA} = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Active imobilizate} + \text{Active circulante}} \times 100 = \frac{1.077.705.531}{1.406.103.019} = 77\% = \frac{1.032.437.365}{1.345.428.868} = 77\%$$

- b) Rata de finanțare a imobilizărilor pe seama capitalurilor proprii (R_{FI}) - exprimă finanțarea proprie a imobilizărilor, autonomia de care dă dovadă întreprinderea în finanțarea investițiilor sale.

2015 -IFRS

2016 -IFRS

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

$$RFI = \frac{\text{Capital propriu}}{\text{Active immobilizate}} \times 100 = \frac{1.077.705.531}{881.748.215} = 122\% \quad \frac{1.032.437.365}{837.831.436} = 123\%$$

Dacă valoarea acestei rate este mai mare sau egală cu 100 înseamnă că activele immobilizate sunt finanțate integral pe seama capitalurilor proprii. Dacă valoarea ratei este mai mică decât 100, atunci o parte din activele immobilizate sunt finanțate pe seama datoriilor pe termen mediu și lung.

c) Rata de finanțare a activelor immobilizate pe seama capitalului permanent (R_{FKpn}) - semnifică gradul de finanțare al activelor immobilizate pe seama surselor stabile.

$$RFKpn = \frac{\text{Capital permanent}}{\text{Active immobilizate}} \times 100 = \frac{1.105.103.032}{881.748.215} = 125\% \quad \frac{1.058.125.043}{837.831.436} = 126\%$$

Cu cât valoarea acestei rate este mai mare decât 100, cu atât entitatea ocupă o poziție mai bună.

e) Rata datoriilor (R_D) - reflectă partea din activul total care este finanțată din datoriile entității.

$$RD = \frac{\text{Datorii totale}}{\text{Activ total}} \times 100 = \frac{328.397.488}{1.406.103.019} = 23\% \quad \frac{312.991.503}{1.345.428.868} = 23\%$$

Analiza indicatorilor de echilibru financiar, așa cum este detaliat mai sus este de natură să înlăture criticile referitoare la situația activului net și să întărească necesitatea abordării activității Companiei pe baza principiului de continuitate.

Considerăm că principiul continuității activității în 2015 și 2016 este corect aplicat întrucât și în 2017 Compania este capabilă să își onoreze obligațiile, dispune de lichidități și a realizat o reducere a pierderilor, fiind funcțională sub toate aspectele juridice prevăzute de legislația societăților comerciale. Acest aspect, respectiv realitatea respectării principiului continuității a fost implicit reflectat în raportul de audit anual, fiind totuși atenționate organele de decizie asupra situației activului net.

Principiul continuității activității este completat și de următoarele elemente de susținere:

- BVC pentru anii 2016 și 2017 identifică că societatea a dispus de mijloace de realizare a veniturilor bugetate pentru perioade viitoare (bugetul exercițiului curent cuprinde previziuni bugetare și pentru următoarele 2 exerciții).

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

- Societatea a dispus și dispune de resurse financiare pentru achitarea datoriilor cu scadență în viitorul apropiat.
- Nu au fost preconizate reduceri semnificative de activitate în aceste perioade desi este diminuată capacitatea prin conservarea aeronavelor A310, urmând a se găsi o soluție de închiriere aeronave pentru completarea capacității.
- Nu au fost planificate reduceri de personal în perioadele următoare care să ducă la o restrângere a activității.
- Activele curente nete ale companiei au arătat o situație pozitivă, activele curente fiind mai mari decât datoriile curente.
- Nu au existat indicii privind reducere semnificativă de activitate sau o intrare în stare de lichidare/dizolvare a companiei.
- Capitalurile proprii au fost pozitive.

"Art. 49 - (1) Principiul continuității activității. Trebuie să se prezume că entitatea își desfășoară activitatea pe" baza principiului continuității activității. Acest principiu presupune că entitatea își continua în mod normal funcționarea, fără a intra în stare de lichidare sau reducere semnificativă a activității.

(2) O entitate nu va întocmi situațiile financiare anuale pe " baza principiului continuității activității dacă organele de conducere stabilesc după data bilanțului fie că intenționează să lichideze entitatea sau să înceteze activitatea acesteia, fie că nu există nicio altă variantă realistă în afara acestora.

Aceste prevederi nu se aplică situațiilor financiare anuale întocmite de entitățile absorbite în cadrul unui proces de fuziune sau de divizare, potrivit legii.

Deteriorarea rezultatelor din exploatare și a poziției financiare, ulterior datei bilanțului, indică nevoia de a analiza dacă presupunerea privind continuitatea activității este încă adecvată

(3) Dacă administratorii unei entități au luat cunoștință de unele elemente de nesiguranță legate de anumite evenimente care pot duce la incapacitatea acesteia de a-și continua activitatea, aceste elemente trebuie prezentate în notele explicative. În cazul în care situațiile financiare anuale nu sunt întocmite pe baza principiului continuității, această informație trebuie prezentată, împreună cu motivele care au stat la baza deciziei conform căreia entitatea nu își mai poate continua activitatea.

Conducerea TAROM a considerat adecvat aplicarea principiului continuității activității în întocmirea situațiilor financiare auditate de auditorul extern independent pentru exercițiul financiar încheiat la 31.12.2016, Compania urmând să funcționeze normal în continuare, într-un viitor previzibil fără să

între în stare de lichidare/faliment sau fără o reducere semnificativă a activității. Motivul constă în realitatea contabilă că activele circulante ale Societății depășesc datoriile curente cu 220.293.607 lei

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

lichiditățile reprezentând depozite bancare și conturi curente în bănci în valoare totală de 405.561.397 lei iar acționarul majoritar, Ministerul Transporturilor, a transmis Companiei o scrisoare prin care acesta a reconfirmat angajamentul său în susținerea procesului de restructurare a TAROM, de natură să creeze premisele pentru începerea procesului de reîntregire a rezervelor de numerar ale Societății.

Ca și în exercițiul financiar 2015, activitatea desfășurată de TAROM în anul 2016 a confirmat ca fiind adecvată aplicarea principiului continuității la întocmirea situațiilor financiare, Societatea fiind chiar în situația de menținere a cifrei de afaceri.

Secțiunea 2,4, art. 49, alin (2) din OMFP 1802/2014 prevede "*O entitate nu va întocmi situațiile financiare anuale pe baza principiului continuității activității dacă organele de conducere stabilesc după data bilanțului fie că intenționează să lichideze entitatea sau să înceteze activitatea acesteia, fie că nu există nicio altă variantă realistă ..*"

Compania TAROM nu a fost și nu este în această situație prevăzută explicit de legiuitor, respectiv nici Consiliul de Administrație, nici Adunarea Generală a Acționarilor nu a decis în niciun moment lichidarea societății, încetarea activității și nu a optat pentru vreo altă variantă realistă.

De asemenea, art 49, alin (3) din OMFP 1802/2014 prevede "*Dacă administratorii unei entități au luat cunoștință de unele elemente de nesiguranță legate de anumite evenimente care pot duce la incapacitatea acesteia de a-și continua activitatea, aceste elemente trebuie prezentate în notele explicative. În cazul în care situațiile financiare anuale nu sunt întocmite pe baza principiului continuității, această informație trebuie prezentată, împreună cu motivele care au stat la baza deciziei conform căreia entitatea nu își mai poate continua activitatea.*"

Neexistând situația prevăzută de art. art 49, alin (3), în cazul TAROM nu există niciun motiv de decizie pentru a nu fi respectat principiul continuității, Compania TAROM operând un program de activitate ușor dezvoltat, are un buget, deține lichidități, are creanțe de încasat, nu are obligații restante față de terți sau bugetul statului și, pe cale de consecință, se prevede posibilitatea continuității activității.

5. CALITATEA ȘI SIGURANȚA ZBORULUI

TAROM, în calitate de membru IATA (International Air Transport Association) este certificat IOSA (IATA Operational Safety Audit) din anul 2006, garantând cele mai înalte standarde de siguranță și calitate. Programul IOSA este un sistem de evaluare acceptat și recunoscut internațional menit să auditeze sistemele de management și control ale unei companii de transport aerian.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

TAROM a fost evaluat prin 6 audituri complete IOSA în anii 2006, 2008, 2009, 2011, 2013 și 2015, care au demonstrat îmbunătățirea continuă a siguranței și calității operațiunilor desfășurate. În acest moment pe plan internațional există 415 companii aeriene certificate IOSA.

TAROM este certificat de Autoritatea Aeronautică Civilă Română ca operator aerian EASA (European Aviation Safety Agency) și are implementat un sistem de monitorizare continuă a conformității cu reglementările aplicabile. Auditorii interni din cadrul Departamentului Siguranța Zbor și Calitate realizează atât audituri interne, cât și externe, în domeniile operaționale indicate de reglementările europene. TAROM este continuu supravegheat de către Autoritatea Aeronautică Civilă Română în conformitate cu programul de audit și inspecție al acesteia.

De asemenea, aeronavele TAROM sunt inspectate în cadrul programului european SAFA (Safety Assessment of Foreign Aircraft). Deficiențele identificate de SAFA sunt comunicate direcțiilor responsabile din cadrul TAROM în vederea rectificării și luării măsurilor necesare pentru evitarea reparației unor deficiențe asemănătoare.

Aeronavele TAROM sunt echipate cu toate sistemele de bord cerute de reglementările aplicabile, fiind astfel conforme cu cele mai înalte standarde de siguranță și confort.

TAROM a realizat un sistem de monitorizare a conformării operațiunilor cu cerințele legale aplicabile:

- Regulamentul EU 965/2012 al Comisiei Europene;
- Regulamentul EU 1321/2014 al Comisiei Europene;
- Regulamentul EU 1178/2011 al Comisiei Europene.

Aceste reglementări solicită operatorilor aeriени să aibă stabilit un sistem de monitorizare a conformității continue a operațiunilor și, de asemenea, un program de prevenire a accidentelor și siguranța zborului. În cadrul TAROM a fost implementat conceptul Safety Management System (SMS), promovat de ICAO, care constă în culegerea permanentă de informații despre operațiunile TAROM cu scopul de a identifica posibilele pericole, informații care sunt analizate în vederea luării măsurilor de evitare a urmărilor acestora.

Principalele surse de informații pentru SMS sunt rapoartele personalului operațional TAROM și programul Flight Data Monitoring (FDM). Datele privind operațiunile de zbor sunt înregistrate/ analizate pentru întreaga flotă în cadrul FDM. Parametrii măsurați sunt stabiliți de către fabricanții aeronavelor și se înscriu în practica industriei. Pe baza acestor parametri, TAROM urmărește buna funcționare a sistemelor avionului, respectarea de către echipajul de zbor a limitărilor impuse de fabricanți, reglementările Companiei și identificarea unor suprasolicitări intervenite în exploatare, datorită unor factori necontrolabili (turbulențe, vânt lateral în rafale etc). Rezultatele sunt transmise

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Direcției Tehnice și Direcției Operațiuni Zbor. Pe baza FDM, Departamentul Siguranță Zbor și Calitate și Direcția Operațiuni Zbor desfășoară un program de supraveghere a operațiunilor urmărind cele mai frecvente evenimente cu risc sporit și evoluția acestora.

Programele de siguranță implementate prin SMS în cadrul TAROM sunt:

- Flight Data Monitoring (FDM), un program de monitorizare a datelor înregistrate de Flight Data Recorder de la bordul aeronavelor. Datele de zbor sunt decodificate, stocate și analizate în vederea îmbunătățirii nivelului de siguranță a operațiunilor de zbor;
- Safety Email și Safety Info, un sistem de informare operativă a echipajelor cu privire la siguranța zborului.

Informațiile privind siguranța zborului sunt prezentate periodic în cadrul întâlnirilor Consiliului de Evaluare a Siguranței TAROM. Informațiile relevante despre accidente și incidentele care se produc în industria aviatică și care prezintă interes pentru personalul navigant TAROM sunt prezentate personalului implicat în operațiuni, prin safety e-mail, buletine de informare și cursuri de recurență.

TAROM este membru IATA și participă în diverse programe de colectare și analiză a informațiilor relevante de siguranța zborului (IATA – Safety Trend Evaluation Analysis and Data Exchange System STEADES).

TAROM este membru activ al pool-urilor de audit ISAGO (IATA Safety Audit of Ground Operations), IATA DAQCP (De-icing / Anti-icing Quality Control Pool), IATA IFQP (IATA Fuel Quality Pool). Aceste programe au rolul de a optimiza efortul operatorilor aerieni de a controla și supraveghea furnizorii de servicii contractați. Astfel, în cadrul unui pool de audit, IATA repartizează anumiți furnizori de servicii către fiecare operator din pool. Prin aceasta, auditorii TAROM verifică un număr redus de furnizori de servicii și pune la dispoziția celorlalți operatori rezultatele verificărilor. La rândul său, TAROM primește rapoartele de audit efectuate de ceilalți parteneri din pool. În acest mod se obține o supraveghere constantă și foarte performantă a tuturor subcontractorilor, în vederea menținerii celor mai înalte standarde de siguranță și calitate.

Totodată, TAROM este membru Flight Safety Foundation și are acces la informații privind acțiunile și studiile acestei organizații, a cărei misiune este aceea de a identifica problemele globale de siguranță și de a stabili prioritățile în siguranța zborului în cadrul comunității globale a aviației.

Ca membru în alianța SkyTeam începând cu anul 2010, TAROM participă în diverse grupuri de lucru ale alianței în domenii cum ar fi: siguranța zborului, monitorizarea conformării, securitatea aeronautică și managementul situațiilor de urgență.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

În conformitate cu Regulamentul EC 376/2014 al Parlamentului European, Legea 51/1999 a Guvernului României și Reglementarea Aeronautică Civilă Română - Raportarea Evenimentelor în Aviația Civilă (RACR-REAC), în cadrul TAROM funcționează două sisteme de raportare:

- Sistemul de raportare internă a evenimentelor în legatură cu siguranța zborului, cât și cel de raportare internă confidențială;
- Sistemul de raportare externă către Ministerul Transporturilor și Autoritatea Aeronautică Civilă Română a evenimentelor de aviație civilă raportabile, în conformitate cu reglementările naționale aplicabile.

TAROM promovează o politică non-punitivă față de erorile neintenționate care sunt raportate de personalul implicat.

TAROM efectuează investigații ale unor incidente și evenimente produse în operare, cu scopul de a îmbunătăți continuu siguranța zborului, având specialiști pentru astfel de investigații.

5.1. ACTIVITATEA DE MEDIU

Compania TAROM consideră prioritară responsabilitatea față de mediu având o abordare sistematică asupra menținerii sub control a impactului proceselor sale asupra mediului. Vizând îmbunătățirea continuă a performanței de mediu în conformitate cu legislația și reglementările naționale și europene în vigoare, în anul 2011 TAROM a considerat oportună Certificarea Sistemului de Management de Mediu conform standardului internațional ISO 14001, în ianuarie 2015 sistemul fiind recertificat.

În decembrie 2015 a fost realizat auditul energetic conform Legii 121/2014 privind eficiența energetică, iar din anul 2016 este asigurat managementul energetic.

Compania raportează către autoritățile de mediu date privind: emisiile, substanțele care diminuează stratul de ozon, deșeurile, chimicalele, conform legislației de mediu în vigoare și Directivelor Europene. De asemenea, Compania își îndeplinește obligațiile ce îi revin privind raportarea lunară și achitarea taxelor către Administrația Fondului pentru Mediu.

Din 2012, TAROM a implementat sistemul de comercializare a cotelor de emisii ale UE (EU ETS), conform Directivei 2008/101/CE care reprezintă cadrul cheie de reglementare al UE privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (CO2). În sensul asigurării conformității cerințelor Directivei, se elaborează anual Raportul de emisii și se achiziționează certificate astfel încât să fie

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

restituite în Registrul UE numărul de certificate echivalent emisiilor produse ce corespund zborurilor realizate în interiorul spațiului aerian european.

Față de reglementarea menționată, eficiența utilizării combustibililor și reducerea emisiilor au devenit un obiectiv important, conducând la dezvoltarea unui program de creștere a eficienței combustibililor ce are ca prioritate siguranța zborului, inițiative specifice fiind puse în practică doar în urma unei analize de evaluare a riscurilor (risk-assessment). Managementul combustibilului suplimentează elementele de siguranță a zborului cu acuratețe și eficiență, prin atenția cu care se evaluează consumul, disciplina operațională impusă și feedback-ul primit.

În urma auditului IATA FEGA (Fuel Efficiency Gap Analysis) din 2009, TAROM a inițiat o serie de măsuri, una dintre acestea fiind introducerea în Manualul de Operare al Companiei a unui capitol de proceduri și bune practici de pilotaj în vederea reducerii consumului de combustibil. Astfel, conducerea executivă a Companiei a aprobat Programul Fuel Efficiency Improvement (FEI) elaborat de către Direcția Operațiuni Zbor, program construit pe modelul furnizat de IATA.

6. INFORMAȚII DESPRE PERSONAL

Politica de resurse umane s-a axat în principal pe planificarea și gestionarea resurselor umane în conformitate cu planul de management al Companiei.

În perioada ianuarie - decembrie 2016 activitatea companiei s-a desfășurat cu un număr mediu 1841 de salariați, angajați cu contract individual de muncă. La sfârșitul anului 2016 Compania realizează un număr efectiv de 1883 salariați cu contract individual de muncă (contractele de mandat nu sunt incluse).

În conformitate cu Legea Securității și Sănătății Muncii 319/ 2006 și Normele metodologice de aplicare a prevederilor L 319/ 2006 (H.G 1425/ 2006), Compania TAROM a încheiat contracte pentru prestarea de servicii medicale de medicina muncii pentru întreg personalul companiei.

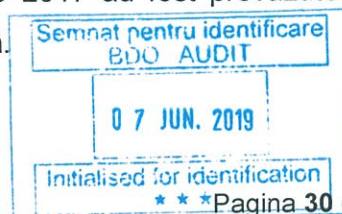
Starea de sănătate este influențată și de condițiile de muncă în care angajatul își desfășoară activitatea.

Controlul medical periodic reflectă starea de sănătate a angajatului la momentul efectuării lui.

Prin compararea ultimului examen medical periodic cu examenele anterioare, se apreciază dinamica stării de sănătate.

În prezent, în Compania TAROM nu sunt declarate boli profesionale.

Pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă s-au identificat acțiunile necesare, astfel ca în BVC 2016, aprobat prin H.G. 446/2016, precum și în proiectul BVC 2017 au fost prevăzute investiții pentru relocarea, modernizarea și adaptarea posturilor de muncă.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

În Compania TAROM în anul 2016 nu s-au înregistrat evenimente care să fi avut drept cauze condițiile de muncă.

7. DEZVOLTAREA PREVIZIBILĂ A SOCIETĂȚII

Pe plan mondial, traficul aerian a continuat să crească și în anul 2016. Măsurată prin numărul de pasageri plători pe kilometri zburători (RPK), creșterea traficului de pasageri este estimată la 5,9% în 2016, față de 7,4% în 2015 și 5,7% în 2014, conform estimărilor preliminare ale IATA. Prin prisma capacității oferite ASK se estimează că a crescut cu 6,2% în anul 2016, față de 6,7% în anul 2015 și 5,5% în 2014.

Europa se situează sub media de pe piața mondială cu o estimare de creștere cu 3,8% a RPK și cu o previziune de continuare a creșterii cu 4% în anul 2017. Totodată, din punct de vedere ASK (capacitatea oferită pasagerilor), creșterea la nivelul Europei a fost de 3,8% în anul 2016 și este estimată a se majora cu 4,3% în anul 2017. Ca urmare, profitul marginal se estimează că a atins 5,1%, cel mai ridicat nivel din ultimul deceniu, în timp ce profitul per pasager transportat a fost de 9,4\$/pax. Pentru anul 2017 previziunile indică scăderea profitului marginal la 4,1%, în timp ce profitul per pasager transportat se va diminua la aproximativ 7,5\$/pax.

Din punct de vedere al numărului de pasageri, traficul aerian al Bucureștiului a înregistrat în anul 2016 o creștere de 18,3% față de anul 2015. Pe Aeroportul Internațional Henri Coanda s-au înregistrat aproximativ 10,98 milioane de pasageri și 108.200 de mișcări de aeronave. În anul 2016 pe Aeroportul Internațional Henri Coandă București au operat 37 de companii aeriene, care au transportat pasageri către 92 de destinații.

În acest climat macroeconomic, TAROM a transportat în anul 2016 aproximativ 2,4 milioane pasageri, în creștere cu aproximativ 1% față de anul 2015. TAROM va continua să se concentreze pe păstrarea cotei de piață.

8. FLOTA ȘI OPERAȚIUNILE LINIEI AERIENE

După creșterea semnificativă în anul 2015 a profiturilor în industria transportului aerian, anul 2016 a continuat și consolidat trendul, astfel încât profiturile și traficul de pasageri sunt în creștere.

Operatorii din Europa și America de Nord, împreună, reprezintă peste 80% din totalul profiturilor industriei aeriene în 2015.

TAROM a redus pierderea în anii 2012-2016, însă se impune o analiză de raționalizare operațională adaptată la piață, în vederea reducerii în continuare a pierderilor și a trecerii pe profit a Companiei. Este esențial ca TAROM să întreprindă unele îmbunătățiri la nivelul operațiunilor de zbor, al operațiunilor de sol și de întreținere pentru a permite o creștere a eficienței.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

In prezent TAROM operează cu 21 aeronave:

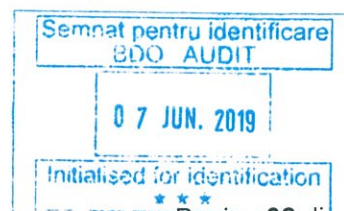
Tip aeronava	Numar de aeronave pe fiecare tip	Capacitate	Distanța maximă de zbor
BOEING 737-700	4	14B+102Y	4.900 km/ 4.100km
BOEING 737-300	4	134Y(8B+126Y)	2.780 km/ 3.400km
AIRBUS A318-111	4	14B+99Y, 26B+81Y	2.780 km
ATR 42-500	7	48BY	1.200 km
ATR 72-500	2	68BY	950 km

Consiliul de Administratie a aprobat scoaterea din functiune a celor doua aeronave Airbus A310 aflate in proprietatea TAROM ce au fost oprite de la zbor incepand cu 12.09.2016 YR-LCA si 31.10.2016 YR-LCB si a dispus conducerii executive efectuarea unei expertize pentru stabilirea valorii estimate a fi obtinute in ambele variante de valorificare (ca atare sau prin dezmembrare).

TAROM trebuie sa isi optimizeze flota pentru a corespunde cerintelor specifice modelului de operare prin eliminarea unor tipuri de aeronave existente si inlocuirea acestora cu altele, ceea ce va permite Companiei, daca nu crearea unui avantaj competitiv sustenabil pe piata, cel putin concurarea cu succes a altor companii aeriene si, astfel, imbunatatirea imediata a rezultatelor financiare. Pe aceasta baza (regandirea modelului de operare si restructurarea flotei), putem continua cu re-gandirea si re-calibrarea tuturor proceselor si activitatilor din cadrul Companiei. Avantajele unei flote jet optimizate includ printre altele si un singur standard de pregatire pentru personalul navigant, elimina necesitatea mentinerii unei rezerve multiple de echipaje precum si o infrastructura simplificata de suport aferenta flotei. De asemenea avantajele mentinerii unei flote tinere, moderne cu un accent semnificativ pe consum redus de carburant, un grad de "reliability" ridicat si mai ales un grad mare de utilizare zilnica a aeronavelor pot determina gradul de sporire a veniturilor obtinute per aeronava si in acest fel generarea de profit din operare.

9. RISCURI EXTERNE

05.04.2019

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Aceste riscuri sunt legate de factori din afara TAROM și afectează compania aeriană prin modificarea cererii de servicii oferite de aceasta, a mediului concurențial sau a costului unor produse, care nu pot fi controlate de TAROM cum este, de exemplu, prețul petrolului.

Problemele macroeconomice la nivel mondial (evoluția prețului petrolului, a raportului EUR/USD, problemele economice ale Chinei, etc.) și europene (Brexit-ul, dezechilibrele economice din Uniunea Europeană, în special din zona Euro, etc.), coroborate cu problemele geopolitice din zonă (criza imigranților în Europa, atentatele teroriste în marile orașe europene, situația din Ucraina, cea

din Turcia, problemele din Orientul Mijlociu, etc.) creează presiuni suplimentare asupra industriei aviatice și a celor conexe (turism, migrația forței de muncă, etc.). Companiile aeriene din întreaga lume profită de pe urma prețului redus al petrolului, însă încetinirea economică și scăderea prețului biletelor reprezintă probleme pentru un sector care operează cu o marjă de profit redusă.

9.1. Riscul legat de dezvoltarea pieței

În 2016, industria mondială a transportului aerian a deschis 3.042 de noi rute aeriene, număr care reprezintă o medie de aproape 8 noi rute în fiecare zi, înregistrându-se totuși o ușoară scădere față de anul 2015, când s-au înregistrat un număr de 3.109 noi rute. Acest lucru a fost evidențiat de portalul specializat în monitorizarea și analiza deschiderii de rute aeriene la nivel mondial anna.aero, a cărei bază de date de noi rute indică faptul că, în mod specific, aproape jumătate din noile rute lansate (55%) corespund rutelor între două aeroporturi nedeservite de către o altă companie. În medie, frecvența de operare a noilor rute a fost de 4,1 zboruri/săptămână. Pe rutele deservite și de către o altă companie, s-a înregistrat o frecvență medie de 4,9 zboruri/săptămână (de la 4,8 zboruri/săptămână în anul 2015), în timp ce pe rutele cu adevărat noi frecvența medie de operare a fost de 3,4 zboruri/săptămână (la fel ca în anul 2015). Topul rutelor noi este dominat de companiile low cost din Europa. Ryanair-200 noi rute, easyJet-106 noi rute și Wizz Air-100 noi rute conduc companiile care au lansat majoritatea din noile rute. Astfel, în topul primelor 20 companii aeriene ce au deschis rute noi, 13 companii au bază în Europa, aproape toate fiind de tip low cost, având o bună acoperire geografică: Germania (Eurowings – 35 noi rute, SunExpress Germany – 35 noi rute), România (BlueAir – 32 noi rute), Scandinavia (Norwegian – 32 noi rute) și Anglia (Flybe – 47 noi rute, Jet2.com – 27 noi rute).

TAROM operează o rețea de rute în principal intra-europene, majoritar scurt și mediu curier, distanța medie de operare fiind de aprox 1.200 km. Din acest motiv, Compania concurează cu toate categoriile de operatori existenți în piață, și anume: low cost, legacy, subsidiarele low cost ale companiilor de tip legacy, companii de nișă. Cea mai mare problemă o reprezintă faptul că pe acest tip de rețea de rute, TAROM trebuie să înfrunte o concurență acerbă venită în principal din partea

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

competitorilor de tip low cost a caror ofertă de preț redus a forțat în timp atât companiile mari, cât și mici, de tip legacy, să practice tarife comparabile pentru a putea să-și mențină cotele de piață în ceea ce privește operarea pe acest tip de rute scurte intra-europene, chiar dacă acest lucru le-a generat pierderi importante.

În plus, companiile mari au avantajul operării din Hub-uri puternice pe rute lung curier, fără concurența companiilor de tip low cost, rute generatoare de yielduri superioare, și deci de profit, care au dat până de curând posibilitatea finanțării pierderilor rezultate din operarea scurt și mediu curier.

9.2. Riscul de preț al combustibilului

În desfășurarea activității curente, Compania este expusă unui risc ridicat legat de prețul pe piață al petrolului. Fluctuațiile semnificative în prețul petrolului pot avea un impact major asupra rezultatului Companiei.

Prețul combustibililor reprezintă cel mai dificil element de prognozat dintre toate costurile TAROM. TAROM nu s-a implicat în operațiuni de hedging pe prețul combustibilului, fiecare creștere a prețului afectează direct linia aeriană, dar se analizează posibilitatea folosirii acestui tip de instrument financiar în viitor. Odată cu scăderea prețului petrolului, multe companii aeriene au avut costuri mari din contractele de hedging, deoarece nu au prevăzut coborârea cotațiilor de petrol la un nivel atât de scăzut (prin contractul de hedging companiile sunt obligate să acopere diferențele care rezultă dacă prețul petrolului scade față de prețul din piață).

Până în prezent, în Compania TAROM, metoda prin care s-a realizat, în principal, contracararea efectului creșterii prețului petrolului a fost prin introducerea unei taxe de petrol în prețul biletului.

9.3. Riscul valutar

În politica sa, compania este afectată de evoluția piețelor valutare, respectiv: EUR/USD, EUR/GBP, EUR/RON. Politica de prețuri a Companiei, în majoritate, este focalizată pe moneda EUR, însă din activitatea de operare rezultă obligații și în alte monede, rata de schimb valutar putând afecta rezultatele.

9.4. Riscul aferent mediului economic

La începutul acestui an, Fondul Monetar Internațional și-a revizuit în sens ascendent previziunea referitoare la dezvoltarea economiei mondiale, afirmând că aceasta va crește cu 3,4% în acest an, tendință ce va continua în 2018.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Pe de alta parte, potrivit raportului "Riscurile Globale", lansat de Forumul Economic Mondial de la Davos, primele cinci mari riscuri la adresa economiei mondiale nu includ, anul acesta, Brexit-ul (ieșirea Marii Britanii din UE), populismul și terorismul. Conform acestui raport pentru 2017, cele cinci teme care reprezintă amenințări majore sunt: șomajul sau un nivel scăzut al ocupării pe piața muncii, șocul prețurilor energiei, crizele fiscale, eșecul guvernancei naționale și instabilitatea socială profundă.

Raportul menționează: "Analiza pentru acest an arată cinci provocări majore cu care se confruntă lumea acum. Primele două sunt din categoria economică: inegalitatea creșterii veniturilor și disparitatea avuțiilor. Acest lucru semnalează nevoia de revigorare a creșterii economice (...) Reforma capitalismului de piață trebuie pusă pe agendă".

Totodata, raportul aduce în atenție polarizarea socială și modificările climatice, ca amenințări majore la adresa economiei. "Anul acesta, temerile legate de mediu sunt mai evidente ca niciodată", subliniază raportul.

Conform aceluiași document, avansul tehnologiei este catalizator al riscurilor globale, în condițiile în care șomajul crește pe fondul digitalizării operațiunilor.

Conducerea Companiei nu poate previziona toate efectele în caz de criză, cu impact asupra sectorului financiar din Romania. Conducerea societății are permanent în vedere adoptarea măsurilor necesare pentru sustenabilitatea și dezvoltarea Companiei în condițiile curente de piață.

9.5. Riscul de rată a dobânzii

Riscul generat de rata dobânzii este riscul ca valoarea instrumentelor financiare să varieze datorită fluctuațiilor de pe piață a ratelor dobânzilor. Riscul fluxului de lichidități determinat de dobânzi este riscul variației în timp a costurilor cu dobânzile. Acest risc corespunde unei pierderi sau unei absențe a câștigului, fiind determinat de evoluția ratei dobânzii.

9.6. Valoarea justă a instrumentelor financiare

Instrumentele financiare deținute până la scadență în condiții normale de afaceri sunt prezentate în bilanț la cost sau la valoarea de rambursare, după caz. Valoarea justă este suma la care instrumentul financiar ar putea fi schimbat într-o tranzacție curentă între părți interesate, într-o tranzacție directă, la prețul pieței, alta decât vânzarea forțată sau de lichiditate. Valoarea justă este obținută din prețurile cotate pe piață și modelele de actualizare a fluxului de lichidități, după caz.

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

La 31.12.2016, valorile contabile ale numerarului și echivalentelor de numerar, furnizorilor și clienților, angajamentelor și datoriei pe termen scurt aproximau valorile lor juste datorită scadențelor pe termen scurt ale acestor active și datorii.

9.7. Riscul de lichiditate

Riscul de lichiditate apare din posibilitatea neonorării obligațiilor față de Companie de către clienți, în condiții normale de piață. Pentru a controla acest risc, Compania evaluează periodic solvabilitatea financiară a clienților săi.

10. PLANUL DE ADMINISTRARE

Planul de administrare pentru perioada 2016-2019 înaintat AGA prevede o serie de acțiuni și măsuri propuse, o parte dintre acestea urmând a fi implementate preponderent în colaborare cu consultantul strategic, o altă parte putând fi implementate independent, prin acțiuni concertate ale Consiliului de Administrație și conducerii executive.

Astfel:

- au fost implementate măsurile de îmbunătățire a serviciilor de catering, prin îmbunătățirea condițiilor contractuale cu furnizorul de astfel de servicii
- a fost demarat și se află în fază avansată de implementare proiectul de entertainment la bord (AirFi)
- a fost demarată și este în stadiu avansat procedura de închiriere în regim de dry-lease a două aeronave care să înlocuiască A310 retrase de la operare.
- au fost luate măsurile administrative de restructurare a zonei juridice, prin desființarea Direcției Juridice și contractarea unor case de avocatură pentru reprezentarea Companiei; măsura a fost impusă ca ultimă soluție, avându-se în vedere imposibilitatea contractării de servicii juridice în conformitate cu OUG 26/2002, ca urmare a neobținerii avizului Direcției Juridice din Ministerul Transporturilor pentru aprobarea AGA.
- activitatea de mentenanță a fost reorganizată, cu rezultate bune, reducându-se substanțial întârzierile curselor generate de indisponibilizările aeronavelor.

În ceea ce privește selectarea unui consultant strategic, în 2016 au fost derulate două proceduri de licitație, ambele rămase fără rezultat. Chiar dacă nefinalizarea procedurilor de licitație a avut loc din motive obiective, în lipsa consultantului strategic conduce la întârzieri pe unele acțiuni importante din Planul de administrare, în special cele privind restructurarea – stabilirea modelului de business, modernizarea completă a părții administrative a companiei, armonizarea flotei, restructurarea rețelei de rute, lansarea programului "Tarom Night" și a companiei "Tarom Light".

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Indicatorii de performanță pe anul 2016, estimați în Planul de administrare pentru 2016-2019 au fost realizați astfel:

Indicatori de performanță	Plan de Administrare An 2016	Realizat 2016	An 2016 Realizat vs Plan de Administrare %
Venituri totale (milioane LEI)	1.396	1.240	88,82
Cheltuieli totale (milioane LEI)	1.403	1.287	91,73
Rezultat (milioane LEI)	-7	- 47	671,43
Cost productivitate (cheltuieli la 1000 lei venituri)	1.005	1.038	103,28
Profitabilitate pe pasager	-3.90	-10,47	268,5
Pasageri	2.520.450*	2.406.477	95,48
Pondere vânzări online din total vânzări	20%	14%	70

* sursa pentru indicatorul numarul de pasageri estimati 2016 este BVC 2016 aprobat.

11. ALTE INFORMAȚII

Remuneratia Administratorilor, a membrilor Adunarii Generale a Actionarilor și Cheltuielile cu salariile pentru conducerea executivă cu contract de mandat.

Remunerația fixă brută lunară a membrilor Consiliului de Administrație numiți prin Hotărârea nr.3/23.03.2015 a Adunării Generale Ordinare a Acționarilor a fost în cuantum de 5.259 lei, plata efectuându-se în conformitate cu prevederile contractelor de administrare.

Consiliul de Administratie si Adunarea Generala a Actionarilor	Remunerație brută/luna	Remunerație brută an 2016
Administratori – membri CA	5.259 lei	331.656 lei
Membrii A.G.A		191.057 lei

RAPORTUL ADMINISTRATORILOR AN 2016

Intocmit in conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară-IFRS

Cheltuielile cu remuneratiile pentru conducerea executivă cu contract de mandat, Directorul General-CEO, Director General Administrativ-CAO, Director Financiar –CFO si Director Comercial - CCO, se prezintă după cum urmează:

Conducere executivă TAROM	Remunerație netă/lună	Remunerație brută/lună	Alocație și cazare net/lună
Director General Executiv - CEO	10.000 Euro	-	4.000 Euro
Director General Executiv - CEO	25.997 lei	34.422 lei	
Director Financiar - CFO	24.189 lei	32.132 lei	
Director General Administrativ - CAO	24.189 lei	32.132 lei	-
Director General Administrativ - CAO	16.669 lei	22.608 lei	
Director Comercial - CCO	16.669 lei	22.608 lei	-

Datele din Raportul Administratorilor pe anul 2016 sunt prezentate in conformitate cu Raportarile Contabile intocmite in conformitate cu Reglementările contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară-IFRS.

Prezentul RAPORT a fost întocmit de către membrii Consiliului de Administrație al Companiei Naționale de Transporturi Aeriene Romane, în conformitate cu dispozițiile Art. 55 din Ordonanța de urgență nr. 109/2011 privind governanța corporativă a întreprinderilor publice și este prezentat Adunării Generale a Acționarilor.

Președintele administrator provizoriu, Consiliului de Administrație

Petre NEACSA

